

POLITIKA
KULTURNI MINISTER
POD UDAROM LDS

DOSJE
PRVI V ČETI
TAJKUNOV

DEMOKRACIJA

NAGRADNA
KRIŽANKA

Z Demokracijo
in Adrio Airways
po Evropi

LJUBLJANA **NE SME BITI PLEN** **SEBIČNEŽEV**

Intervju s
kandidatom
za župana
Ljubljane dr.
Francetom
Arharjem

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

DISKURZ

Dr. Metod Benedik

Je papež žalil ali spodbujal k dialogu?

Edinstvena osvežitev

Pijače iz družine **ZA** nudijo potrošnikom prijetno osvežitev in dobro počutje za ves dan. Za lahko osvežitev brez dodanega sladkorja in sladil izberemo **Za lemon**. **Za Life** z okusom jabolka, obogaten z magnezijem in vitamini, daje občutek moči in zadovoljstva. **Za harmony** z okusom bele breskve in aloe vere predstavlja skladnost duha in telesa. V letošnjem letu pa vam ponujamo nov edinstven okus hruške in melise - **Za symphony**.

Pijače iz družine **ZA** združujejo prednosti vode, sadnega soka in funkcionalnih dodatkov.

Gregor Pivec

neodvisni kandidat
za župana Maribora

s podporo

MARIBOR gre gor!

Verjamem, da lahko skupaj naredimo naš Maribor priznано in evropsko primerljivo regijsko središče severovzhodne Slovenije ter mesto, ki bo znalo odgovarjati na izzive prihodnosti. Čas je, da mu sprostimo krila. **Čas je, da MARIBOR gre gor!**

Moj program je zasnovan tako:

- da bo občina Maribor najboljši servis v službi občanov,
- da bomo skupaj ustvarili pogoje za kvalitetno življenje in bivanje v mestu,
- da bo naše okolje prijaznejše,
- da bomo v Mariboru ustvarili pogoje za kvalitetno gospodarsko rast,
- da bomo rešili čim več komunalnih vprašanj,
- da bomo sproti učinkovito reševali prometne težave in zagotovili dovolj parkirišč,
- da bomo zmogli zagotavljati kvalitetno rast na področju zdravstva, šolstva, turizma, kulture, sociale, športa in ljubiteljskih dejavnosti ter
- da bomo lahko ponosni na svoje mesto.

Sam bom za doseganje zastavljenih ciljev vložil vse, kar zmorem in kar znam.

Vaš Gregor Pivec

www.gregor-pivec.si

UVODNE STRANI

- 9 Išče se novi ombudsman
10 **Pogledi:** Volitve v BiH in Avstriji

POLITIKA

- 12 Medijsko obarvana interpelacija
14 Izziivi za Severnoatlantsko zavezništvo
16 Sporočilo papeževega predavanja

SLOVENIJA

- 18 Janković, prvi v četi tajkunov
21 Bo Dow Jones prenočil na rekordu?
22 Umik države iz NKBM
24 Predvolilno krpanje cest
26 Rešitev kadilskega vprašanja

TUJINA

- 30 Japonska v znamenju sprememb
32 **Tuji tisk:** Zaklad Svete dežele
33 **Globus:** Švicarski azil

INTERVJU

- 34 Dr. France Arhar

NEKOČ IN DANES

- 38 Praznično leto Slovencev
40 Spomini predvojnega liberalca
42 **Naši kraji:** Knežje mesto

KULTURA

- 46 To pot moramo prehoditi
47 Zakon o obveznem izvodu

OGLEDALO

- 48 **Film:** Hudičevka v Pradi
50 **Avtomobilizem:** Kia magentis
52 **Znanost:** Internetno zapravljanje
54 **Šport:** Pretep v živo
56 **Črna kronika:** Plutu 30 let
58 **Rumeno:** Tina je zaljubljena
60 **TV Kuloar:** Dobri nameni
62 **Kronika časa:** Umik JLA
66 Umrli spokorjeni oznovec

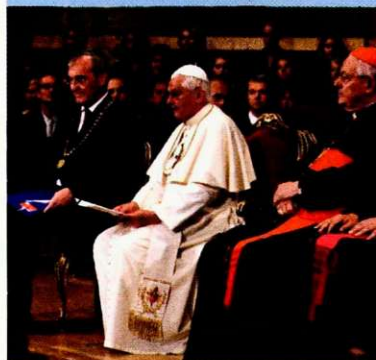
34 Intervju: dr. France Arhar

Ni treba biti gospodarstvenik, da vidiš, da v Ljubljani ni pravega napredka. Zaradi netransparentne porabe denarja, zaradi sebičnih interesov posameznih lobijev, tudi korupcije, zaradi pomanjkanja vizije naš razvoj zaostaja za realnimi možnostmi.

12 Medijsko obarvana interpelacija

Leto dni po referendumu o javni RTV Slovenija ostaja naša država glede tega, ali je uveljavitev novega zakona prinesla večji vladni nadzor ali več pluralnosti še vedno razdeljena.

16 Papeževo sporočilo

Množice komentarjev, od bistrih razglabljanj do topoumnih natolcevanj, da ne govorimo o množicah na ulicah mest po islamskih deželah, ki so skandirale proti papežu in širše zahodnemu svetu! Govor papeža Benedikta XVI. na regensburški univerzi je treba vzeti v roke in ga prebrati v celoti ...

18 Prvi v četi tajkunov

Na vrh je priplezal s pomočjo LDS. Z njo je dogovorjen za podporo v morebitnem drugem krogu županskih volitev. Po naših podatkih se je v statističnem popisu prebivalstva opredelil za srbsko narodnost.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

V. d. direktorja: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: Bor Slana

Dve leti po prelomu

Metod Berlec

V teh dneh minevata dve leti od zadnjih državnozbornih volitev, ki so na slovensko politično prizorišče prinesle velike spremembe. Zmagovalka volitev je bila nesporno Janševa Slovenska demokratska stranka, ki je v koaliciji z Bajukovo Novo Slovenijo premagala celotno takratno vladno koalicijo (LDS, ZLSD in DeSUS). Koalicija Slovenija je dobila 38 poslancev, takratna vladna koalicija 37 poslancev. Skupaj s SLS pa so pomladne stranke dobile absolutno število glasov in 45 poslancev. Sprva se je sicer zdelo, da se je Slovenija znašla v patpoziciji kot leta 1996, ko sta bila politična bloka domnevno razdeljena na pol (manjšinska poslanka so vsi avtomatsko štel k levi) in je bila posamična zmagovalka med strankami LDS. No, tokrat je bilo drugače, saj je bila zmagovalka SDS. Njen predsednik Janez Janša je postal mandatar. S tem je imel prvič možnost sestaviti vladno vsaj približno v skladu s svojimi željami. Z modrimi ponudbami praktično vsem parlamentarnim strankam za sodelovanje v vladi je dosegel, da so se tudi poražene stranke ukvarjale z možnostjo vstopa v vladno. Na koncu je bila oblikovana koalicija med SDS, NSi, SLS in DeSUS. Vlado sta začela podpirati tudi manjšinska poslanka, občasno tudi nekateri poslanci nacionalne stranke. To vladi zagotavlja trdno podporo v državnem zboru. S Partnerstvom za razvoj, ki vključuje vse parlamentarne stranke razen LDS, pa je predsednik vlade dosegel visoko parlamentarno soglasje, ki pozitivno vpliva na slovenski razvoj.

Za tranzicijsko levico je bil poraz na volitvah prvi šok. Podpora Kučanovega foruma 21, v katerem so se zbrali številni tranzicijski tajkuni, Ropovi vladi ni koristila, prej škodovala. Ljudi je Kučanovo razkazovanje z bogataši odbijalo. Izidi volitev so bili še posebej boleči za dobro desetletje največjo stranko v državi – LDS, ki se po Drnovškovem odhodu nekako ni znašla. Njen novi predsednik Anton Rop se je izkazal za arogantnega in ne dovolj spretnega politika, ki trenda upadanja podpore LDS ni mogel ustaviti. Ljudje so se naveličali dolgotrajne vladavi-

ne ene politične opcije, ki je bila čedalje bolj neučinkovita in je kazala simptome skorumpiranosti. Premalo je imela tudi posluha za potrebe ljudi.

V nasprotju z njo poskuša Janševa vlada prisluhniti željam ljudi. Z obiski po slovenskih statističnih regijah, z odpravljanjem številnih birokratskih ovir, s spremembami davčne zakonodaje dela korake v pravo smer. Uspelo ji je pretrgati številne skoraj mafijske povezave, prek katerih je iz državnih podjetij odtekal denar v obliki preplačanih storitev. Na tem področju jo čaka še veliko dela, hkrati pa odgovornost, da prepreči vzpostavljanje novih spornih povezav. Vsaka vlada je namreč na udaru ljudi, ki jih ne zanimajo interesi celotne skupnosti, ampak predvsem njihovi lastni interesi. Po ocenah poznavalcev sedanja visoka gospodarska rast v Sloveniji ni samo posledica ugodnejših mednarodnih razmer in dosedanjih reformnih ukrepov vlade, ampak tudi pretrganja številnih povezav, ki so skrbele predvsem za svoje finančne interese. V tem je mogoče videti razloge, zakaj je celo vladni urad za makroekonomske analize in razvoj napovedal manjšo gospodarsko rast, kot smo ji sedaj priče.

Pred nami so lokalne volitve in s tem možnost, da do večjih premikov pride tudi v lokalnih skupnostih. V Ljubljani si nasproti stojita Kučanov prijatelj in tranzicijski tajkun Zoran Janković ter bančnik dr. France Arhar. Nekateri pravijo, da bodo imeli ljudje možnost izbire med balkansko in evropsko miselnostjo in načinom delovanja. Kako si županovanje v Ljubljani predstavlja France Arhar, lahko preberete v pogovoru z njim v tokratni številki naše revije. V Mariboru dobro kaže neodvisnemu kandidatu kirurgu Gregorju Pivcu, ki ga podpirata tudi SDS in NSi. Mnogi so prepričani, da bi mesto iz precejšnje depresije lahko spravil prav Pivec, ki se je do zdaj izkazal z vodenjem Splošne bolnišnice Maribor. Ob tem ne smemo zanemariti niti drugih večjih in manjših mest, kjer razmere kar kličejo po spremembah, kakršnim smo bili priče konec leta 2004. **D**

Za tranzicijsko levico je bil poraz na volitvah jeseni 2004 pravi šok. Za Slovenijo pa pomeni sprememba oblasti novo priložnost za razvoj, kar se odraža v makroekonomskih kazalcih, ki so zelo ugodni.

Čisti obup

Aleksander Škorc

Gospodična Majda se je, trdno odločena poiskati vse šibke točke ministra Vaska, sprehajala po poti spominov in tovarištva. Fifica se je razposajeno sprehajala poleg nje. In glej, kot je bilo predvideno, se je z druge strani prikazal gospod Vasko s Sultanom. Majda je napeto oprezala za Vaskovimi šibkimi točkami, Sultan je napeto oprezal za šibkimi točkami Fifice, Vasko je napeto oprezal za morebitno zasedo, Fifica pa je oprezala za varnim zavetjem v okrilju Majdinega širokega krila.

Ko so se že skoraj srečali, pa se je zgodilo. Od nekod je privdjal ogromen črn pes in se neusmiljeno spravil na ubogo Fifico. Vasko ga je ročno zgrabil za ovratnico, se zavrtel z njim in ga kot metalec kladiva zabrisal tja, od koder je prišel – prek Malega grabna na območje bodoče džamije. Vse se je zgodilo tako hitro, da je Sultan v nameri, da bi se zagrizel v vrat črnega psa, hlastnil v prazno, Fifica je še na pol molela izpod ogromnega krila, Majda pa je odprla usta komaj na četrtno.

»Lep dan želim,« je Vasko uglajeno pozdravil in odvedel Sultana, ki je očitno imel druge namene.

»Dan,« je komaj zmogla Majda in občudujoče zrla za Vaskom, Fifica pa za Sultanom.

Naslednji dan se je Majda v krilu, dvignjenem do zadnjice, in s torbico, spuščeno do gležnjev, znašla pred šefom Jelkom in oznanila: »Naj kar nekdo drug vodi interpelacijo proti ministru Vasku. On je tako lep in postaven moški, da jaz tega preprosto ne morem storiti.« In že je ni bilo.

»Baba nesposobna, menda ni zaljubljenaa?!« je začudeno komentiral Jelko. »Matejček, prevzemi interpelacijo.«

V trenutku so Matejčkovi megamožgani pripravili vse potrebno in že je poročal: »Ko se bo branil, da se je naročnina zaradi inflacije realno zmanjšala, mu bom dokazal, da smo imeli deflacijo. In ko bo rekel, da je zaradi manj športnega programa oz. molka športnih novinarjev program avtomatsko boljši, mu bom dokazal, da manj ne pomeni boljše. Dokaz je Majdino krilo.«

»Če si tako otročji, da ne vidiš, kako čudovito krilo ima Majda, se pojdi naprej igrati, interpelacijo pa bo vodil Rop,« je Jelko na hitro odločil, a Majda mu ni hotela iz glave. Ženska se mi zdi zaljubljena do ušes, je menil. Res čudno je tole življenje. Človek nikoli ne ve, kje, kdaj in kaj ga bo doletelo. Morda bi moral spremeniti taktiko prevzema oblasti. Morda bi bilo pametno ne početi nič in čakati, da se 'ta beli' sami uničijo, kot smo se mi. A kdo bo čakal vsa ta dolga desetletja? Čisti obup!

H-umor

»Zakon o RTV je slab in kljub zagotovilom pristojnega ministra ter vladajoče koalicije pomeni korak nazaj ne samo za medije in javnost, ampak tudi za razvoj demokracije.«

(Poslanec Anton Rop je zelo zaskrbljen za stanje demokracije v Sloveniji, čeprav je bil z njim, ko je bil predsednik vlade, zelo zadovoljen.)

»RTV-naročnina je namreč še vedno enaka, kot je bila, program pa nič boljši. In vemo, kdo ga režira – obramboslovec Janez Janša in ne režiser.«

(Poslanka LDS Majda Širca je prepričana, da RTV-sporod sestavljajo v vladni palači in ne na RTV Slovenija.)

»V zadnjih štirih letih smo uresničili veliko vsega, obenem pa je še veliko projektov v teku in prav je, da jih v naslednjem mandatu izpeljemo do konca.«

(Ljubljanska županja Danica Simšič razlaga, zakaj bi jo morali Ljubljančani še enkrat izvoliti za županjo.)

»Ni pa to prvič, tudi sicer skuša ta vlada disciplinirati ljudi, ki, kot oni pravijo, dobivajo denar iz državnega proračuna in morajo molčati, če že ne podpirajo vlade.«

(Nekdanji predsednik države Milan Kučan ne varčuje z napadi na vlado, čeprav sta predsednik države Janez Drnovšek in predsednik vlade Janez Janša zakopala bojni sekiri.)

»Z ničlo bi bil kar zadovoljen, kar bo naneslo več, bo pa še bolje.«

(Pevec Andrej Šifrer je posnel tako drag album, da bo z zaslužkom od nastopov in s sponzorskimi sredstvi najverjetneje lahko pokril le stroške snemanja in izdaje.)

»Mislim, da sem dobil okoli 500 opolzkih pisem. Uredniki so sprva znoreli, potem so se morali tudi sami smeјati. Ko bo kdo sestavil boljši lapsus, ga peljem na Havaje.«

(Športni komentator Andrej Stare se z nostalgijo spominja leta 1984, ko je v TV Dnevniku poročal o svetovnem prvenstvu v hitrostnem drsanju, pri tem pa je v besedi »drsanje« črko S pomotoma zamenjal s črko K.)

»Zabavno je gledati te volitve, ko igre nihče ne jemlje zares razen Jankovića.«

(Komunikator Dejan Verčič je prepričan, da je med šestnajstimi kandidati za ljubljanskega župana resen edino Zoran Janković. Vsem drugim pa so volitve zgolj v zabavo.)

»Slovenska naroda sta vsaj dva: eden živi v Ameriki, drugi pa v Sloveniji.«

(Ameriški Slovenec Joe Valencic ni prepričan o enotnosti slovenskega naroda.)

»Samo besedilo je izredno zanimivo, dobro leposlovno delo, z bogatim besednim zakladom in pravilno slovenščino, ter predstavlja zanimiv prispevek k slovenskemu leposlovju s področja znanstvene fantastike in humorja.«

(Poslanec SDS Branko Grims meni, da besedilo interpelacije proti ministru za kulturo Vasku Simonitiju le ni tako brezpredmetno, kot se kaže na prvi pogled.)

»Menim, da je ta prisega za moderno evropsko državo povsem neprimerna. Poleg tega pa je besedilo tako slabo, kot bi ga pisal nekdo, od katerega si ne gre obetati niti najpreprostejših stihov alpske poskočnice.«

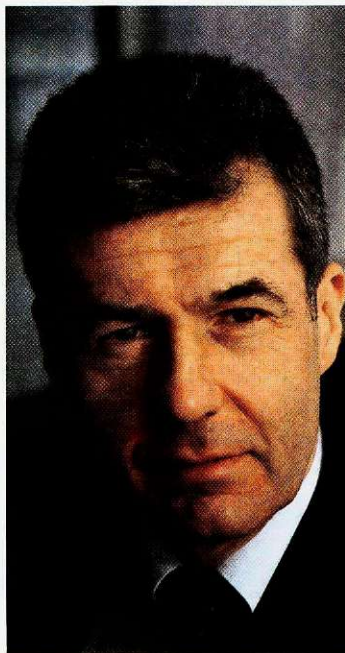
(Poslanka LDS Darja Lavtižar Bebler se zgraža nad besedilom prisege, ki jo bodo morali novi državljani dati Sloveniji.)

Za vsak volilni glas denar

Lokalni časniki na Idrijskem so poročali, da je Stojan Petrič, predsednik skupine Kolektor, 20. septembra letos v veliki dvorani idrijske mestne hiše s predsedniki desetih krajevnih skupnosti (KS) in Damjanom Krapšem, županom občine Idrija, podpisal donatorske pogodbe. Z njimi je Kolektor KS tudi letos podaril dobrih 19 milijonov tolarjev. Petrič je ob tem dejal, da tovarna s to gesto izpolnjuje predvolilno obljubo izpred štirih let. Višina donacije je odvisna od števila glasov v KS. Tako bo letos največja KS Idrija prejela 7,8 milijona, najmanjša KS Zavratac pa le 136.179 tolarjev.

Stojan Petrič je podpisal pogodbo tudi z Vojkom Carlom, predsednikom sveta KS Spodnja Idrija, po kateri bo Spodnja Idrija letos prejela 2,4 milijona tolarjev. Tem sredstvom bodo dodali še sredstva lanske donacije, saj naj bi bil lani Kolektor to izplačilo zadržal; uradno zaradi domnevnega suma nezakonite porabe sredstev, neuradno pa zato, ker so čakali na čas pred lokalnimi volitvami. S tem denarjem bodo torej izdatno podprli svojega županskega favorita Vojka Carla, ki prihaja iz vrst Petričevih političnih somišljenikov. Denar naj bi Carl namenil projektom v zaselku Mokraška vas, kjer mu na volitvah menda slabo kaže.

Kako bodo to izvedli, še ni znano, saj je ta zaselek iz KS Spodnja Idrija prešel pod okrilje KS Idrija. Nekateri krajan Petričevo gesto razumejo kot prepričljiv primer korupcije pa tudi kot nagrajevanje volivcev. Če podrobno preberemo Petričeve besede, ugotovimo, da imajo prav. Dodajmo, da župan Krapš na letošnjih volitvah ne kandidira. Vojko Carl je član SD, Petrič oziroma Kolektor pa ga je že pred volitvami

Stojan Petrič, Kolektor

finančno precej podprl, kar je nedvomno poskus vpliva na volivce oziroma nagrajevanje, saj bodo v tistih zaselkih, kjer bodo svoj glas oddali za »pravega« človeka, za to izdatno nagrajeni. V. K.

Modrosti tedna

»Kdor se enkrat spusti v jamo in mora stopiti na kosti 88 pobitih mladih ljudi, ve, da za takšne zločine ni nikakršnega racionalnega opravičila. V nasprotju s klasičnimi kaznivimi dejanji, kjer so lahko najhujša dejanja tudi nekakšen izhod v sili. A kljub temu so tudi takšni izhodi v sili kazniva dejanja, ki jih preganjamo, zato niti pomisliti ni mogoče, da bi prenehali iskati storilce povojnih zločinov.«

(Kriminalist Pavel Jamnik)

»Takšni ali drugačni ideološko motivirani nastopi zoper tiste, ki so izpostavljeni napadom islamskih skrajnežev in grožnjam (tudi s smrtjo), kar se je dogajalo ob obeh omenjenih primerih (danske karikature Mohameda in papeževi citati, op. ur.), so zelo kratkovidni, saj tovrstne skrajneže utrjujejo v njihovi gorečnosti in agresivnosti. /.../ Svoboda izražanja je namreč norma, na kateri stoji ali pade združena Evropa kot odprta in demokratična politična skupnost. Brez nje tudi ni možen dialog med kulturami in religijami, ki je najuspešnejše sredstvo za preprečevanje 'spopadov' med njimi.«

(Sociolog dr. Matevž Tomšič)

Za Drnovškom še Pirčeva

Informacijska pooblaščenka Pirčeva se je zmotila ...

Nataša Pirc Musar, informacijska pooblaščenka, je pretekli teden na tiskovni konferenci javno očrnila ministrstvo za okolje in prostor, saj naj bi bilo lani z njenim uradom najslabše sodelovalo. Na njene zahteve sploh ni odgovarjalo. Samo lani naj bi molčali v 23 primerih. Navedbe Pirčeve je nemudoma zanikala Marijana Mali z ministrstva, Pirčeva pa je v naslednjih dneh svoje podatke še

enkrat pregledala in ugotovila, da se je zmotila, zato se je opravičila. Opravičilo je sicer lepa gesta, vendar nekoliko nerazumljiva, če prihaja iz ust visokih državnih uradnikov. Spomnimo, da se je pred kratkim Gregorju Virantu, ministru za javno upravo, opravičil Janez Drnovšek, predsednik države, ki je najprej na spletni strani svojega gibanja ministra očrnil, nato pa ugotovil, da se je zmotil. Dodajmo, da je bil zaradi javno objavljene zmote in opravičila, ki je temu sledilo, naš novinar pred sodiščem obsojen na pogojno enomesečno zaporno kazen in plačilo sodnih stroškov ter odškodnine. Sodišče je namreč presodilo, da opravičilo pomeni le potrditev tega, da si nekoga javno žalil že s tem, ko si objavil napačne podatke. Ali si se zmotil ali ne, pa ni več stvar sodniške presoje. V. K.

Na račun občine

Občinska in mestna glasila, ki jih izdaja večina občin, naj bi občane podrobneje obveščala o delu in dogodkih v občinah, hkrati pa naj bi skrbela za enakomerno in uravnoteženo predstavljanje politike vseh strank v občini. No, to očitno ne velja za glasilo, ki ga izdaja mestna občina Ljubljana. Zadnja številka je bila tako skoraj v celoti namenjena županji Danici Simšič. V glasilu se je namreč znašla na kar sedmih slikah, hkrati pa ji je pripadla tudi čast, da je lahko napisala uvodnik. V njem se je kajpak na dolgo in široko hvalila s tem, kaj vse so v Ljubljani že naredili in kaj bi lahko še naredili, če bo znova izvoljena za županjo. Ni kaj, tako obsežne volilne kampanje v glasilu, ki ga dobijo vsa ljubljanska gospodinjstva, se najbrž ne bi branil nihče, zanimivo pa bi bilo slišati, kaj o takšni samopromociji na račun občine in njenih davkoplačevalcev meni predsednik komisije za preprečevanje korupcije Drago Kos. A. K.

Ljubljana

Prešernove leto Čudež v snovi slovenskega jezika Doslej neznan Prešeren Janeza Šubica Prešernove ljubljanske hiše Prestolnica v razsvetljenem pričakovanju novega tisočletja

Občinsko glasilo Ljubljana

Znani uradni kandidati

V sredo, 27. septembra, se je ob 19. uri iztek rok za vložitev kandidatur za lokalne volitve, ki bodo, kot je znano, 22. oktobra. Tudi letos je ponudba kandidatov za župane in občinske oziroma mestne svetnike nadvse raznolika.

V mestni občini Ljubljana se bo v boj za županski stolček spustilo 16 kandidatov, za svoj prostor pod soncem v mestnem svetu pa 30 strank oziroma neodvisnih list, ki so morale prej pridobiti določeno podporo volivcev. Po dosedanjih raziskavah najbolje kaže neodvisnima kandidatom Zoranu Jankoviču in Francetu Arharju, sedanja županja Danica Simšič (SD) pa precej zaostaja.

V drugem največjem slovenskem mestu Mariboru je potencialnih županov le za spoznanje manj – 14, medtem ko namerava v mestni svet priti kar 42 kandidatnih list. Tudi v štajerski metropoli dosedanjemu prvemu možu in strankarskemu kolegu Simšičeve Borisu Soviču ne kaže najbolje. Največ mo-

Po izteku roka za vložitev kandidatur je slika pred lokalnimi volitvami bolj jasna.

žnosti so za zdaj izmerili neodvisnemu kandidatu Gregorju Pivcu. V MO Koper so se v zadnjih dneh županski kandidati pomnožili in jih bo tako deset, čeprav se zмага, morda že v prvem krogu, obeta sedanjemu županu Borisu Popoviču (Koper je naš). Za 30 sedežev v

mestnem svetu kandidira 16 list, poleg tega bodo trije sedeži v vsakem primeru pripadli predstavnikom italijanske manjšine.

Nekoliko manj zanimanja za kandidature so pokazali v Celju, kjer bodo za župansko funkcijo dosedanjemu županu Bojanu Šrotu (SLS) konkurirali le trije kandidati. Tudi v večini drugih mestnih občin bodo aktualni župani znova iskali potrditev volivcev: v Kranju neodvisni Mohor Bogataj (donedavni član LDS), v Murski Soboti Anton Štihec (SDS), v Novi Gorici Mirko Brulc (SD), kjer mu bo štrene mešal nekdanji prvi mož občine Črtomir Špacapan (LDS). V Novem mestu, kjer zdajšnji župan Boštjan Kovačič ne bo kandidiral, pa bo nastopilo pet županskih kandidatov. M. V.

Teharske žrtve

Nova slovenska zaveza in teharska župnija sta pretekli konec tedna v spominskem parku na Teharjah pri Celju pripravili že 17. slovesnost v spomin na žrtve, ki so jih po drugi svetovni vojni tam pobile komunistične oblasti.

Na slovesnosti, ki se je je udeležilo več tisoč svojcev pobitih oseb, sta zbranim govorila celjski škof Anton Stres in predsednik Nove slovenske zaveze Tine Velikonja. Kot je dejal Stres, zadnja odkritja prikritih grobišč, kakšno je bilo pri Konfinu, dokazujejo, kako se komunistična, totalitarna in revolucionarna strategija ni ustavila pred nobenim dejanjem.

»Preiskava zločinov je predvsem dolžnost slovenskega pravosodja, ki ima samo eno izbiro: ali stori vse in poišče, poimenuje in obsodi prave krivce ali pa bo božja in človeška sodba padla enkrat tudi nanj. Pravico in resnico je treba terjati ne zaradi maščevanja, temveč zaradi naše moralne zavezanosti spoštovanju človeškega dostojanstva in življenja,« je dejal Stres. Tine Velikonja pa je teharski zločin primerjal s tistim v Srebrenici in dejal, da »medtem ko pobiti leta 1945 še danes niso uradno mrtvi in nimajo groba, nihče od zločincev pa ni bil postavljen pred sodišče, so deset let po Srebrenici mrtvi pokopani, resnica napisana, zločinci pa z izjemo Ratka Mladića odkriti in kaznovani«. A. K.

Pobitih na Teharjah se je spomnilo več tisoč njihovih svojcev.

Pozitivna ocena

Svet Slovenske demokratske stranke je na 6. seji minulo soboto razpravljalo o aktualnih političnih razmerah in lokalnih volitvah ter sprejel poročila organov stranke. Na seji je bila prednostno obravnavana druga stopnja lokalne samouprave, to je ustanavljanje pokrajin. »Vsak del Slovenije je izjemno pomemben za celoto. Brez enega delčka sestavljanka ni popolna, SDS pa Slovenijo vidi kot celoto,« je ob tem dejal predsednik sveta stranke Branko Grims, predsednik SDS in premier Janez Janša pa je dodal, da bo vlada kar najhitreje v parlament vložila sklop zakonodaje, ki zadeva ustanavljanje pokrajin. Grims je med drugim povzel poročila, ki so jih svetu stranke predložili njeni organi, ter jih ocenil pozitivno. Na sobotni seji je svet razpravljalo tudi o bližajočih se lokalnih volitvah. Glavni tajnik stranke Dušan Strnad je dejal, da si želijo kar najboljši izid, saj bo to po njegovih besedah pripomoglo k hitrejšemu razvoju in večji blaginji v državi. V SDS se za župane poteguje 127 kandidatov, pri čemer stranka podpira tudi 35 neodvisnih, 8 kandidatov pa uživa podporo vseh treh pomladnih strank P. A.

Glavni tajnik SDS Dušan Strnad in predsednik sveta Branko Grims

Išče se ombudsman

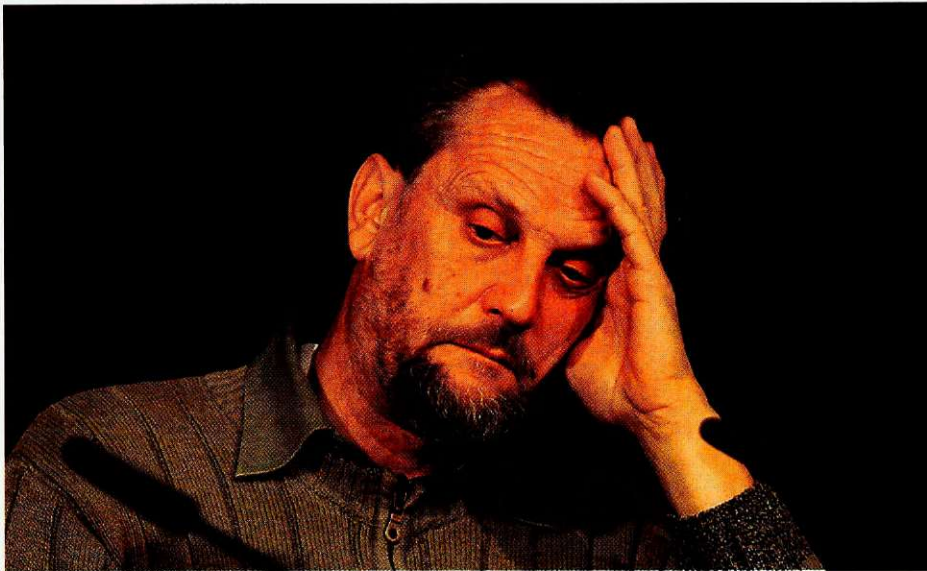
Aleš Kocjan

Za cel razred kandidatov Do izteka roka za zbiranje predlogov za novega varuha človekovih pravic, ki ga je v skladu z zakonodajo določil predsednik države Janez Drnovšek, se je prijavilo 30 kandidatov. Največ možnosti za izvolitev naj bi imela sodnik na evropskem sodišču za človekove pravice Boštjan M. Zupančič in višja državna tožilka Vlasta Nussdorfer.

Kandidat, ki mu bo po predpisanem postopku, v parlamentu uspelo dobiti dvetretjinsko večino, ki jo v tem primeru zahteva zakonodaja, bo že tretji ombudsman v samostojni Sloveniji. Prvi je to mesto leta 1994 zasedel Ivo Bizjak, ki so mu nekateri na pomladni strani očitali, da je bilo njegovo imenovanje nagrada za vlogo, ki jo je odigral v aferi Depala vas. Kot je znano, je Bizjak v tistem času vodil ministrstvo za notranje zadeve, katerega uslužbenci so prek svojega tajnega sodelavca Milana Smolnikarja na obrambnem ministrstvu poskušali pridobiti obremenilne listine zoper takratnega obrambnega ministra Janeza Janšo, kar je na koncu pripeljalo do znanih dogodkov v Depali vasi. Bizjak je v času, ko je bil varuh človekovih pravic, opozarjal zlasti na preveliko zbirokratiziranost državnih organov, ki po njegovo izkoriščajo svojo premoč nad šibkejšim posameznikom, sicer pa njegovo delo med političnimi strankami ni doživelo večjih polemik.

Spolitizirani Hanžek Povsem drugače je z zdajšnjim varuhom Matjažem Hanžkom. Slednjega so leta 2001, potem ko sta v vodo padla že dva predloga takratnega predsednika države Milana Kučana, kot domnevno neodvisnega in apolitičnega človeka podprle skoraj vse parlamentarne stranke, vendar se je kmalu pokazalo, da so se nekatere uštele in da je Hanžek v resnici politično precej obremenjena osebnost. Zlasti je bodla v oči njegova nenavadna usklajenost s takrat vladajočima LDS in SD. Tako sta denimo v začetku leta 2002 Hanžek in SD praktično hkrati opozorila na težave najemnikov v denacionaliziranih stanovanjih. Znova sta stopila skupaj slabo leto pozneje, tokrat se jima je pridružila tudi LDS, ko se je pojavilo vprašanje izbrisanih. Nenavadno pa so bili vsi trije usklajeni, ko je šlo za vprašanje graditve džamije v Ljubljani. Še dodaten dvom o Hanžkovi politični nepristranosti je sprožilo dejstvo, da je večkrat kritiziral domnevni sovražni govor proti muslimanom, medtem ko ni niti enkrat obsodil sovražnega govora proti katoličanom. Ko so ga pri Slovenski škofovski konferenci opozorili na to, so dobili za varuha človekovih pravic zelo nenavaden in precej birokratski odgovor, češ da to vprašanje ni v njegovi pristojnosti in da bi se moral s tem ukvarjati urad za verske skupnosti.

Favorita Nussdorferjeva in Zupančič Ker so se torej nekatere politične stranke leta 2001 precej uštele, ko so, misleč, da podpirajo politično neobremenjenega človeka, podprle politično precej obremenjenega Hanžka, je pred imenovanjem njegovega naslednika pričakovati, da bodo stranke tokrat nekoliko previdnejše. Slednje je mogoče čutiti tudi iz njihovih izjav. Tako v SDS pravijo, da se o

Kdo bo nasledil neverodostojnega Matjaža Hanžka?

V strankah so glede podpore kandidatom za novega varuha človekovih pravic previdni.

tem, katerega kandidata bodo podprli, še niso odločili, da pa bi lahko na koncu podprli Boštjana M. Zupančiča, ki ima s tovrstno problematiko največ izkušenj. V NSi prav tako nimajo svojega favorita, potem ko se je kandidaturi odrekel predsednik društva Pobuda za šolo po meri človeka Hubert Požarnik, neuradno pa je slišati, naj bi se bolj nagibali h kandidaturi Nussdorferjeve. No, Nussdorferjeva in Zupančič uživata veliko simpatij tudi pri vseh drugih strankah. V SLS neuradno kot najprimernejšega kandidata sicer izpostavljajo nekdanjega direktorja vladnega urada za narodnosti Janeza Obrezo, pravijo pa, da bi bili v parlamentu pripravljeni podpreti tudi Nussdorferjevo ali Zupančiča. Slednja kot svoja favorita omenjajo tudi v LDS, SD, DeSUS in SNS, pri čemer dajejo v SNS rahlo prednost Nussdorferjevi, v DeSUS pa Zupančiču.

Za razburjenje pri iskanju novega varuha je poskrbel predsednik države Janez Drnovšek, ko je napovedal, da se o tem, katerega izmed kandidatov bo predlagal parlamentu, ne bo posvetoval s strankami, kot je pred šestimi leti storil takratni predsednik Milan Kučan. V nekaterih strankah pravijo, da bi lahko zaradi tega prišlo do več nepotrebnih krogov potrjevanja novega varuha, politični analitiki pa, da gre znova za samosvoje ravnanje predsednika države. ■

Nagrajeno nastopaštvo

Gašper Blažič

Volitve v Avstriji so prinesle presenečenje, saj so socialdemokrati premagali vladajočo ljudsko stranko.

Čeprav je dosedanja opozicija po do zdaj znanih podatkih premagala vladajočo politično opcijo samo za odstotek in pol, je že jasno, da je avstrijski kancler Wolfgang Schüssel velik poraženec volitev, saj je v primerjavi s prejšnjimi volitvami njegova ljudska stranka dobila približno osem odstotkov manj glasov. Naslednji korak bo seveda sestavljanje koalicije, vendar pa bo ugibanj o njeni sestavi tokrat manj, saj sta tako socialdemokratska kot tudi ljudska stranka napovedali, da se ne bosta povezovali z desničarskimi strankami. Tako ostaja možnost, da se sestavi velika koalicija ali koalicija socialdemokratov z Zelenimi.

Nič kaj prijetno pa se ne morejo počutiti koroški Slovenci, saj je Haiderjevemu Zavezništvu za Avstrijo uspelo preseči štiriodstotni prag za vstop v parlament, pri čemer je daleč največ glasov dobil na Koroškem – njegova stranka je namreč na deželni ravni dosegla 25 odstotkov in se uvrstila takoj za socialdemokrati. To seveda dokazuje, da Jörgu Haiderju odcepitev od svobodnjakov ni preveč škodovala. Nasprotno, izkazalo se je celo, da se je Haiderjevo rovarjenje proti dvojezičnosti na Koroškem zelo izplačalo, saj je v nekaterih volilnih okrajih, kjer živijo Slovenci, po nekaterih podatkih njegova stranka dobila tudi več kot 30 odstotkov glasov. Takšen izid je seveda zelo slaba popotnica za prihodnost Slovencev na Koroškem, saj je Haider tako dobil potrditev, da je njegovo početje upravičeno in volivcem všečno ne glede na kritike, ki jih je doživel s strani avstrijskega ustavnega sodišča in predsednika države Fischerja. Haider je torej daleč od tega, da bi bil politični marginelec, ki pobira glasove med skrajneži. Veliko odgovornost pri tem pa nosi tudi (dosedanj) avstrijski kancler Schüssel, ki je »zaradi ljubega miru« pogosto popuščal Haiderjevemu populizmu in ni branil slovenske manjšine pred napadi, ne nazadnje je ljudska stranka celo sodelovala pri poskusu revizije 7. člena avstrijske državne pogodbe, čeprav je prav zvezni kancler odgovoren za varstvo manjšin.

S tem se seveda postavlja vprašanje, kako bo morala v prihodnje reagirati slovenska zunanja politika na morebitna nova Haiderjeva izzivanja. Če se doslej ni kaj dosti odzivala zaradi izgovora, da gre pač za predvolilno napenjanje mišic, bo morala zdaj spremeniti taktiko, saj je nacionalistično nastopaštvo obrodilo sadove, s tem pa je pot k nadaljnjemu krčenju pravic slovenske manjšine na široko odprta.

Volitve v BiH

Denis Vengust

Od konca tragične vojne v Bosni in Hercegovini je minilo enajst let. Država se čedalje hitreje razvija.

To ne preseneča, saj gre za državo izjemnih naravnih bogastev. Svoje prispeva tudi industrijska tradicija, ki je korenine poglajala že v časih avstro-ogrske vladavine. Bolj zapleten je politični položaj. Ta v največji meri izvira iz zelo zapletene etnične slike bosenskega zemljevida. Zaradi velikih medvojnih in povojnih preseljevanj je narodnostna sestava sicer precej manj premešana kot nekoč. Toda precej zapletena je notranja ureditev države, ki jo je uveljavil daytonski sporazum, da bi dosegli ravnotežje miru med tremi konstitutivnimi narodi (Bošnjaki, Srbi in Hrvati).

Sama država je razdeljena na dve entiteti – na Federacijo BiH, ki združuje pretežno bošnjaške in hrvaške predele (upoštevajoč sedanje poselitve), in Republiko srpsko s pretežno srbskim prebivalstvom. Da bi se izognili nadaljnji delitvi države še na hrvaški del, se Federacija BiH deli na kantone, od katerih so nekateri poseljeni bolj z Bošnjaki (muslimani), drugi pa bolj s Hrvati. Federacija BiH zavzema 51 odstotkov ozemlja celotne države in ima približno 2,9 milijona prebivalcev, Republika srpska pa pokriva 49 odstotkov ozemlja in ima približno 1,5 milijona prebivalcev.

V nedeljo so potekale volitve tako za najvišje politične organe skupne države kot za vodilna politična mesta znotraj obeh entitet. Izidi volitev kažejo znatno oslabitev nacionalnih strank – od teh so najpomembnejše SDA pri Bošnjakih, SDS pri Srbih in HDZ pri Hrvatih.

Najbolj prepričljivo zmago so reformisti dosegli v srbskem delu, kjer je močno zmagala SNS sedanjega premierja Republike srpske Milorada Dodika (slednji je oblast prevzel šele v zadnjem delu preteklega mandata po izglasovanju nezaupnici vladi pod vodstvom SDS).

Pri Bošnjakih SDA ostaja najmočnejša stranka, čeprav sta se ji tokrat močno približali Stranka za BiH nekdanjega premierja in zunanjega ministra Harisa Silajdžića (slednji je bil izvoljen za bošnjaškega člana v tričlanskem predsedstvu BiH) in stranka SDP.

Čeprav je HDZ še vedno najmočnejša hrvaška stranka, pa njena moč upada. Pri tem najbolj boče v oči, da za hrvaškega člana predsedstva BiH ni bil izvoljen predstavnik te stranke, temveč član SDP. Po trditvah HDZ naj bi to bilo tudi posledica dejstva, da so lahko o hrvaškem predstavniku glasovali tudi Bošnjaki.

Mednarodna skupnost je napovedala, da bo prihodnje leto glavnino svojih izredno velikih pristojnosti prenesla na domače oblasti v BiH. Vendar je strah, da bi znova prišlo do vojne, odveč. ZDA in Evropa sta v dosego miru vložili preveč, da bi se umaknili in pustili, da bosenski lonec spet zavre. Ob tem ni nepomembno, da tuje multinacionalke vse bolj spoznavajo velike naravne danosti BiH. Zatorej bo mednarodni interes za stabilno Bosno še toliko večji.

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹
**vsak mesec podarja 15 aparatov GSM Sony
Ericsson K300i.**

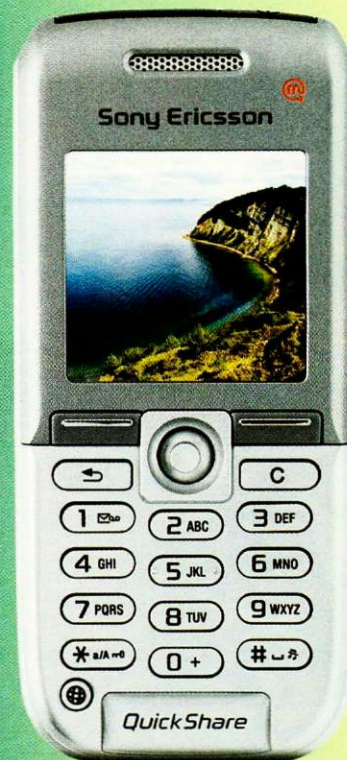
Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija
pa sodelujete v žrebanju za 5 dodatnih
aparatov GSM. Nagradna igra traja do
31. decembra 2006.

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani
www.demokracija.si. Rezultati žrebanj bodo objavljeni v
tedniku Demokracija in na spletni strani www.demokracija.si.

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2. Naročniki do 1. 9. 2006.

► Sony Ericsson K300i:
tri frekvenčna področja,
barvni grafični zaslon,
vgrajen digitalni fotoaparat,
snemanje video posnetkov,
GPRS, MMS, QuickShare,
WAP 2.0, MP3 kot zvonjenje,
imenik s slikami ...

Slika je simbolična.

tednik
DEMOKRACIJA

☐ Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

☐ mesečno* ☐ 4 x letno ☐ 2 x letno ☐ 1 x letno
(9 % popusta) (10 % popusta) (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

☐ upokojenec ☐ invalid ☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec:

☐ NE

☐ DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

*Podpisani/a se zavežujem, da bom
naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj
eno leto od datuma naročila.*

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša
550 SIT (2,29 €). Obvestilo potrošnikom: Informativne
cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po
centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.
Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Minister za kulturo Vasko Simoniti je prvi minister v sedanji vladi, proti kateremu je bila vložena interpelacija.

Medijsko obarvana interpelacija

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Leto dni po referendumu o Radioteleviziji Slovenija ostaja politika glede tega, ali je uveljavitev novega zakona prinesla večji vladni nadzor ali več pluralnosti v medije, še vedno razdeljena. Večina meni, da so mediji bolj uravnoteženi.

Spor o tem, kakšne učinke je prinesel novi zakon o RTV, se tako še vedno nadaljuje predvsem na ravni dnevne politike, vendar niti nekateri njegovi zagovorniki niso prepričani, ali je res prinesel zelene pozitivne učinke. Kljub vsemu ostaja opozicija prepričana, da je novi zakon o RTV dejansko spremenil javno RTV v vladno institucijo, kjer vlada huda cenzura. Poleg tega se še vedno širijo govorice, da je bila zmaga na referendumu le posledica zavajanja z znižanjem RTV-naročnine.

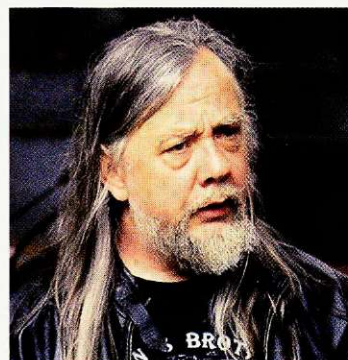
Prva tarča Simoniti Nič nenavadenega ni torej, da si je opozicija po napovedih o vložitvi interpelacij proti nekaterim ministrom za prvo tarčo izbrala ministra za kulturo Vaska Simonitija, čigar glavni greh naj bi bil prav zakon o RTV. Minister naj bi bil namreč prelomil vse obljube, ki jih je dal ob sprejetju zakona. Vodja poslanske skupine LDS Anton Rop je tako vložitev interpelacije napovedal prav na obletnico

referenduma, to je 25. septembra, ko je na tiskovni konferenci naštel razloge zanj in brez ovinkarjenja dodal, da »po letu dni nimamo ne javne televizije, ne boljšega programa, ne nižje RTV-naročnine«. Oglasil se je tudi poslanec Aleš Gulič z oceno, da javna televizija dejansko ne obstaja več, padli pa sta tako njena gledanost kot tudi kakovost programa. Poslanka Majda Širca se je oglasila z opazko, da je minister Simoniti grešil tudi na drugih področjih, na primer v zve-

zi z zakonom o Kobilarni Lipica, ki naj bi odpiral možnosti za krnitev kulturne dediščine, pa tudi z domnevno škodljivo in nezakonito pogodbo za upravljanje blejskega gradu. Na koncu je še pripomnila, da je Simoniti ogromno obljubljal, naredil pa nič, poleg tega naj bi podpiral enotno davčno stopnjo, ki naj bi zelo škodila kulturi.

Minister ni kršil zakonov Na interpelacijo se je takoj odzvala vladajoča koalicija in jo ocenila kot

nepotrebno, komentiral pa jo je tudi premier Janez Janša z opazko, da gre za »spisek jadikovanj, ki smo jih poslušali že vse od referenduma, ki so ga izgubili«. Po njegovih besedah gre namreč le za stvari, s katerimi se LDS ne strinja, ne gre pa za nikakršno kršitev zakonodaje, zato bo imel minister zelo lahko delo pri zavrnitvi interpelacije. Tudi če bi bilo vse res, kar piše v gradivu za interpelacijo, le-ta ne bi bila upravičena, ocenjuje Janša. LDS je seveda premierju takoj vrnila žogico z izjavo, da jih veseli, da je predsednik vlade razočaran nad opozicijo, avtor izjave Pavel Gantar pa je svoj odgovor začinil z opazko, da je za Janšo dovolj, če »odpre gumb na televizijskem sprejemniku in strani časopisov, ki jih kontrolira on sam neposredno politično ali pa preko prijateljev v gospodarskih družbah«. Na navedbe LDS sta se odzvala poslanca SDS Branko Grims in Miro Petek. Slednji je tako omenil, da so dokumentaciji za interpelacijo dodani tudi izpisi anonimnih

Poslanca LDS Majda Širca in Aleš Gulič sta kritična do ministra Simonitija.

piscev na spletnih forumih, kar je za opozicijsko stranko, kot pravi Petek, »precejšnja sramota«. Nenavadne se mu zdijo tudi navedbe o cenzuri ter avtocenzuri, saj naj bi šlo za žalitve novinarskega ceha, poleg tega se po uveljavitvi zakona o RTV ni oglašil noben novinar, ki bi tarnal nad povečanjem političnih pritiskov na novinarje. Oglasil se je tudi predsednik SD Borut Pahor in napovedal, da bo SD podprla interpelacijo, izrazil pa je zadržek do vlaganja interpelacij, saj so le-te smiselne samo takrat, ko obstaja resna možnost za zamenjavo ministra ali pa spremembo politike. Časopis Dnevnik je interpelacijo proti Simonitiju ocenil za »nemodro potezo«, ker je minister za kulturo manj izpostavljena politična figura, poleg tega ne sodi med ministre, ki nimajo popolne podpore v vladni koaliciji.

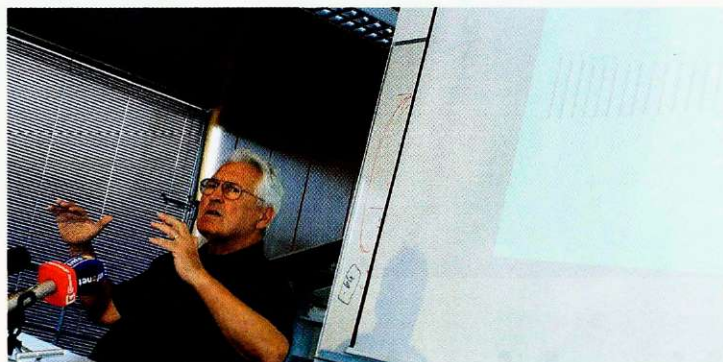
Poročilo demantira opozicijo Da so očitki opozicije precej vprašljivi, dokazuje tudi vmesno pregledno poročilo, ki se nanaša na analizo slovenskih medijev glede na odnos do gospodarskih in socialnih reform, predsednika vlade in vlade kot celote, in sicer v primerjavi med januarjem in aprilom letos (izvajalec analize je Inštitut IRSA). V omenjeno analizo je bilo tako zajetih 13 medijev: šest dnevnih časopisov (Delo, Večer, Dnevnik, Primorske novice, Finance, Direkt), druge revije (Mag, Mladina, Manager, posebej tudi Sobotna priloga Dela) ter trije elektronski mediji (POP TV, TV Slovenija, 1. program, Radio Slovenija, 1. program). Poročilo se nanaša zlasti na empirične podatke glede navzočnosti vlade in opozicije ter sklicevanja medijev na vire iz vlade, opozicije in nevladnih organizacij. Med drugim poročilo (avtor je dr. Matej Makarovič) navaja, da »razmerje med do vlade pozitivno in negativno opredeljenimi avtorji, kot se je pojavljalo na prvih straneh, prav tako kaže na določeno prevlado negativnih mnenj o vladi nad pozitivnimi, ki se v obdobju od začetka leta do aprila prav tako ni zmanjšala, temveč prej obratno«. Povsem drugače pa trdi Liberalna akademija, ki je pred kratkim izdala zbornik z naslovom Medijski mrk, v njem pa analizira dogajanje leto dni po referendumu o RTV in ocenjuje, da so se zle slutnje nasprotnikov zakona v celoti uresničile.

„Levi“ novinarji na Dnevnik V prihodnjih tednih in mesecih bo zanimivo spremljati tudi dogajanje na Delu, kjer se vodstvo časopisa še naprej ukvarja z novinarji, ki so preveč ideološko opredeljeni in pozabljajo na novinarsko profesionalnost. Uprava je namreč uvedla disciplinski postopek proti Janku Lorenciju zaradi komentarja (o tem, naj bi Jugoslavija bolje varovala koroške Slovence kot samostojna Slovenija), ki ga je, potem ko ga urednik ni želel objaviti v Delu, poslal na Mladino, s čimer je kršil pogodbo o zaposlitvi. Lorencija je vzel v bran Sindikat novinarjev Dela, ki je disciplinski postopek označil za »politično cenzuro in poskus ustrahovanja novinarja ter signal drugim novinarjem, naj pišejo oblasti dopadljivo, sicer njihovi teksti ne bodo objavljeni«.

Do sprememb prihaja tudi na Dnevniku, kjer ni prišlo do napovedanega sodelovanja z nemškim partnerjem WAZ. Zato pa se vse bolj govori o rdečih številkah, v katerih se je znašel Direkt, ki ga izdaja časopisna hiša Dnevnik. Bolj pomenljivo je, da ostaja Dnevnik nekakšno zatočišče za novinarje in publiciste, ki se niso strinjali s »sovražnim prevzemom« časopisne hiše Delo. Tako se je k Dnevniku že vrnil Jože Poglajen, ki je bil le krajši čas na Delu, vendar je bil prav on v ospredju, ko se je novinarski kolektiv uprl imenovanju Petra Jančiča za odgovornega urednika Dela. Že pred njim sta na Dnevnik odšla Rok Praprotnik in Ervin Hladnik Milharčič. Od prvega oktobra naprej je član uredništva Dnevnika tudi dosednji novinar Mladine Ali H. Žerdin, ki bo odslej skupaj s Sonjo H. Vogrič urejal Dnevnikovo sobotno prilogo Zelena pika, že pred njim je z Mladine na Dnevnik prestopil novinar Igor Mekina. Z Dnevnikom naj bi začel sodelovati tudi Aleksander Lucu, doslej »siva eminenca« na Nedelu. Tovrstne spremembe seveda dokazujejo, da se je medijski prostor v Sloveniji v zadnjem letu dni precej spremenil in da se (tudi s koncentracijo kadrov) že kažejo obrisi nazorsko-politične usmeritve, kot smo je vajeni v Evropi, kjer lahko najdemo tako konservativne kot liberalno usmerjene časopise. To seveda demantira navedbe, da si je vlada pri-

Poslanca SDS Branko Grims in Miro Petek

Tošev Politbarometer demantira opozicijo.

Interpelacijo podpirajo tudi Socialni demokrati.

Mediji so po mnenju ljudi bolj objektivni.

svojila popoln nadzor nad mediji in da je nastavila uredniške kadre ne samo na Delu, ampak tudi na Večeru in v Primorskih novicah. Septembrska raziskava Politbarometra namreč kaže, da so anketiranci pri ocenjevanju objektivnosti medijev naklonjeni oceni, da so

mediji bolj objektivni kot prej (24 odstotkov anketirancev), medtem ko nasprotno meni 21 odstotkov anketirancev. Anketa, ki bi morala kazati na veliko neobjektivnost medijev, če bi imela opozicija prav, kaže, da je pesimizem glede medijev povsem odveč. **D**

28 - 30 SEP 2006
DEFENCE MINISTERS
MINISTRE DE LA DEFENSE

Novi izzivi za NATO

Mitja Volčanšek, foto: NATO, Gregor Pohleven, M. V.

Slovenija je prejšnji četrtek in petek uspešno prestala neformalno srečanje obrambnih ministrov zveze NATO v Portorožu. Srečanje je pomenilo veliko priznanje naši državi, hkrati pa tudi precejšen organizacijski in varnostni izziv.

Portoroško srečanje je bilo le nekakšna predpriprava na vrh Severnoatlantskega zavezništva novembra v Rigi, vendar to ne zmanjšuje njegovega pomena. Prvič zato, ker je bilo v turističnem kompleksu Bernardin treba pripraviti vse potrebno za sprejem in varnost več kot 30 delegacij (poleg delegacij vseh 26 članic je v Portorož prišel tudi ruski obrambni minister Sergej Ivanov), ki so skupno štejele več kot 500 članov, ter le malo manjšega števila novinarjev in drugih predstavnikov medijev. Drugič pa zato, ker so ZDA prav na tem srečanju napovedale, da bodo s svojimi silami pomembno pripomogle h krepitvi misije ISAF, ki se bo razširila na nemirni vzhod Afganistana.

Obsedno stanje? Kot smo že poudarili, je srečanje pomenilo največji mednarodni dogodek na obrambnem področju po naši osamosvojitvi. Zanj je bilo tre-

ba zagotoviti najvišje varnostne standarde, ki pa so bili v javnosti ter nekaterih medijih pretirano in nerealno prikazani kot »obsedno stanje« in podobno. Poleg občasnih preletov letal in helikopterjev ter okrepljene navzočnosti policistov na cestah je namreč povprečen domačin ali obiskovalec Obale komaj dojel velikost dogodka. Marsikateri turist v Piranu ali Portorožu sploh ni vedel, da se kaj dogaja. Kompleks Bernardin je namreč na neki način odrezan od preostalega obalnega pasu, tako da je promet v celoti potekal kot navadno z izjemo prihodov posameznih delegacij. Seveda je veljal poseben režim na letališču v Sečoveljah in na morju v neposredni bližini kraja dogajanja. Da varnostni ukrepi niso preveč posegali v običajno življenje, smo se prepričali na lastni koži pri prehodu od akreditacijskega centra v Portorožu do Bernardina. Na poti smo srečali oddelek policijskih specialcev, jih poslikali in se

nato mirno sprehodili do vhoda na prizorišče srečanja.

ISAF okrepljen Temeljni rezultat ministrskega srečanja je bila napoved generalnega sekretarja zavezništva Jaapa de Hoopa Schefferja, da Natovo misijo v Afganistanu - ISAF pripeljejo v 4. fazo, s tem da jo razširijo na vzhod države. Pri tem je bila seveda več kot dobrodošla odločitev ZDA, da Natu ponudijo 12.000 svojih

mož za potrebe operacije. Severnoatlantski svet je torej dal zeleno luč za širitev misije ISAF na 14 pokrajin na vzhodu te azijske države, s čimer bo skupno število vojakov, udeleženih v operaciji, naraslo s približno 18 na 30 tisoč. Poleg ZDA (de Hoop Scheffer je zavrnil namige, da slednje rešujejo spodletelo misijo ISAF) naj bi za popolnitev vojaških potreb misije svojo pomoč ponudile še nekatere države, o imenih pa ni bilo govora. De

Diskretni, vendar učinkoviti varnostni ukrepi ob srečanju predstavnikov Nata.

Hoop Scheffer je ob priznanju, da bo treba še marsikaj storiti, poudaril doseženi napredek in spomnil, da gre pri Afganistanu za dolgoročno prizadevanje zavezništva. Za generalnega sekretarja je jasno, da so vojaške operacije le sredstvo oziroma prvi pogoj, ki bo omogočil razvoj države in s tem zagotovil trajen mir na območju. Glede izročitve oblasti Afganistancem in torej dokončanja misije pa se generalni sekretar kljub optimizmu ni spuščal v navajanje časovnih okvirov.

Seveda so ob tej novici vsi največ pričakovali od ameriškega obrambnega ministra Donalda Rumsfelda, saj so ZDA nedvomno vpile precej optimizma z napovedjo o pomoči v Afganistanu v obliki vojakov in logistike. Tudi Rumsfelda je ohrabilo število držav, pripravljenih na pomoč v sklopu ISAF, pri tem pa je opozoril na potrebo po natančni določitvi omejitev (t. i. caveat) pri delovanju novih čet. Poleg tega je spet izrazil prepričanje, da bo dobro na koncu vendarle prevladalo.

Sicer pa je bilo žgočih tem poleg operacij v Afganistanu kar nekaj. Tako so razpravljali o potrebi po transformaciji zavezništva. Kot je poudaril slovenski obrambni minister Karl Erjavec, »bo največ energije treba usmeriti na vprašanja zmogljivosti in operacij ter sodelovanja in komplementarnosti z drugimi organizacijami, kot sta OZN in EU«. Dolgoročni cilj transformacije je doseganje polne operativne zmogljivosti Natovih odzivnih sil v smislu hitrega globalnega posredovanja, na kocki pa so nadaljnje politično-strateške usmeritve zavezništva spričo asimetričnega boja proti mednarodnemu terorizmu. Beseda je prav tako tekla o

operacijah na Kosovu in v Darfurju oziroma o nadaljnji aktivni pomoči silam Afriške unije. Petkovi pogovori Nata z Rusko federacijo pa so se osredinili na sodelovanje proti terorizmu na območju Sredozemlja v t. i. operaciji Active endeavor.

Dvostranska srečanja Portorož je omogočil tudi dvostranske pogovore, ki so jih slovenski predstavniki s pridom izkoristili. Mednje gotovo sodijo pogovori, ki jih je imel slovenski premier Janez Janša tako z de Hoopom

Schefferjem kot z ameriškim in ruskim zunanjim ministrom. S prvim sogovornem se je pogovarjal predvsem o slovenskem angažmaju na Kosovu, kamor bo Slovenija prihodnje leto poslala komplet motoriziran bataljon, pretresala pa statudi potrebo po čimprejšnjem sprejetju odločitve o prihodnjem statusu te balkanske pokrajine, saj je, kot je dejal Janša, »to podlaga tudi za dobro delovanje Natovih mirovnih sil v tej pokrajini«.

Ameriški obrambni minister Donald Rumsfeld, tako rekoč zvezda zasedanja, se je ob srečanju z Janšo pozanimal o stanju na Zahodnem Balkanu, kjer po Janševih besedah lahko Slovenija največ pomaga zavezništvu zaradi poznavanja razmer. Janša in Ivanov, ki je tudi namestnik ruskega premierja, pa sta poleg obrambnih tem čas namenila

Misija v Afganistanu, ki je čedalje bolj nevarna, je dobila nov zagon.

Za generalnega sekretarja je jasno, da so vojaške operacije le sredstvo oziroma prvi pogoj, ki bo omogočil razvoj Afganistana in s tem zagotovil trajen mir na območju.

tudi možnostim gospodarskega sodelovanja med državama.

Tudi minister Erjavec se je srečal z ruskim ministrom Ivanovom, pogovarjala pa sta se o implementaciji maja letos podpisanega sporazuma o obrambnem sodelovanju med ministrstvom. Slovenska vojska lahko ruski ponudi svoje znanje v okviru svoje Gorske šole, vojaško

izobraževanje v Rusiji pa bi v prihodnje lahko s pridom izkoristili tudi pripadniki SV. Pogovori so tekli tudi glede možnosti sodelovanja na obrambnotehničnem področju in pri opremljanju. Erjavec je z madžarskim kolegom Szekeresom sklenil dogovor o uporabi vadišč vzhodne sosedne za potrebe SV. **■**

Slovenska vojska kos izzivom

Po neformalnem zasedanju obrambnih ministrov Nata v Portorožu je generalni sekretar Severnoatlantskega zavezništva skupaj s slovenskim ministrom Karlom Erjavcem obiskal ljubljansko vojašnico Franca Rozmana-Staneta. Obisk visokega gosta, ki je že v Portorožu pohvalil Slovenijo kot dokaz, da tudi majhna država lahko igra pomembno vlogo v zavezništvu, je bila priložnost, da Slovenska vojska v praksi predstavi svoje delovanje in sposobnost za soočanje z novimi izzivi, ki jih terja zavezništvo. De Hoop Scheffer si je tako ogledal predstavitev sodelovanja SV v silah zavezništva za hitro posredovanje, oborožitev in opremo prve brigade SV in prikaz izurjenosti njenih enot. Ob tem je gost ocenil, da je SV zmožna sodelovati v mednarodnih misijah, saj »se je Slovenija v razmeroma kratkem času razvila v zaveznico, ki skupaj z drugimi 25 članicami Nata brani vrednote zavezništva«. Nad doseženim je SV lahko upravičeno ponosna, je prepričan generalni sekretar, ki je hkrati pozval slovenske oborožene sile, naj program reform na obrambno-vojaškem področju nadaljujejo po začrtani poti. Ob tem se je kot že v Portorožu dotaknil vprašanja dveh odstotkov BDP, ki so ju članice dolžne zagotoviti za obrambo, in pri tem spomnil, da je naša država »zelo blizu temu cilju«.

Jaap de Hoop Scheffer v vojašnici

Jaap de Hoop Scheffer in Donald Rumsfeld med pogovori v Portorožu.

Kaj je resnično sporočilo predavanja papeža Benedikta XVI. v Regensburgu?

Sporočilo papeževega predavanja

Dr. Metod Benedik, akademsko razmišljanje, foto: Reuters, AP

Precej oddaljeno od mesta, pravzaprav mesto zase, je nekaj deset let staro univerzitetno središče Regensburga; mesto s predavalnicami in dvoranami, knjižnicami, restavracijami in trgovinami, mesto tisočev študentov in profesorjev.

Od tod, iz izrazito akademskih krogov, so pljusnile v svet besede, ki so povzročile veliko razburjenja: »Pokaži mi vendar, kaj je Mohamed prinesel novega, in našel boš le slabo in nehumano, kot to, da je predpisal, da je vero, ki jo je oznanjal, treba širiti z mečem.« Očitno je akademski svet študentov in profesorjev, ki je pozorno prisluhnil celotnemu govoru, te besede videl in čutil v celotnem kontekstu papeževega razmišljanja o vedno aktualnem vprašanju odnosa med vero in razumom in najbrž ni mogel slutiti, da bodo te iz celote iztrgane besede povzročile tak vihar. Množice komentarjev, od bistrih razglabljanj do topoumnih natolcevanj, da ne govorimo o množicah na ulicah mest po islamskih

deželah, ki so skandirale proti papežu in širše zahodnemu svetu! Tako raznovrstni odmevi so kar narekovali, da je govor papeža Benedikta XVI. na regensburški univerzi treba vzeti v roke in ga prebrati v celoti, da bi človek vedel, za kaj pravzaprav gre.

Vera, razum in univerza Za kraj, kjer je v letih 1969–1977 deloval kot profesor, visoko cenjen tudi v mednarodnih znanstvenih krogih, je papež izbral tematiko, ki jo je lahko razgrnil v izrazito akademskem okolju: *Vera, razum in univerza, spomini in razmišljanja*. Osrednji predmet njegovega razmišljanja je bilo vprašanje odnosa med vero in razumom. Od bežnih pogledov na krščanstvo v miselnem okolju grške kulture je hitro

prešel na srednji vek, ko se je vse bolj začelo postavljati vprašanje tega odnosa v okvirih odnosov med krščanstvom in napredujočim islamom. Sama od sebe se mu je misel ustavila pri knjigi, ki jo je pred kratkim bral, namreč Adel-Théodore Khoury, *Entretiens avec un Musulman. 7e Controverse*. Profesor Khoury iz Münstra je v zbirki virov za bizantinsko zgodovino leta 1966 v francoskem prevodu objavil tudi pogovore cesarja Emauela II. Paleologa (1391–1425) z učenim Perzijcem blizu Ankare leta 1391, zapisal pa jih je cesar nekaj let kasneje, ob obleganju Carigrada. Tako je razumljivo, da je širše kot misli sogovorca predstavil svoje poglede, nikakor pa ne gre prezreti dejstva, da je zapis

nastajal v času, ko so muslimanski Turki že čisto neposredno ogrožali cesarsko mesto. Papež pravi, da se je cesar obrnil na svojega sogovorca »osupljivo ostro, za nas presenetljivo ostro z osrednjim vprašanjem o razmerju med religijo in nasiljem«, z besedami torej, ki jih je navedel v govoru tudi Benedikt XVI. in so izzvale burne reakcije: »Pokaži mi vendar, kaj je Mohamed prinesel novega, in našel boš le slabo in nehumano, kot to, da je predpisal, da je vero, ki jo je oznanjal, treba širiti z mečem.« Cesar pa je potem v nadaljevanju pogovora sam razlagal, zakaj se mu zdi širjenje vere s silo nesmiselno. Je v protislovju z bistvom Boga in bistvom duše: »Bogu ni všeč kri, ne ravnati v skladu z razumom je nasprotno bistvu Boga.

Vera se sad duše, ne telesa. Kdor hoče torej nekoga priveriti k veri, potrebuje sposobnost dobrega govora in pravega mišljenja, ne pa nasilja in grožnje. Razumne duše ne more prepričati nobeno sredstvo, s katerim je mogoče pretiti s smrtjo.»

Zelo raznovrstni odmevi Če bi na papežev govor gledali le skozi prizmo številnih odmevov, ki jih je bilo o tem slišati ali prebrati, bi lahko sklepali, da je papež govoril samo o islamu in odnosu do njega, ali pa, da mnogi, ki zdaj govorijo ali pišejo o njem, govora niso prebrali oziroma nočejo razumeti njegovega sporočila. Slednje dobro potrjuje pisec *Dnevnikovega* komentarja *Lahko noč in srečno*, ki je zapisal: »Samo predavanje brez tistega 'iz konteksta iztrganega' stavka je neproduktivno, brez kakšnega globljega smisla in novega, doslej neslišanega sporočila. Šele ekscesni stavek mu daje pomen, zato papež dolguje odgovor, zakaj je s prstom pokazal na druge: češ, nestrpnost, to so oni drugi.« Ta in podobni komentatorji očitno niso zaznali sporočila, ki ga je papež s svojim obširnimi govorom namenil predvsem zahodnemu svetu, v katerega spada tudi Slovenija. Zanimivo je, kaj pravi o razvpitem papeževem navedku avtor knjige, ki jo je papež citiral: »Papež citata nikakor ni navedel, da bi nekaj rekel o islamu. To ni bila tema njegovega govora. Uporabil ga je le, da bi uvedel naslednjo misel. Nekaj kasneje namreč sledi v govoru odločilni stavek: *ne ravnati v skladu z razumom je nasprotno bistvu Boga*. Šlo mu je za vprašanje volje pri Bogu, o čemer veliko razpravlja tudi islamska teologija.« Khoury najprej pravi, da papež nikakor ni imel namena opredeljevati islama; kar je citiral, ne zrcali v celoti misli, ki je zapisana v Koranu. Poudarja, da ne gre za spreobračanje z mečem, ampak za osvajanje z mečem in podjarmljenje novih ozemelj, pri čemer pa se ohranja določena strpnost na religioznem področju. Če bi papežu šlo za islam, bi moral opozoriti tudi na čisto druge misli, ki izrecno poudarjajo razumnost božjega ravnanja. Dalje Khoury meni, da so papežev navedek lah-

ko razumele kot žalitev islama le radikalne manjšine med muslimani, in zanimivo, tako mnenje je posebej poudaril turški dnevnik *Hürriyet*. Kako papež resnično gleda na islam in odnos do njega, so za tistega, ki pojasnilo hoče sprejeti, to dovolj jasno povedale številne razlage iz krogov, ki so papežu blizu, najbolj pa je to kar nekajkrat zelo jasno povedal papež sam. In da ne bi mislili, da gre zgolj za neko mehčanje oziroma »popuščanje« glede na trenutne okoliščine, si prikličimo v spomin papeževe misli, ki jih je kot kardinal izrekel na znanstvenem posvetu v Berlinu 28. novembra 2000, ko je opozoril na duhovno razsežnost in pomen islama v sodobnem svetu: »Preporod islama ni povezan samo z ekonomskim dvigom islamskih dežel, ampak predvsem opozarja, da (islam) lahko daje trdno duhovno podlago za življenje narodov, tisto podlago torej, ki se stari Evropi izmika.« Vsekakor visoko priznanje islamu. Ko potem še naprej razmišlja o Evropi in svetu danes in jutri, poudarja misel švicarskega teologa Hansa Künga: ni miru v svetu brez miru med verstvi!

V islamskem svetu so bili odmevi na papeža različni. Iranski ajatola Khamenei mu je očital, da pripravlja novo križarsko vojno, al-Kaida ga skupaj z Bushem in Blairom uvršča med najhujše sovražnike islama, iranski predsednik Ahmadinežad je ugotavljal, da je Benedikt XVI. svoje mnenje »spremenil«, potem ko je nekajkrat pojasnjeval, kaj je imel namen reči in kako gleda na islam,

in ga označil za človeka, »ki dela za mir in pravičnost«, fundamentalistični krogi so pozivali množice, ki očitno niti niso vedele, za kaj gre, k demonstracijam, tem so sledili tudi požigi cerkva in razna nasilna dejanja (pri čemer je bilo slišati glasove: muslimani sami kar takoj potrjujejo resničnost citata, ki jih je sicer tako zbodel – lahko pa se spomnimo tudi smrtne obsodbe afganistanskega muslimana, ker se je spreobrnil v krščanstvo). Znani poznavalec islama Magdi Allam je v *Corriere della Sera* zapisal, da se bodo razne skupine znotraj islamskega sveta ne glede na vsa pojasnila čutile zadoščene šele takrat, »ko se bodo vsi kristjani s papežem na čelu spreobrnil v islam«. V zahodnem svetu so se komentariji ustavljali predvsem ob vprašanju globalnih odnosov med velikimi verstvi, nekateri pa so se spustili na nizko obračunavanje s papežem, pri nas celo na obračunavanje s prejšnjim ljubljanskim nadškofom Rodetom (!?), katerega jasne in odločne besede nekateri še vedno ne morejo prebaviti.

Bo Zahod prisluhnil sporočilu?

Sicer pa se je Benedikt XVI. dotaknil za mnoge neprijetnega vprašanja sodobnega časa, vprašanja odnosov med vero in razumom, ne le v okviru zahodne kulture in krščanskega sveta, ampak v enaki meri v odnosih med islamom in zahodnim svetom ter odnosa med vero in razumom v islamskem svetu. Kratko je predstavil, kako se je Cerkev srečevala s tem vprašanjem v svetu grške filozofi-

je, potem je prešel na razvoj odnosov med vero in razumom od reformacije do danes, predvsem v okviru nemške filozofije in na današnji svetovni ravni sekularizma, ki je najbolj dozorel sad nemške liberalne filozofije. Papež nikakor ne zavrača sodobnih dosežkov človekovega duha, poudarja pa ob tem, da je etos znanstvenosti vedno zavezan resnici in prav v tem se ujema z duhom krščanstva. V zahodnem svetu vse bolj prevladuje mnenje, da je lahko temelj vsem razsežnostim človekovega bivanja le pozitivističen razum, ki izključuje navzočnost in dejavnost božjega v svetu oziroma to odriva v področje subkultur. Ko se zahodni svet samozadostno (in samopašno) sklicuje na moč in dosežke svojega razuma ter nemalokrat pomilovalno, če že ne prezirljivo, gleda na duhovno plat človekovega bivanja, na religiozno razsežnost, ki je kljub vsemu ne more prezreti, si hote ali nehote spodmika temelje svojega bivanja, ki slone na usklajenosti sveta religioznosti in sveta razuma; v tem je pravzaprav največja grožnja, kateri zahodni svet sam izpostavlja svojo prihodnost. Okolje, ki upošteva ti dve temeljni razsežnosti človekovega bivanja, je sposobno vzpostavljati dialog med kulturami in verstvi, kar je konec koncev tudi temelj za mir v svetu, in to je papež v svojem akademskem razmišljanju v Regensburgu želel sporočiti vsemu, še posebej zahodnemu svetu. Mar ni pri tem dovolj zgovorna ugotovitev, da so se razmišljanja zahodnega časopisja ob papeževem govoru ustavljala v veliki večini zgolj pri nevarnostih, ki bi utegnile groziti iz islamskega sveta, niso pa se globlje posvetila vse bolj grozečem pojavljanju izvoljenosti v lastnem zahodnem svetu. Če bi se pa še za hip ustavili pri reakcijah, na kakršne so v muslimanskem svetu naleteli posamezne besede ali poteze s strani zahoda ne glede na to, kdaj, od kod in od koga prihajajo, bi jih morali vendar vzeti kot resno opozorilo: so stvari, ki so posameznikom in ljudstvom svete in jih nihče ne sme z izgovarjanjem na razumnost, svobodo izražanja in umetniško svobodo poniževati in poteptati. Ali bo razumni, svobodni svet kdaj to dojel? ■

Nasilni protesti proti papežu Benediktu XVI. v islamskem svetu

Prvi v četi tajkunov

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, I. Herak/arhiv Finance

Na vrh je priplezal s pomočjo LDS. Z njo je dogovorjen za podporo v morebitnem drugem krogu županskih volitev. Po naših podatkih se je v statističnem popisu prebivalstva opredelil za srbsko narodnost (po očetu, mati je Slovenka).

Zoran Janković, ki je vsa pretekla leta trdil, da politika ni zanj, v zadnjih mesecih pa si je, potem ko očitno nikjer ni dobil ustrezne delovne ponudbe (nekateri zadeve, na primer Altima, povezovanje z Miloševićevim sodelavcem Bekom in menedžerski odkup Mercatorja, so mu padle v vodo), nenadoma premislil, ima za seboj več afer. Začelo se je z družbo Electa, ki jo je ustanovil leta 1991 očitno iz užaljenosti, ker ni postal predsednik uprave SOZD Emona. Electa je bila vse do Jankovičevega

prevzema oblasti v Mercatorju, kamor je prišel s pomočjo LDS, zelo zadolžena, njeni podizvajalci pa so bili zaradi neplačil v velikih težavah. Proti Jankoviću in Electi so bile vložene zasebne tožbe, a so jih nato tožniki »čudežno« umaknili, prav tako naj bi bile po poročanju nekaterih občil ob koncu 90. let zoper njega umaknjene nekatere kazenske ovadbe. Pozneje se je izkazalo, da Electa služi s posli, katerih naročnik je Mercator. Janković si je v individualni pogodbi zagotovil, da bo Electa, kjer je vodenje prepustil sinu Da-

mijanu (lastništva pa ne), lahko delala z Mercatorjem, pogodbo pa je podpisal nadzorni svet z Miranom Goslarjem na čelu. Da je Janković zelo zviti, je pokazal, ko je še kot član nadzornega sveta Mercatorja glasoval proti odstavitvi Živka Pregla, čeprav je natančno vedel, da bo Pregl odstavljen, sam pa nato imenovan za predsednika uprave.

Na hrbtu LDS Naslednja afera, povezana z Jankovićem, se je zgodila spomladi leta 1998, ko Jankovičev mlajši sin Jure ni

uspešno opravil četrtega letnika gimnazije v Ljubljani; imel je dva popravna izpita, zaradi česar ni mogel opravljati mature v prvem, spomladanskem roku. Z Jankovičovo pomočjo je nato na drugi šoli hitro opravil oba izpita in nato še maturo. Tudi s temi dogodki je bila povezana LDS, po nekaterih podatkih naj bi se bil v reševanje vključil celo Slavko Gaber, takratni šolski minister. Afera je slovenskim državljanom dobro znana, Janković pa je pozneje v javnosti razlagal, da mu je celo koristila. Nasploh je Janković svoje delovanje na prefinjen način gradil tudi na račun politike; sodelovanje na listi razvojno-programskega sveta LDS, ki ga je vodil Peter Rigl, mu je prišlo prav za doseganje lastnih ciljev. LDS ga je prek odškodninskega sklada imenovala v nadzorni svet Mercatorja, LDS ga je nato »postavila« na mesto predsednika uprave Mercatorja. V tem času je bil med drugim član upravnega odbora Gospodarske zbornice Slovenije in nadzornik v Petrolu. V zadnjih tednih je za enega od časnikov, ki izhaja v eni od nekdanjih republik skupne države, dejal, da pričakuje, da ga bo v drugem krogu podprla LDS oziroma da se mu to »zdi povsem normalno«. Jankovičevi kandidaturi v nekaterih občinah na območju nekdanje Jugoslavije namenjajo precej pozornosti. Samo kot zanimivost dodajmo, da je v enem od intervjujev navedel, da ima 453-odstotno podporo volivcev! Primerjava s Slobodanom Miloševićem, ki je zmagal s 110 odstotki, je več kot na dlani, sodbo pa naj si ustvarijo bralci sami. Svoje povezave z LDS Janković v tujini sploh ne skriva, le pred slovensko javnostjo se kaže kot neodvisni kandidat, kar je daleč od resnice. Brez podpore LDS

Damijan Janković z očetom Zoranom; na desni mlajši sin Jure

Jankovića, kot je zdaj, nikoli ne bi bilo in tudi danes ta stranka, kolikor je mogoče glede na njen poraz na zadnjih volitvah in razkol v njej, stoji za njim. Poleg drugih seveda.

Precej protislovij Dejstvo je, da Jankovića in nekatere druge tranzicijske tajkune družijo kapital. Janković je zdaj uradno zaposlen v delniški družbi KLM Naložbe, investiranje in svetovanje. Gre za družbo, ki je ob koncu lanskega leta, v času odstavitve Jankovića z mesta predsednika uprave Mercatorja (odstavili so ga lastniki, potem ko so ugotovili njegove namere, ki bi škodile vsem, njemu pa koristile), odkupila nekaj več kot 46 delnic Mercatorja iz naslova dokapitalizacije. Po takratnih Jankovičevih besedah naj bi družbo ustanovili člani takratnega Mercatorjevega vodstva, današnji podatki pa kažejo, da ni bilo čisto tako. Po podatkih Agencije za javnoplčilne evidence Slovenije (AJPE) je ustanoviteljica družbe KLM, ki ima sedež na Mestnem trgu 8 v Ljubljani (kot Electa), družba

Taxgroup pravno svetovanje. Gre za skupino Taxgroup, ki je v lasti sina Dušana Šešoka, predsednika uprave Iskre, d. d. V evidencah Ajpesa je navedeno, da je Zoran Janković zakoniti zastopnik (direktor) družbe, med naslovi pa je naveden elektronski naslov Matije Šešoka, ki je uradni lastnik družbe Taxgroup pravno svetovanje. Skupina podjetij Taxgroup deluje na Vodovodni cesti v Ljubljani, med njimi je družba KLMN Kapital. Družba KLM je bila ustanovljena 25. septembra lani, pogled v bilančne podatke pa kaže, ima za 1,546 milijarde tolarjev dolgoročnih obveznosti, ustanovitveni kapital pa je bil le 6 milijonov tolarjev. V letu 2005 ni dosegla niti tolarja prihodkov, imela pa je 2,7 milijona tolarjev odhodkov, kar so bili predvsem stroški storitev, tolikšna pa je bila tudi izguba družbe. Dodajmo, da je bila v lanskim evidencah registrirana na Vodovodni cesti 109, zdaj je njen sedež na Mestnem trgu 8, kjer poslujejo Jankovići. O tem,

kako je Taxgroup povezan z družbo, v kateri je direktor Janković, smo vprašali tudi Matijo Šešoka, vendar nam ta do oddaje članka v tisk ni odgovoril. Dokaj nenavadno je, da je Janković za poslovni dnevnik dejal, da je letos mesečno prejemal 290 tisoč tolarjev brutoplače, kar je glede na 11 milijonov tolarjev njegovega lanskega mesečnega prihodka drobiž (ali pa morda kaže Jankovićevo pravo vrednost?). Vendar je treba vedeti, da je imel Janković skladno z individualno pogodbo o zaposlitvi status zaposlenega v Mercatorju še šest mesecev po odstavitvi. Po naših podatkih je svoje mesto takoj prepustil nasledniku, bil nato še pol leta na plačilnem seznamu Mercatorja, v upravi pa se ni več pojavil. Toliko o verodostojnosti Jankovičevih izjav, na kar smo opozorili že v prejšnji številki tednika, posebej pa jih bomo predstavili v naslednji temi.

Očetje, matere, sinovi Podatki o tem, kdo stoji za družbo KLM in s kom se je povezal Zoran Janković, kažejo, da gre za zanimive povezave. V temelju so lastniki skupine družb Taxgroup otroci Dušana Šešoka, nekdanjega ministra in zdajšnjega predsednika uprave Iskre. Med solastniki je tudi Dušan Jeraj, sin nekdanjega ministra v Demosovi vladi, med sodelavci pa najdemo sina Aleša Vahčiča in Tee Petrin. Pri Petrinovi (nekdanji ministrici za gospodarstvo) je Janković po devetih letih študija na ekonomski fakulteti leta 1980 diplomiral. Z lastniki družb Taxgroup ni nič narobe. Gre za pridne študente, ki so v roku končali študij in so zdaj uspešni strokovnjaki, vsak na svojem področju. Dejstvo pa je, da so in bodo marsikaj dosegli le zato, ker so njihovi starši na položajih in jim lahko izdatno pomagajo. Nekoliko drugače je s sinovoma Zorana Jankovića. Afero s popravniimi izpiti sina Jureta smo že omenili, sina Damijana, na katerega je uradno prenesel lastništvo in vodenje Electe, pa je Janković sredi prejšnjega desetletja zaposlil v Rokometnem klubu

NAJ RASTE!

profit

poslovna revija

Poslovna revija Profit je prenovljena. Vsakih 14 dni prinaša poglobljene gospodarske informacije, ki lahko osvežijo vaše posle in povečajo vaš profit.

www.profit-on.net

Titania d.o.o., Cesta Ljubljanske brigade 23, 1000 Ljubljana, telefon 05971 55 55, faks 05971 55 50, info@profit-on.net.

Janković je za enega od časnikov, ki izhajajo na območju nekdanje Jugoslavije, dejal, da ima 453-odstotno podporo volivcev!

Povezave med Vodovodno cesto 109 in Mestnim trgom 8

Mercatorja mu ni uspelo popeljati v naročje Miloševičevih sodelavcev.

► Krim. Damijan Janković je nekaj časa prijateljeval z rokometasico Dejo Doler, kar je bil razlog, da se je Zoran Janković spoznal s tem klubom in ga pozneje nekaj časa vodil ter sponzoriral iz Electe, posredno pa tudi iz Mercatorja. Sin Damijan je diplomiral lani, star 30 let, tema diplomske naloge pa je bila Vrednotenje oglasnega prostora na športni prireditvi. Sin Jure je diplomiral leta 2004 z nalogo Zadovoljstvo delničarjev in zaposlenih. Čeprav danes oče Zoran razlaga, kako »pametna in uspešna sta«, je na jasno, da sta sinova »uspešna« menedžerja predvsem po očetovi zaslugi. V lasti ali solasti imata najmanj 10 podjetij, vendar je očitno, da gre predvsem za papirnat lastništvo. Večina podjetij, ki so v lasti Jankovičevih, je namreč registrirana na Mestnem trgu 8, kjer po novem deluje tudi oče Zoran. Slednji to-

Na posestvu Jesenkovo na Barju, ki je v lasti Jankovičevih, naj bi zgradili nogometni stadion ali celo džamijo.

rej svoj klan uspešno širi tudi s povezavami z drugimi politično močnimi in tranzicijsko uspešnimi očeti, materami in sinovi.

Povezave na dlani Po dostopnih podatkih tudi podjetja, ki so v lasti ali solasti Jankovičevih sinov, spremljajo afere. Teh se kar ne more znebiti oziroma jih ustvarja sam. Da ga zasebno zanima predvsem gradbeništvo, je dokazal že ob ustanovitvi Electe in pozneje z oddajo tovrstnih del v Mercatorju. Praviloma je za Mercator gradila Electa, ki je nato najemala podizvajalce, Mercator pa je v obliki avansov finančno zalagal ta dela. Po zadnjih razkritjih pa je očitno, da želi to dejavnost prevzeti tudi na področju mestne občine Ljubljana. Natančneje, večina stvari, ki bi se v naslednjih letih gradila iz mestnega proračuna (župan upravlja z več kot 50 milijardami tolarjev letno), naj bi šla prek podjetij njegovih sinov. Ne dvomimo, da bi nekatere pravne, davčne, svetovalne in druge storitve opravljali v družbi Taxgroup. Janković seveda odgovarja, da gre pri tem za javna naročila, o izbiri izvajalcev pa župan ne odloča. To seveda verjamejo le tisti, ki stvari ne poznajo in so pošteni. Župan ima vseskozi glavno besedo in tudi pri razpisih bi jo imel. Uradno ali neuradno!

Stadion ali džamija Zadnja afera, ki je prišla na dan, se nanaša

Tea Petrin; nekdanja ministrica

KLM Naložbe so ustanovili Šešoki, Janković naj bi bil večinski lastnik.

na graditev nogometnega stadiona v Ljubljani. Čeprav Janković pravi, da se mu zdi najverjetnejša lokacija v Stožicah, pri tem ni prav prepričljiv, saj dopušča tudi druge možnosti. V tedniku Mag so na podlagi pričevanja in dokazov enega od denacionaliziranih upravičencev razkrili, da je Janković v svoj volilni program pozabil vključiti 5 hektarjev veliko posestvo Jesenkovo na Bar-

ju. Gre za to, da družbi Electa še vedno ni uspelo v zemljiško knjigo vpisati lastninske pravice nad opučenim kmetijskim posestvom Jesenkovo, ki so ga Ljubljanske mlekarne zgradile na zemljiščih, podržavljenih po drugi svetovni vojni. Posestvo leži tik ob južni ljubljanski obvoznici (Janković stanuje na Rudniku). Do njega je Janković sredi devetdesetih prišel na sporen način, že nekaj časa pa ga poskuša drago unovčiti. Sprememba namembnosti zemljišča, do česar bi lahko prišlo po hitrem postopku, če bo izvoljen za župana, bi Electi prinesla velikanski zaslužek. Toda poleg volivcev mu lahko načrte prekrži še denacionalizacijski upravičenec Franc Žan. Magov novinar je poskušal izvedeti, kakšne načrte ima Electa s tem posestvom, vendar Damijan Janković na takšna vprašanja ni pripravljen odgovarjati. Zoran Janković pa je v soočenju dveh kandidatov za Sobotno priložnost dnevnika Delo odgovoril naslednje: »To je v lasti sinovega podjetja. To sem kupil pred mnogimi leti s soglasjem agencije. Kaj bo stalo na parceli, ne vem povedati. Še enkrat pravim, to je ena od lokacij ob obvoznici, ki mora dobiti svojo uporabo. Predvideva je za šolstvo in za javno uporabo.« S tem je Janković potrdil domneve poznavalcev, da želi na tem delu zgraditi nogometni stadion, pogumnejši celo zatrjujejo, da bi lahko v naslednjih letih na tem posestvu »zrasla« džamija, saj Janković njeno graditev podpira. Če bi se zgodilo slednje, bi Janković za posestvo nedvomno iztržil milijardo tolarjev. ■

Prihodnjik: Mercator, Altima in Jankovičevo sprenevedanje

Radio VIVA
FM 102.1
99.5
stergo RDS
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Bo Dow Jones prenočil na rekordnu?

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba

V nasprotju s prejšnjim tednom so se tokrat tečaji na svetovnih borzah prevesili v pozitivno območje. Zadnji makroekonomski podatki so pokazali, da se v Evropi inflacija umirja, v Ameriki pa naj ne bi prišlo do recesije.

PORTFELJ 8 DELNIC NA DAN 29.09.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 29.9.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 Petroleo Brasileiro S.A.	Amerika	NYQ	USD	53	96.88	83.83	-13.47	840,169
2 Krka	Slovenija	SBI	SIT	10	143000	172805	20.84	1,728,050
3 Bayer	Nemčija	GER	EUR	116	35.94	40.2	11.85	1,117,489
4 Continental	Nemčija	GER	EUR	50	83.42	91.44	9.61	1,095,634
5 Lockheed Martin	Amerika	NYQ	USD	64	83.68	86.06	2.84	1,041,533
6 Ishare MSCI Japan	Amerika		USD	387	13.83	13.54	-2.01	990,880
7 Vallourec	Paris	PAR	EUR	23	182	183.9	1.04	1,013,605
8 Raiffeisen International	Dunaj	VIE	EUR	55	76.09	84	10.40	1,107,137

Denar v SIT 1,763,385 • Skupaj 10,697,883

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 29.09.2006 → 10,697,883 • Donosnost portfelja v odstotkih → 6.73 • Donos portfelja v SIT → 674,557
EUR → 239.64 • USD → 189.1

Dow Jones je v primerjavi s prejšnjim tednom višji za 1,6 odstotka, kar pomeni, da je v zadnjem četrtletju pridobil 4,7 odstotka vrednosti, od začetka leta pa je višji za malce manj kot 10 odstotkov. Indeks tehnoloških delnic Nasdaq je v zadnjem tednu pridobil 1,8 odstotka, kar pomeni, da je v zadnjem četrtletju pridobil 4 odstotke, od začetka leta pa 2,4 odstotka. Dow Jones je prejšnji teden med trgovanjskim dnevom dosegel novo rekordno vrednost vseh časov, ki pa ni zdržala do konca dne, kar pomeni, da smo še zmeraj na lovu za rekordno vrednostjo ob koncu trgovanja.

V Evropi se nadaljujejo prevzemne zgodbe. Če je bilo prejšnje tedne vroče predvsem v Nemčiji, se je tokrat prevzemna vročica prenesla tudi v Španijo, ker se je začela prevzemna dejavnost med

velikimi elektropodjetji. Acciona bi lahko po nakupu 10-odstotnega deleža Endese močno zagrenila prevzem Eonu, ACS pa je kupil 10-odstotni delež Uniona Fenose. Španski borzni indeks IBEX-35 je ob povečani prevzemni aktivnosti zrasel do rekordnih ravni. Nadaljuje se tudi zgodba o prevzemu Scanie. Volkswagen, ki je eden večjih lastnikov omenjenega podjetja, je javnosti sporočil, da ne bo prodal svojega deleža Manu. Pripravljen pa je na povezovanje lastnega obrata za izdelovanje tovornjakov Mana in Scanie.

Tudi azijski indeksi so v preteklem tednu pridobili vrednost. Japonski Nikkei je po 3,15-odstotni rasti v prejšnjem tednu vrednosti 16.127,58, kar pomeni, da je od začetka leta dosegel 0,10-odstotno rast, a je to še zmeraj daleč od pričakovanih analitikov in od

ravni, ki smo jih letos že videli. Vendar pa nekatera znamenja dajejo slutiti, da bi lahko bil Nikkei 225 konec leta višje.

Zlato in nafta sta se pretekli teden podražila. Unča zlata je vredna 597,80 USD ali za 1,70 odstotka več kot prejšnji teden, od

začetka leta pa smo višje za 15,58 odstotka. Cena nafte se vrti okoli 62 in 63 dolarjev za sodček, kar pomeni, da se je glede na prejšnji teden povišala za dobre tri odstotke. Razlogi za rast so v tem, da bo OPEC, kot kaže, znižal kvoto načrpane nafte.

V Sloveniji se je veliko govorilo o kotaciji Telekoma Slovenije na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev, s katerim bodo začeli trgovati v ponedeljek, 2. oktobra. Glede na ceno, ki jo delnica dosega na sivem trgu, lahko pričakujemo, da bo cena okoli 70 tisočakov. Še naprej pa se nadaljuje umirjena rast delnic Krke, enotni tečaj v petek je dosegel 173.970 tolarjev.

Vrednost našega portfelja se je v preteklem tednu močno povečala, tako da sedaj donosnost znaša 6,73 odstotka, zato portfelja za zdaj ne bomo spreminjali. ■

ZMANJŠAJTE DOHODNINO
**POVEČAJTE
POKOJNINO**

IZKORISTITE NAJVIŠJO PRIZNANO
DAVČNO OLAJŠAVO

VOZNA ŠTEVILKA
080 2345

KAPITALSKA DRUŽBA

www.kapitalska-druzba.si

Umik države iz NKBM

Denis Vengust, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Postopki za privatizacijo Nove Kreditne banke Maribor potekajo čedalje hitreje. V strukturo delničarjev bo kot ključni solastnik vstopila ena izmed tujih bank.

Privatizacija druge največje slovenske banke, Nove Kreditne banke Maribor (NKBM), bo izpeljana v dveh fazah. Država bo po tem načrtu obdržala 25 odstotkov in eno delnico banke. Gre za drugi poskus privatizacije druge največje banke v Sloveniji. Država je proces sprožila že leta 2001, vendar je takratna vlada postopek prodaje zaradi neustreznih ponudb ustavila.

Postopek pozasebljanja banke

Tokrat ima vlada očitno zelo resno namero privatizirati banko. Priprave na privatizacijo naj bi bile končane do 31. decembra 2006. Z njimi je mišljena izbira finančnega svetovalca pri privatizaciji, skrbni pregled poslovanja banke, izdelava programa privatizacije in vabilo zainteresiranim kupcem k izkazu interesa. V prvem koraku prve faze privatizacije bo do 20 odstotkov

delnic prodanih ključnemu investitorju (kakšni veliki tuji poslovni banki ali Evropski banki za obnovo in razvoj – EBRD). Kupec bo izbran na podlagi javnega zbiranja ponudb, da bi država s čim večjo konkurenco med kupci dosegla najvišji mogoči izkupiček in druge cilje privatizacije. V nadaljevanju procesa naj bi prišlo do prestrukturiranja banke, določen delež, od 5 do 10 odstotkov delnic, pa naj bi prodali domačim fizičnim osebam. V deležu za prodajo v prvi fazi sta všteta tudi po 4,8-odstotna deleža Kapitalske družbe (Kad) in Slovenske odškodninske družbe (Sod). Prva faza privatizacije bo po predvidevanjih končana do 31. decembra 2007. V drugi fazi namerava vlada preostanek delnic do 25 odstotkov in ene delnice banke ponuditi v prodajo prek mednarodne javne prodaje. Druga faza bo potekala šest mesecev – pred-

vidoma pa se bo začela spomladi 2008. Preostali lastniški delež (od 19 do 24 odstotkov) bo takrat naprodaj prek mednarodnega razpisa institucionalnim vlagateljem. V okviru te faze, januarja 2008, bodo delnice NKBM uvrščene v borzno kotacijo. Prestrukturiranje banke bo predvidoma končano do izteka prvega četrtletja leta 2008.

Komisijo za privatizacijo NKBM sestavljajo predsednik Saša Prelič, docent na katedri za gospodarsko pravo Pravne fakultete v Mariboru, vodja komisije, ki je pripravila predlog privatizacije NKBM, Borut Bratina, izredni profesor na Ekonomsko-poslovni fakulteti v Mariboru, član sveta Banke Slovenije Božo Jašovič, nekdanji prvi nadzornik NKBM Andrej Svetina, Luka Vesnaver iz službe vlade za razvoj in Irena Vodopivec Jean s finančnega ministrstva (tudi nadzornica Abanke Vipava). Skupi-

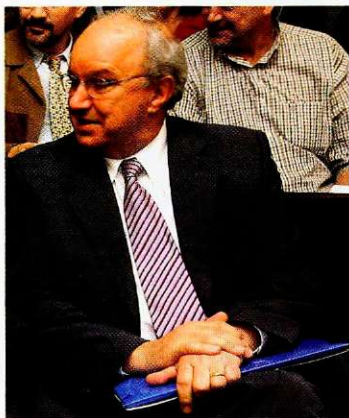
na bo pripravila izhodišča za skrbni pregled, dolgoročni strateški načrt poslovanja in za preučitev vrednosti naložbe. Skupina nima pristojnosti presoje vladnega modela privatizacije ali možnosti, da bi predlagala kakšne njegove spremembe, temveč se bo posvetila le izvedbi konkretnih predvidenih postopkov v praksi (denimo objavi razpisa). Delovala bo do uveljavitve odloka o programu prodaje državnega premoženja, ki bo vseboval tudi NKBM, nato pa se bo verjetno le »preimenovala« v komisijo, pristojno za prodajo.

Nasprotovanje opozicije Državni zbor je zadnji dan redne septembrske seje obravnaval novelo odloka o programu prodaje državnega finančnega in stvarnega premoženja za leti 2006 in 2007, ki vključuje tudi Novo Kreditno banko Maribor. V razpravi so predstavniki poslanskih skupin strank vladajoče koalicije noveli napovedali podporo, govorci iz vrst opozicije pa sta motila navajanje knjigovodskih vrednosti premoženja in model privatizacije NKBM. Minister za finance Andrej Bajuk je pojasnil, da s predlogom sprememb odloka vlada združuje dve dopolnitvi odloka iz letošnjega julija in avgusta. V tem odloku se knjigovodska vrednost finančnega premoženja države, ki je v neposredni lasti države (in gre zato kupnina v državni proračun), povečuje s 187 milijard na 221 milijard tolarjev.

Prodaja NKBM v odloku o programu prodaje državnega finančnega in stvarnega premoženja sprva ni bila predvidena za letošnje in prihodnje leto. Vlada je namreč NKBM, v kateri ima 90,41-odstotni lastniški delež, vanj vključila šele julija letos. Knjigovodska vrednost deleža NKBM, ki ga namestila prodati država (65,4 odstotka manj ena delnica), je bila 15. junija letos skoraj 34 milijard tolarjev (141,8 milijona evrov). Ob tem naj povemo, da so nadzorniki NKBM poslovanje banke v prvem polletju ocenili pozitivno. Banka je ustvarila 3,3 milijarde tolarjev (13,7 milijona evrov) dobička, bilančno vsoto pa povečala za 65,6 milijarde tolarjev (270 milijonov evrov), tako da je konec junija obsegala več kot 780 milijard tolarjev. Prav tako je

Saša Prelič, predsednik komisije

Finančni minister Andrej Bajuk

Vlada pospešuje privatizacijo Nove Kreditne banke Maribor.

NKBM uspešno izpeljala dosedanja priprave na prevzem evra.

Predvolilna različica? Mariborski županski kandidat Liste za pravičnost in razvoj Stojan Auer je napovedal vložitev pobude za razpis referendum za odločanje o tem, ali naj se četrtinski delež NKBM, ki bo po napovedani privatizaciji banke ostal v državnih rokah, prenese na mestno občino Maribor. Ob začetku akcije so pobudniki izjavili, da ne želijo vmešavanja v načrtovano privatizacijo banke, vendar

mora po njihovo 25 odstotkov in ena delnica pripadati Mariborčanom, »ki so z banko ves čas njenega obstoja živeli«. Pobudi Auerjeve Liste za pravičnost in razvoj so se pridružili tudi v Odboru ljudske iniciative. Po besedah njegovega predstavnika Vlada Krambergerja je banka nastala iz mariborskega gospodarstva, zato bi lahko bile prenatlagljene odločitve države usodne za tamkajšnje podjetništvo.

Finančni minister Andrej Bajuk je v nedavnem intervjuju za Demokracijo to pobudo zavrnil, češ naj

se pobudniki soočijo z dejstvom, da je NKBM navzoča po vsej državi in ne le v Mariboru ter da sta ji bili v preteklosti pripojeni Goriška banka in Poštna banka, ki je imela najbolj razprostranjeno mrežo poslovalnic izmed vseh slovenskih bank. Da gre torej za vseslovensko in ne samo mariborsko banko.

Po končani privatizaciji bo državi ostalo 25 odstotkov in ena delnica, kar po mnenju vlade še omogoča vpliv na ključne strateške usmeritve v tej drugi največji slovenski banki. Na tem mestu velja opozoriti,

da ima vlada morda prevelika pričakovanja glede moči, ki ji bo s četrtinskim deležem še ostala v banki. Ob morebitnem močnem večinskem lastniku banke se lahko državi zgodi, da bo s svojim manjšinskim deležem lahko le nemo opazovala njegove za državo potencialno nevšečne poslovne poteze. To je pomembno izpostaviti še toliko bolj, ker si je vlada zastavila cilj, da NKBM postane banka, specializirana za poslovanje z državljanin ter za podporo razvoju podjetništva in malega gospodarstva. **D**

Ni statusa? Ni panike.

VZAJEMNA
Jaz zate, ti zame.

www.vzajemna.si

080 20 60

Študent ali dijak, ki izgubi status, se prijavi na zavodu za zaposlovanje ali pa se prvič zaposli, potrebuje **dopolnilno zdravstveno zavarovanje**.

ZAKAJ?

Obvezno zdravstveno zavarovanje študentu ali dijaku, ki izgubi status, stroškov zdravstvenih storitev ne krije več v celoti, zato moramo del cene kot **doplačilo plačati sami**. Ta doplačila so lahko **zelo visoka**, izognemo pa se jim lahko s **sklenitvijo dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja pri Vzajemni**.

KAJ LAHKO NAREDIM?

Pri Vzajemni lahko sklenem poseben **paket VzajemnaMladi**, ki vključuje:

- dopolnilno zdravstveno zavarovanje **VzajemnaZdravje**
- **darilo:**
 - **10 % popust** na avtomobilsko kasko zavarovanje pri **Zavarovalnici Maribor**
 - **50 % popust** pri mesečni naročnini za prve štiri mesece pri sklenitvi naročniškega razmerja za **ADSL**
 - **brezplačna izdelava 40 fotografij** za prvih tisoč skleniteljev zavarovanja preko www.vzajemna.si
- **ugodnosti** za zavarovance Vzajemne

Pri sklenitvi zavarovanja preko www.vzajemna.si nudimo **najvišji zakonsko dovoljeni 3 % popust**.

Več informacij o danih in ugodnostih na www.vzajemna.si ali na brezplačni telefonski številki 080 20 60.

Razkopana Resljeva cesta v Ljubljani.

Predvolilno razkopavanje cest

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Večina županov zavrača namige, naj bi v predvolilnem času hiteli z obnavljanjem mestne infrastrukture. A primerjava med več slovenskimi občinami je pokazala, da je nekaj vendarle na tem. Vprašanje pa je, ali je to najboljša strategija.

Vslovenskih občinah je v tednih pred volitvami nadvse živahno. Župani in županski kandidati se pripravljajo na veliki finale v oktobru; eni z glasnimi obljubami, drugi z metanjem polen pod noge svojim nasprotnikom, nekateri pa s tem, da se osebno srečujejo z meščani.

Predvolilni "horuk" Tisti, ki želijo svojo župansko funkcijo obdržati, obnavljajo ceste in občinske objekte. Meščani so zadovoljni, saj se vsaj vsake štiri leta kaj obnovi, kakšen glas si gotovo prislužijo tudi kandidati. Bolj problematično je, če se nekateri projekti zaradi raznih težav z razpisi ali s finančnimi sredstvi vlečejo v nedogled, nato pa se zadeva kak teden pred lokalnimi volitvami čudežno uredi. Nekaj podobnega se bo po vsej verjetnosti zgodilo

z ljubljansko vzpenjačo, ki je bila poleg vsega še močno preplačana. Občinske veljake in nekatere župane smo povprašali, kje vse v občini te dni brnijo stroji in kakšno je njihovo mnenje o tem predvolilnem "horuku".

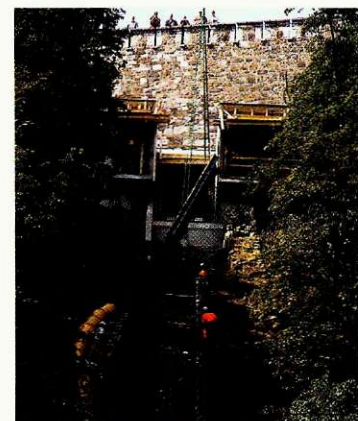
Evropske direktive? Pojdimo za spremembo najprej na Gorenjsko. Kranjski župan Mohor Bogataj nam je zatrdil, da se "investicije, ki jih izvaja mestna občina Kranj v letošnjem letu, po obsegu v ničemer ne razlikujejo od investicij v celotnem mandatnem obdobju". Vendar pa je bilo prav v zadnjih mesecih (ali pa bo do volitev) končanih kar nekaj občinskih infrastrukturnih objektov. Maja letos je sta bila dokončana kanalizacija in vodovod na Primskovem, julija enak projekt na Koroški cesti, ki so jo tudi

obnovili, septembra pločnik in oporni zid v Goričah ter cesta na Rupo, oktobra pa naj bi bila končana tudi kanalizacija in vodovod na območju Britofa. Kljub vsemu obseg sredstev, namenjenih cestni in komunalni dejavnosti, po podatkih občine Kranj ne presega izrazito sredstev, ki so bila temu namenjena lani, povečujejo pa se zaradi evropskih direktiv za ureditve odvajanja in čiščenja odpadnih vod. Meščani so po Bogatajevih besedah do razkopanih cest dokaj strpni. "Občani Kranja nimajo pripomb glede obnove cest, ker so obvozi zagotovljeni, ceste pa potem bistveno boljše," je dejal kranjski župan.

Tudi Jože Kobe, vodja oddelka za krajevne skupnosti in komunalne zadeve v mestni občini Novo mesto, nam je zatrdil, da število in obseg investicij "nikakor nista povezana s časom lokalnih volitev". Kljub temu je te dni na območju dolenske prestolnice v teku več kot 40 investicij na področju javne infrastrukture. Na

vprašanje, kakšna je ta številka v nevolilnih letih, pa nam je Kobe sporočil, da je število investicij odvisno predvsem od odobrenih oziroma predvidenih sredstev v občinskem proračunu.

Huda zima? Kar nekaj projektov, ki jih te dni izvajajo v slovenski prestolnici Ljubljani, po besedah pomočnika načelnika oddelka za gospodarske javne službe in promet v MOL Staneta

Bo vzpenjača adut Simšičeve?

Predvolilna kampanja se odraža tudi v novih vodovodih in asfaltnih prevlekah.

Marsikatera cesta v Sloveniji je ne glede na volitve potrebna popravila.

Vidmarja ne izvaja občina, ampak drugi investitorji. V Šiški denimo dela opravlja Gratel, mestna občina je dala le dovoljenje, a ima po Vidmarjevih besedah s tem več težav kot koristi. Priznal pa je, da je del tudi v okviru občine letos nekoliko več kot sicer. "Ampak tega ne bi pripisal volilnemu letu, ampak zimi, saj je bila ta dolgotrajna in ostra, zato so ceste veliko bolj uničene," je dejal Vidmar in dodal, da je poletje pač najprimernejši čas za izvajanje teh del.

Kratko in jedrnat pa je na naše izzivalno vprašanje o predvolilni obnovi infrastrukture odgovoril celjski župan Bojan Šrot. "Kar se tiče obnove cest, ni v mestni občini Celje v predvolilnem času nič drugače kot druga leta." Šrot je tudi prepričan, da akcije »na horuk« dosežejo prav nasprotni učinek od zelenega. "Volitev ne moreš dobiti, če delaš samo zadnjih nekaj mesecev mandata. Poleg tega razkopane ceste spravljajo ljudi v slabo voljo in upravičeno se lahko vprašajo, kaj so počeli vsa štiri leta," je dodal vnovični kandidat in po večini napovedi favorit za celjskega župana.

Celjski župan Bojan Šrot

Predvolilno tempiranje Lokalne ceste in druga infrastruktura so sicer stvar posameznih občin, ki v svojih proračunih zagotavljajo sredstva v ta namen. Kljub temu smo se obrnili še na nevtralnega opazovalca, natančneje na ministrstvo za promet oziroma na njegovega predstavnika za stike z javnostjo Damijana Križnika. "Vsekakor kakšne stvari tudi tako tempirajo, da pridejo potem v pameten (predvolilen, op. a.) čas," je dejal Križnik in se strinjal, da bi utegnili tudi zavlačevanje pri graditvi ljubljanske vzpenjače imeti takšno ozadje. Ljubljanska županja Danica Simšič si jo gotovo želi uporabiti kot enega volilnih adutov, a če sklepamo po izrazito negativnem javnem mnenju o tem projektu, ji utegne prej škoditi kot koristiti. Pravzaprav se zdi, da ji ta hip ne bi pomagal niti nov stadion.

Župani torej vsi po vrsti zavračajo, da bi bila dela na mestni infrastrukturi povezana z bližajočimi se lokalnimi volitvami. A primerjava med več občinami je pokazala, da je del več kot v nevolilnih letih, zato v splošnem lahko rečemo, da se predvolilna kampanja odraža tudi v novih vodovodih in asfaltnih prevlekah, čeprav nekateri občinski veljaki to pripisujejo hudi zimi, nekateri pa evropskim direktivam ... Do neke mere je to lahko povezano tudi z dejstvom, da so nekatere občine dela organizirale tako, da bi jih izpeljale še v času svojega mandata, a vnovični županski kandidati bi si pri volivcih gotovo pridobili več simpatij, če bi tako zavzeto delali čez celoten mandat ali pa celo daljše časovno obdobje. **D**

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablanskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremenska napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnetovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Rešitev kadilskega vprašanja

Lovro Kastelic, foto: Matija Kovač

V luči prihodnje veliko strožje protikadilske zakonodaje in ne nazadnje tudi družbeno odgovornega pogleda na svet bo slovenska patentna inovacija SmokePoint zanesljivo zblížala interesno nasprotujoči si skupini.

S samostojnim kadilskim prostorom naj bi bilo sklenjeno »premirje« med kadilci in nekadilci.

V Kliničnem centru Ljubljana so pred kratkim izpeljali raziskavo, v kateri so ugotovili, da kadi kar 37 odstotkov medicinskih sester. Pri tem se je porodilo vprašanje, kje se le-te najpogosteje zadržujejo med opravljanjem te razvade. Odgovor je preprost in zaskrbljiv: kadijo na požarnih stopniščih, v shrambah (kamrah), toaletnih prostorih, pred poslopjem, kjer se pravzaprav ves čas skrivajo, in vedo, da kršijo zakon. Ti bo v prihodnje še veliko strožji.

Skrivalnice V Sloveniji so takšne »skrivalnice« čedalje pogostejše, odmori pa se zaradi tega početja daljšajo. Ker je kajenje socialni problem in je večinoma skupinsko – enemu ali dvema se prej ali slej pridružijo še preostali »kameradi« –, se t. i. čikpavze navadno razvlečejo v nedogled. Zaradi tega trpi delo, kaj kmalu pa se zanetijo tudi številna medsebojna nesoglasja in dvomi, ki se dotaknejo tako kadilcev kot nekadilcev. Kadilci se denimo počutijo izolirane, stigmatizira-

ne, saj so omejeni na »temnico«, kadilsko sobo, izgnani pred poslopje; na drugi strani pa se tudi nekadilci počutijo izolirane, saj niso del skupine, so omejeni z informacijami itd.

Zavedati se moramo, da je kajenje telesna odvisnost, zaradi katere trpi tudi delovni utrip. Odvisniku, ki mu na delovnem mestu prepovejo kaditi, delovna uspešnost in koncentracija že po nekaj urah silovito upadeta. Zato je treba k temu socialnemu problemu pristopiti skrajno tankočutno

in s premislekom. Vsaka prepoved namreč prinese tudi nove težave, te pa je sodobna družba zmožna odpraviti le s konsenzom.

Družbeni konsenz K takšnemu konsenzu je pred približno letom in pol pristopilo slovensko podjetje Nebulus, ki je skupaj s koope- rantom, ki se ukvarja s filtracijo, začelo razvijati patentirano inovacijo SmokePoint. Temeljno vodilo skupine mladih inovatorjev je bilo, kako ustvariti samostojen kadilski prostor, ki bi ga lahko postavili kamor koli znotraj katere koli stavbe in bi bil namenjen kadilcem, in to z namenom, da »kadilci« ne bi bili izključeni iz družbe, da ne bi bili izolirani in jih ne bi pošiljali v shrambe brez ventilacije (po možnosti z odprtim oknom pozimi). Pri nas naj namreč tako strogega protikadilskega zakona, kot je npr. na Irskem, zaradi ostrejšega podnebja ne bi bilo. Na ministrstvu za zdravje se zavedajo, da se z absolutno prepovedjo kajenja število kadilcev le za malo zmanjša, medtem ko se poraba cigaret pri takšnih zakonih pravzaprav ne zmanjša. Zmanjša se predvsem promet v gostinstvu. To pomeni, da gredo ljudje iz lokalov ali delovnih prostorov kadit na prosto, že malce hladnejše vreme pa jo lahko zaradi tega pošteno zagode delodajalcu. Če ima le-ta na primer 100 zaposlenih ljudi, od teh pa jih npr. kadi 23 odstotkov, kakršen je delež kadilcev v Sloveniji, se v ostrejših podnebnih razmerah kmalu zgodi, da precejšen del teh tudi zboli.

Ob tem je treba poudariti, da je v sodobnih podjetjih uspešen delavec, ki podjetje bogati z dodano vrednostjo, že zdavnaj postal nenadomestljiv, čeprav je na primer kadilec ... Tudi v tem primeru je še vedno izjemno cenjen, njegove ideje in ustvarjalnost pa ostajajo

neprecenljive. Zato si delodajalec nikakor ne more privoščiti, da bi delavec denimo manjkal zaradi bolezni, ki jo je staknil pri kajenju na mrazu pred poslopjem. Po drugi strani pa si delodajalec ne sme privoščiti nezadovoljstva nekadilcev, ki se je medtem nakopičilo zaradi t. i. pasivnega kajenja. Zaradi patentirane inovacije SmokePoint (samostojnega kadilskega prostora) bodo lahko od zdaj kadilci in nekadilci znova v skupnem okolju brez motečega tobačnega dima.

Tehnologija SmokePoint V Skandinaviji, kjer že lep čas velja protikadilski zakon, je podobna »rešitev« že uveljavljena, a je tehnološko vendarle nekoliko drugače zastavljena. Pri nas je bil namen najti rešitev, ki bi se celostno vklopila v (predvsem pisarniški) prostor. Pri podjetju Nebulus so se temu prilagodili tudi z najustreznejšimi materiali. Koncept samostojnega kadilskega prostora je preprost: vrata »kabine« so lahko zaprta, odprta ali priprta. Pravzaprav so narejena samo zato, da morebiten preprih ne bi ustvaril nenadejanih turbulenc. Če prepriha ne bi bilo, bi bila vrata lahko vseskozi odprta, saj tehnologija SmokePoint dim povleče proti filtru, ki je nameščen na zgornjem delu »kabine«. SmokePoint deluje namreč na podlagi metode očiščevanja zraka, ki izvira iz 15-letne razvojne tradicije na področju absolutne filtracije. Ta patentirani sistem omogoča zajetje tobačnega dima, fil-

triranje nevarnih delcev in vrnitev čistega zraka. Izsledki analize, ki jo je opravil Zavod za varstvo pri delu, so pokazali, da se ob uporabi omenjene tehnologije doseže kar desetkrat nižja koncentracija nevarnih hlapnih spojin, kot jo priporoča Svetovna zdravstvena organizacija (WHO).

Proti pasivnemu kajenju V samostojni kadilski prostor v velikosti nekaj več kot dva kvadratna metra se lahko po arhitekturnih standardih zatečejo največ štirje kadilci, ki se na ta način izognejo izoliranosti, stigmatiziranosti in zmanjšanju koncentracije, ki jo povzroči telesna odvisnost kadilcev. Na drugi strani so nekadilci zavarovani pred nevarnostjo pasivnega kajenja, odmori za kajenje so zmanjšani na minimum, delodajalec pa ima večji nadzor nad zaposlenimi. Tudi podoba podjetja je močno izboljšana, močno sta povečani komunikacija in fleksibilnost. Ker SmokePoint pridobiva zrak iz okolice in ga filtrira, tudi ko ni v stopnji polnega delovanja, je dodatna ugo-

dnost tudi čiščenje zraka v prostoru, ki je onesnažen iz drugih razlogov (zunanji zrak, materiali v pohištvo in poslopju, električna oprema itd.).

Kako bosta slovensko znanje in inovativnost pomagala tako kadilcem kot nekadilcem in ali se bo slovenska inovacija SmokePoint, pri kateri so v povezavi s fakulteto za fiziko sodelovali idejni vodja Blaž Gorjup (Nebulus), arhitekt Domen Bergoč, Aljoša Flander (Decibel), Franci Svoljšak (Colf) in še mnogi drugi partnerji, še razvijala, bo zagotovo nadvse zanimivo spremljati tudi v prihodnje.

**RADIO
CENTER** 102.4, 103.7 MHz

**102.4
103.7**

WWW.RADIOCENTER.SI

veliki oder

Arthur Schnitzler

Prostrana dežela

Režiser Janusz Kica

Premiera septembra 2006

Prva slovenska uprizoritev

Biznis ali hrepenenje?

Ivo Svetina

Ojdip v Korintu

Režiser Ivica Buljan

Premiera oktobra 2006

Krstna uprizoritev

Ko je bil Ojdip še brez kompleksa...

Eugène Labiche, Botho Strauss

Šparovček

Režiser Martin Kušej

Premiera decembra 2006

Prva slovenska uprizoritev

Podeželskih plejbojev okušanje Evrope

Matjaž Zupančič

Razred

Režiser Mile Korun

Premiera decembra 2006

Krstna uprizoritev

Bolonjski proces na delu

Jean-Baptiste Poquelin Molière

Tartuffe

Režiser Dušan Jovanović

Premiera februarja 2007

Ali svetohlinec hlini sveto ali svet?

Henrik Ibsen

Strahovi

Režiser Eduard Miler

Premiera februarja 2007

Otroci kot plačilno sredstvo za grehe staršev

Ivan Cankar

Romantične duše

Režiser Sebastijan Horvat

Premiera maja 2007

Ko erotika poseže v politiko

Mala drama

Aleš Berger

Zmenki

Režiser Vinko Möderndorfer

Premiera septembra 2006

Krstna uprizoritev

Telefonija + kinologija = zmenkologija

Shelagh Delaney

Okus po medu

Režiser Matjaž Latin

Premiera decembra 2006

Življenje z okusom po (grenkem) medu

Jean Genet

Služkinji

Režiser Diego de Brea

Premiera februarja 2007

Gospodar in blapec intimno

Fernando Pessoa

Mornar

Režiser Jernej Lorenci

Premiera februarja 2007

Prva slovenska uprizoritev

Noč v Lizboni

Žarko Petan

Začetek konca

Režiser Vinko Möderndorfer

Premiera aprila 2007

Krstna uprizoritev

Kako ogoljufati smrt

Julian Barnes

Prerekanja

Dramatizacija Ana Lasić

Režiser Boris Cavazza

Premiera maja 2007

Krstna uprizoritev

Ljubezenska trigonometrija

Vasilij Vladimirovič Sigarev

Ahasver

Režiserka Ivana Djilas

Premiera maja 2007

Prva slovenska uprizoritev

Vpis študentskih abonmajev kdaj?

- Vpis študentov: od 4. do 6. oktobra 2006 za dosedanje abonente in od 9. do 18. oktobra 2006 za nove abonente

kje?

Vpisovali bomo pri blagajni SNG Drama Ljubljana, Erjavčeva 1 (novi kletni prostori, vhod z vrta ob Slovenski cesti), od ponedeljka do petka od 9.00 do 13.00 in od 15.00 do 18.00.

info

Špela Zorn VODJA VPISA ABONMAJEV

Tel.: 01/ 426 43 05

Ljubinka Belehar ORGANIZACIJA PROGRAMA

Tel.: 01/ 252 14 93

Valerija Cokan ODNOSI Z JAVNOSTJO

Tel.: 01/ 252 14 61

Darja Klavs ODNOSI Z JAVNOSTJO

Tel.: 01/ 252 14 62 int. 211

Spletne strani: <http://www.drama.si>

Knjižice s podrobnejše predstavljenim programom dobite pri gledališki blagajni. Če živite izven Ljubljane, lahko knjižico naročite po telefonu 01/252 14 61 in poslali vam jo bomo po pošti.

Odmerite si svoj dom!

**Obrestna mera že od
EURIBOR +1,85 %**

- **Polovični stroški odobritve do 31. 10.**
- 100 % izplačilo sredstev na TRR
- Družinsko odplačevanje
- Tudi za nekomitente!

((• 080 17 50

www.nkbm.si -> izračuni

Šinzo Abe je na položaju japonskega premierja nasledil karizmatičnega Koizumija.

V znamenju sprememb

Ana Müllner, foto: Reuters

V Deželi vzhajajočega sonca se po dolgoletnem zatišju vrstijo prelomne spremembe. Po rojstvu prestolonaslednika je prišlo tudi do menjav v političnem vrhu.

Japonski parlament je s prepričljivo večino glasov za novega premierja izvolil Šinza Abeja, ki je tako postal najmlajši japonski premier po drugi svetovni vojni. 52-letni Abe si je položaj prvega ministra zagotovil, potem ko je prevzel vodenje vladajoče Liberalnodemokratske stranke, ki jo je pred njim vodil karizmatični Džuničiro Koizumi. Slednji je Abeju zapustil izredno močno gospodarstvo, ki naj bi se v priho-

dnjih letih še bolj okrepilo, in številne politične izzive, predvsem na zunanjepolitičnem področju.

Koizumijevo slovo Izvolitev novega japonskega premierja pa ni bila deležna toliko pozornosti kot dejstvo, da je politično prizorišče zapustil Koizumi, ki je v zadnjih petih letih in pol posebej japonsko politiko. Ko je zasedel položaj, je bil 11. japonski premier v 13 letih in nihče ni pričakoval, da se bo na njem obdržal več kot dve leti, prav tako pa je ves čas svojega mandata užival rekordno podporo prebivalstva. Koizumi je užival velik ugled tako v domovini kot drugod po svetu, svetovni javnosti pa se ni vtisnil v spomin le kot izjemen politik, temveč predvsem kot karizmatična osebnost. Marsikdo si ga bo zapomnil po »levji grivi« pa tudi po prijateljevanju z igralci, kot je npr. Richard Gere, ali po

prepevanju pesmi Elvise Presleyja z ameriškim predsednikom Bushem ob strani. A njegova zapuščina je najpomembnejša v gospodarskem pogledu. Danes 65-letni Koizumi je že ob prevzemu oblasti obljubil, da bo reformiral japonsko gospodarstvo, in to mu je tudi uspelo. Pod njegovim vodstvom je gospodarstvo preživel krizo, ki je Deželi vzhajajočega sonca grozila v letu 2001, in iz nje

Abe velja za nacionalističnega politika.

izšlo le še bolj okrepljeno. Danes je Japonska drugo največje gospodarstvo na svetu 3,3-odstotno letno rastjo, ki se je hkrati sposobno prilagajati spremembam na svetovnem trgu. Njegov odhod iz politike pa je bil še posebej na Kitajskem in v Južni Koreji sprejet z olajšanjem, saj so se odnosi med Tokiom ter Pekingom in Seulom v zadnjih letih mnogokrat znašli na kritični točki.

Vzpon nacionalizma? Z menjavami v japonskem političnem vrhu se marsikdo sprašuje, kakšno zunanjo politiko bo v prihodnje vodil uradni Tokio. Čeprav je nekdanji premier Koizumi v očeh mnogih veljal za velikega nacionalista, naj bi Abe v svojem mandatu uveljavljal še bolj nacionalistično držo, še posebej do sosednjih držav. Abe na Japonskem že dalj časa uživa ugled skrajno nacionalističnega politika, a postavlja se vprašanje, ali bo svojim dosedanjim načelom sledil tudi zdaj, ko je bil izvoljen za premierja. Abe, ki prihaja iz vplivne družine, njegov oče in dedek sta zasedala vodilne položaje v japonski politiki, je že večkrat razburil Kitajsko s svojimi potezami in izjavami, namenjenimi sosednjim državam. Skupaj s svojim mentorjem Koizumijem je tudi že večkrat obiskal tempelj Jasukuni, ki je namenjen japonskim žrtvam druge svetovne vojne, vsak obisk pa je bil deležen glasnih kritik in zgražanja tako s kitajske kot z južnokorejske strani. Še posebej Peking v Abeju vidi novo grožnjo, saj naj bi do Kitajske vodil vse prej kot prijazno sosedsko politiko. Prav tako je iz Pekinga mnogokrat slišati, da se japonska stran ni uradno opravičila za svoje delovanje v času druge svetovne vojne. Koi-

Gospodarstvo po reformah cveti.

Japonska
bo tudi v
prihodnje vodila
nacionalistično
politiko do
sosednjih držav.

Sveta cesarska rodbina

V začetku septembra se je na Japonskem zgodil dogodek, ki so ga Japonci nestrpno pričakovali skoraj štiri desetletja – rodil se je prestolonaslednik. S tem so se vsaj začasno umirile vroče polemike o spremembah ustave, ki bi dovoljevale ženskim potomkam cesarjeve družine enake pravice do zasedbe prestola kot njihovim moškim sorodnikom. Zakon iz leta 1947 namreč zahteva, da lahko japonski prestol zasedejo le moški. A vsi otroci, ki so se v zadnjih letih rodili princema Naruhitu in Akišinu (ki sta prva v nasledstveni vrsti za japonski prestol), so bile deklice. In medtem ko je večina Japoncev že skoraj obupala, je Akišinova žena Kiko pri 39 letih oznanila svojo tretjo nosečnost in šestega septembra se je rodil princ Hisahito, ki bo po svojem stricu nekoč postal japonski cesar.

Tudi če pustimo nasledstvene razprave ob strani, je japonska cesarska družina svojevrsten fenomen. Njene korenine segajo v leto 660 pred Kr. in ji tako zagotavljajo položaj daleč najstarejše monarhije na svetu. Takrat naj bi bog sonca Amaterasu prvega japonskega cesarja Jimmuja izbral za svojega naslednika in mu podelil božje lastnosti, za katere mnogi Japoncev še danes verjame, da

Japonska cesarska družina v očeh podložnikov uživa poseben status.

jih ima tudi današnja cesarske družina. Čeprav se je njihova moč skozi stoletja počasi izgubljala, pa so v prvi japonski ustavi iz leta 1889 cesarja opredelili kot »sveto in nedotakljivo bitje«. In četudi je po drugi svetovni vojni večina držav zmagovalk menila, da bi morali cesarsko družino tako rekoč ukiniti, so se pisci japonske ustave s takratnim ameriškim predsednikom Trumanom na čelu odločili drugače. Japonskemu cesarju so v novi ustavi podelili status »simbola države«. Čeprav se s podobnim statusom dandanes ponašajo tudi druge monarhije po svetu, pa »prestol krizantem« še vedno ohranja povsem drugačen položaj. Medtem ko so evropske kraljevske družine postale le še »hrana za rumeni tisk« in ponekod ne uživajo ugleda

niti med lastnimi državljani, je japonska cesarska družina v javnosti ohranila svojo na pol sveto in na pol posvetno vlogo. »Člani cesarske družine niso ne navadni ljudje ne živi bogovi. So nekaj takega, kot je v Rimskokatoliški cerkvi papež,« pojasnjuje Jun Sakurada, politolog na Univerzi Tojo. Njihova vloga se je po letu 1945, ko je takratni cesar Hirohito prvič po radiu nagovoril javnost in priznal poraz v drugi svetovni vojni ter s tem pokazal, da je navaden človek, drastično spremenila. In čeprav so se razprave glede spreminjanja zakonov, ki se tičejo cesarske družine, začasno pomirile, je zelo verjetno, da bodo spet izbruhnile v prihodnosti. A kljub temu bo cesarska družina med prebivalci Japonske nedvomno še dolgo uživala velik ugled.

Po skoraj 40 letih se je rodil najverjetnejši prihodnji japonski cesar.

zumi sicer trdi, da se je »opravičil najmanj 35-krat«, a na Kitajskem pričakujejo, da bodo novo uradno opravičilo slišali iz ust novega premierja. Japonska vlada pod novim vodstvom pa je že naredila svojo prvo zunanjepolitično potezo, ko je sprejela finančne sankcije proti Severni Koreji in s tem pokazala, da ne namerava spreminjati svoje diplomacije.

Iskanje zaveznikov Abeja marsikdo v domovini podpira prav zaradi njegove jasne drže, prav tako pa uživa tudi tiho podporo Združenih držav Amerike, ki jim je Japonska največja zaveznica na tem območju. Ob vselej navzoči grožnji, ki jo predstavlja predvsem Severna Koreja in tudi Kitajska, ZDA skorajda nujno potrebujejo močno Japonsko na svoji strani. Še posebej v primeru, če bi prišlo do konflikta s Severno Korejo, za kar so še vedno možnosti. Sodelovanje z ZDA pa

je tudi Japonski že marsikdaj prineslo ugodnosti, na kar računa tudi Abe. V času njegovega mandata bo njegova prednostna naloga predvsem sprememba ustave, ki so jo napisale ZDA po drugi svetovni vojni. Če bodo spremembe, za katere si Abe prizadeva, sprejete, bi to Japonski prineslo pravico do oboroževanja in samoobrambe ob strani z ZDA. Prav tako pa si Tokio še naprej prizadeva pridobiti pravico do stalnega sedeža v varnostnem svetu Združenih narodov, kar mu je do sedaj vedno onemogočala Kitajska. **D**

[21:27]
Atene, Grčija

Intereuropa
Globalni logistični servis

Pokrivamo svet.
www.intereuropa.si

Povsod. Karkoli. Zanesljivo.

 Globalni logistični servis

Najbogatejši

Seznam najbogatejših Američanov, ki ga vsako leto objavi revija Forbes, tudi letos ne preseneča z imeni na vrhu, saj so ta ista že zadnjih 13 let. So pa toliko bolj presenetljive številke. Izkazalo se je, da je za uvrstitev med 400 najbogatejših Američanov potrebno že več kot milijardo dolarjev vredno premoženje. Na vrhu seznama je še vedno ustanovitelj Microsofta Bill Gates s premoženjem, vrednim okoli 53 milijard dolarjev, sledi mu podjetnik Warren Buffet s 46 milijardami dolarjev. Ustanovitelja portala Google Sergej Brin in Larry Page vsak s premoženjem, vrednim 14 milijard dolarjev, sta na lestvici zasedla 12. in 13. mesto, v zadnjih dveh letih pa sta zaslužila po 13 milijonov dolarjev dnevno. Lasvegaški igralniški mogotec Sheldon Adelson, ki je z 20,5 milijarde dolarjev na tretjem mestu, je v zadnjih dneh zaslužil po milijon dolarjev na uro.

Prosijo pomoč Ellen Johnson Sirleaf, prva afriška predsednica in voditeljica Liberije, je med nastopom pred evropskim parlamentom dejala, da je njena država ta čas na prelomnici, saj se poskuša otresti dediščine dolgoletnih oboroženih spopadov, pri tem pa nujno potrebuje pomoč. Dejala je, da je s prevzemom položaja po zmagi na volitvah novembra lani sprejela veliko odgovornost, zavedajoč se zahtevnosti izzivov, ki jo čakajo med vodenjem države, ki si še ni opomogla od državljanske vojne (1989–2003), v kateri je življenje izgubilo več kot 200.000 ljudi. Liberija namreč ni imela težav le z doseganjem sprave med prebivalstvom, temveč jo je pe-

stila tudi velika revščina, visoka brezposelnost, razširjena korupcija in epidemija aidsa.

Narodno bogastvo Za akvarel J. M. W. Turnerja, ki ga je naslikal ob svojem obisku Švice leta 1841 in so ga na dražbi prodali za 5,8 milijona funtov (8,6 milijona evrov), kar je najvišja cena, ki je bila doslej dosežena za akvarel

kakšnega britanskega umetnika, začasno velja prepoved izvoza. Sliko, ki jo zaznamuje za umetnika značilna drzna igra svetlobe in sence, je po telefonu kupil anonimni kupec domnevno iz ZDA, ki jo želi prodati naprej. Po britanski zakonodaji lahko ministrstvo za kulturo določi začasno prepoved izvoza umetniškega dela, ki naj bi predstavljalo del narodnega bogastva. Britanske kulturne institucije imajo zdaj čas, da pokažejo zanimanje za nakup umetnine.

Podkupljeni komunisti Zaradi velikega škandala, povezanega s podkupninami, so odstavili Chen Liangyuja, enega vodilnih članov Kitajske komunistične partije

v Šanghaju. Primer je povezan s kršenjem pravil pri uporabi sredstev socialnega zavarovanja šanghajskega oddelka za delo in socialno zavarovanje, Chen pa je obtožen tudi pridobivanja sredstev za vodje nezakonitih podjetij in za ščitenje sodelavcev, ki so resno kršili disciplino in zakon. Chena so vrgli tudi iz politburoja, ta čas pa je v preiskavi komisije za disciplinske inšpekcije komunistične partije. Pred Chenom so odpustili tudi njegovega nekdanjega tajnika Qin Yuja, okrožnega guvernerja Šanghaja, prav tako zaradi domnevno sporne vloge pri upravljanju s sredstvi socialnega zavarovanja.

Švicarski azil Švicarski volivci so s 67,8 odstotka glasov potrdili novi zakon o azilu in priseljevanju, ki je eden najstrožjih v Evropi. Avtor zakona, švicarski minister za pravosodje Christoph Blocher, je prepričan, da bo zakon podpiral švicarsko humanitarno tradicijo, hkrati pa preprečeval zlorabe. Tako bo vsakdo, ki se mu v 48 urah ne bo uspelo izkazati s

TUJI TISK

The Times

Zaklad Svete dežele

Zbirka svetih predmetov, za katere so dolgo časa mislili, da so spravljene v vatikanskih kletih, je v resnici v Sveti deželi, trdi britanski arheolog. Strokovnjak za Sveto deželo trdi, da je odkril zbirko največjih biblijskih dragocenosti, ki

vključujejo tudi srebrne trombe, ki naj bi obvestile o prihodu Mesije. Trombe, zlati svečniki in prestol, okrašen z dragocenimi kamni, so bili med premeti, ki so jih v Rim odpeljali po porušenju judovskega templja leta 70. Najsvetejši judovski tempelj je dal porušiti rimski imperator Vespazijan in v Rim se je poleg tega zaklada odpeljalo okoli 50 ton zlata, srebra in dragocenih umetnin. Po desetletjih preučevanja starih tekstov in arheoloških virov je Kingsley prvič po dva tisoč letih obnovil pot te dragocenosti, da bi dokazal, da je zbirka zapustila Rim v petem stoletju. Odkril je, da so zaklad odpeljali v Kartagino, Konstantinopol in v Alžirijo, preden so ga skrili pod judovski samostan v Teodoziji.

Le Nouvel Observateur

Ideološki center

Leta 1933 je Heinrich Himmler pridobil grad iz 17. stoletja, da bi iz njega naredil duhovni center SS, zloveščo zmes nordijskih bogov, sončnega kulta in blodenj o edinstvenosti arijske rase ter čisti krvi, ki jo ogrožata judovstvo in

krščanstvo. Tla marmorne dvorane so bila okrašena s črnim soncem, kljukastim križem, v gradu pa je bila tudi knjižnica s tisoči ezoteričnih knjig. Zgodovinarji so dolga leta dela posvetili preučevanju zgodovinskih in ekonomskih izvirov nacizma, toda resnih del, posvečenih okultnim koreninam te smrtonosne ideologije, ni veliko. Tako je mrzlično iskanje predmetov, kot so skrinja zaveze ali gral, ki naj bi najditelju dajali neomejene možnosti, prišlo v scenarije za filme in trilerje. Pomen te nacistične strasti do iskanja zakladov, tajnih družb in ezoterike se zdi najprej obrozen, vendar ga ne kaže podcenjevati. Prav to jim je namreč pomagalo priti do oblasti prej kot vsi vojaški odredi.

potnim listom ali kakim drugim osebnim dokumentom, iz Švice izgnan. Osebe, ki čakajo na deportacijo, bodo lahko priprte največ 24 mesecev, tisti, ki jim ne bo uspelo dobiti azila, pa ne bodo upravičeni do socialne pomoči.

Zakon poleg tega odpravlja pomoč osebam, ki prosijo za azil iz humanitarnih razlogov. Nova priseljska zakonodaja vsebuje tudi določbe, ki priselitev državljanov držav zunaj EU dovoljujejo le, če njihova znanja ustrezajo resnični gospodarski potrebi. Tisti, ki bodo nato ocenjeni kot uspešno integrirani v švicarsko kulturo, bodo dovoljenje za stalno prebivanje lahko dobili po petih letih.

Priljubljen ekran V ZDA je v gospodinjstvih več televizorjev kot članov v skupnem domu, razlog pa je v nizkih cenah televizorjev in obilici programov. Gospodinjstva v ZDA imajo tako v povprečju 2,73 televizorja na 2,55 člana. Vsaj polovica jih ima najmanj tri, pred istim zaslonom pa sedijo člani 19 odstotkov go-

spodinjstev. Povečevanje števila televizorjev je sorazmerno z rastjo časa, ki ga gospodinjstva namenijo malim zaslonom – rekordnih osem ur in štirinajst minut oziroma štiri ure in petintrideset minut na osebo. Televizija je v ZDA očitno še vedno najbolj priljubljena oblika zabave.

Reaganov kip V srcu Varšave bodo Poljaki postavili kip v spomin na Ronalda Reagana,

zadnjega ameriškega predsednika, ki je Poljski pomagal zrušiti komunizem. Kip, visok 3,5 metra, bo postavljen nasproti ameriškega veleposlaništva in bo iz kamna ter bron. Stal naj bi okoli 600.000 zlotov (140.000 evrov), plačan pa bo iz zasebnih skladov.

Proti času Dunajska Albertina je jesensko sezono razstav slovesno odprla s Picassom. Od 22. septembra do 7. januarja 2007 je tako v sklopu razstave Slikanje

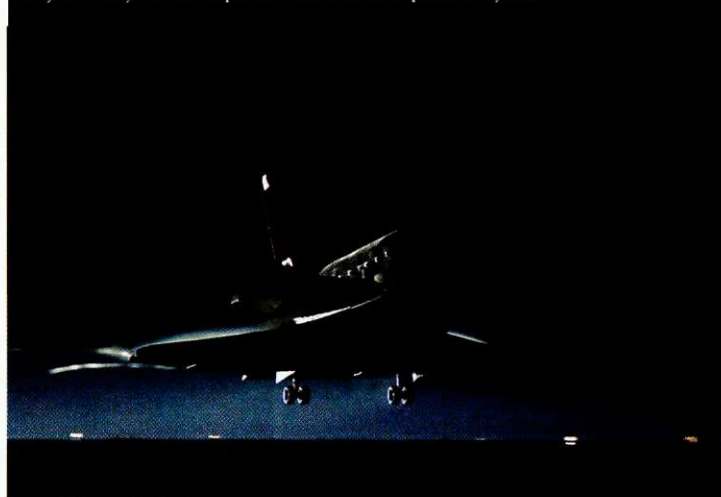
proti času na ogled okrog 200 Picassovih del iz njegovega poznega obdobja. Razstava poudarja dialog med Picassovimi divjimi in čutnimi slikami, ki vsebujejo majhno število motivov, in njegovimi natančno izdelanimi risbami, polnimi detajlov. Poleg 70 slik in 40 risb je razstavljenih še 80 grafik in nekaj skulptur, ki

skupaj ponazarjajo umetnikov način ustvarjanja, edinstven slog ter odnos do časa.

Spet doma

Ameriški raketoplan Atlantis s šestčlansko posadko se je vrnil na Zemljo in uspešno pristal v vesoljskem centru Kennedy v Cape Canaveralu na Floridi. S tem je končal dvanajstdnevno misijo v vesolju, kjer je uspešno nadaljeval graditev Mednarodne vesoljske postaje (ISS). Ameriški vesoljski agenciji NASA pa je ob tem uspel tudi 15. nočni pristanek. Do leta 2010, ko naj bi bila ISS končana, NASA načrtuje še 15 poletov, nato pa naj bi svoje raketoplane dokončno prizemljila.

Vir: STA

TUJI TISK

Daily Telegraph

Prost dan

Ruski guverner Uljanovskega okrožja ob reki Volgi Sergej Morozov je določil prost dan in naročil, da se morajo prebivalci Rusije tega dne doma resno ukvarjati z demografijo. Potem ko je pred-

sednik Putin demografsko krizo označil kot glavno grožnjo državi, se državni uradniki z neverjetno domišljijo ukvarjajo z vprašanjem, kako bi zmanjšali ali izničili tendenco zniževanja rodnosti, ki je pogosto posledica naraščanja alkoholizma. Družine, ki se jim bo 12. junija prihodnje leto, na dan neodvisnosti Rusije, rodil otrok, bodo dobile različna darila – od hladilnika, pralnega stroja do avtomobila –, odvisno od tega, koliko otrok je že v družini. Putin pa je obljubil vsaki materi, ki bo rodila drugega otroka, denarno nagrado v vrednosti pet tisoč funtov. Položaj v Rusiji je kritičen, saj se število prebivalcev te 142-milijonske države zmanjšuje hitreje kot drugod.

Daily Mail

Krepilni spanec

Če na delovnem mestu zadremljete in vas pri tem dobi vaš nadrejeni, nikar ne skrbite. Dokazano je namreč, da kratek dnevni spanec krepi umske sposobnosti, predvsem pa spomin. Raziskavo so izvedli v ZDA, kjer je praksa krat-

kega počitka na delovnem mestu v mnogih korporacijah že postala zelo popularna. Vendar niso vsi navdušeni nad tem, da bi njihovi podrejeni ali sodelavci v službi dremali. Raziskavo, ki naj bi potrdila koristnost počitka, so naredili med študenti. Prostovoljce so prosili, da bi se na pamet naučili nekaj sklopov besed, kot je na primer ura – roke. Preverjali so tudi zmoglosti pomnjenja delovanja – morali so točno ponoviti zrcalno podobo zapletene sheme. Potem so jih polovico zaprli v zvočno izolirano sobo, kjer so spali v povprečju 47 minut. Druga skupina je lahko brala časopis ali poslušala glasbo. Čez 6 ur so jih spet testirali in skupina, ki je spala, je imela boljši rezultat glede spomina.

INTERVJU

Dr. France Arhar

Z lastnim zgledom kazati, kako je treba delovati

Metod Berlec, Vida Kocjan, foto: Bor Slana

Dr. France Arhar se je rodil 24. aprila 1948 v Ljubljani. Diplomiral je leta 1971 na Pravni fakulteti v Ljubljani in magistriral pet let kasneje. Doktor pravnih znanosti je postal leta 1983. Svojo kariero je začel v Banki Slovenije. Med letoma 1988 do 1991 je bil direktor za „Corporate“ v LHB Bank Frankfurt/Main. Spomladi 1991 se je vrnil v Banko Slovenije kot njen guverner. Pomembno je pripomogel k uveljavitvi slovenskega tolarja in stabilnosti slovenskega monetarnega sistema in za to prejel številna priznanja in pohvale. Od leta 2001 do 2003 je bil predsednik uprave Vzajemne. Zadnja leta je predsednik uprave Bank Austria Creditanstalt, d. d., v Ljubljani. Občasno predava na različnih fakultetah, je avtor več knjig in strokovnih člankov. Leta 2002 je kandidiral za predsednika republike. S svojo kandidaturo za ljubljanskega župana misli zelo resno. Pri tem ga podpirajo SDS, NSi in SLS.

Gospod Arhar, naj začneva pri državi Sloveniji. Kako ocenjujete gospodarsko stanje v naši državi in položaj javnih financ glede na to, da je gospodarska rast nad pričakovano?

Gospodarsko stanje je dejansko zelo dobro. Kot ste sami ugotovili, rast prehitveva naša pričakovanja, to pa je dobra podlaga za našo prihodnost. Ne le pri nas, tudi v Evropi, je večji optimizem, kot je bil še do nedavnega. Iz tega zornega kota se seveda tudi državna in mestna blagajna veseli takega stanja zaradi večjih prihodkov. To je tudi pravi čas za izpeljavo reform. Slovenija mora, kot je večkrat poudaril minister Bajuk, nadaljevati s programom zniževanja državne porabe, z racionalnejšim in učinkovitejšim delom državne uprave ter večanjem konkurenčnosti na vseh področjih.

Se vam zdi, da gredo predvidene davčne reforme v pravo smer?

Prepričan sem, da gredo v pravo smer. Tu je pomemben samo odločen korak, da z njim začnemo čim prej, da ne bi izgubljali dragocenega časa, kajti vsako zmanjševanje stroškov v gospodarstvu povečuje njegovo konkurenčnost in samo s slednjo nam bo uspevalo na tujih trgih, ki so dejansko zagotovilo našega napredka.

Sedanja vladna koalicija je na oblasti slabi dve leti. Kako ocenjujete njeno delo?

Po rezultatih, ki izhajajo iz gospodarstva, in seveda po različnih spremembah, ki so bile sprejete, ocenjujem to delo za uspešno in učinkovito. S takim načinom in tempom je treba nadaljevati, kajti prihodnje leto nas čaka prevzem evra, povečanje konkurence na eni strani, na drugi pa seveda tudi nevarnost, da bi se zaradi uvajanja evra v Sloveniji dvignila inflacija, kar bi bilo zelo slabo in nespodbudno. Zato je zaveza k aktivnosti in predvsem primerni politiki nadzorovanih cen, nad katerimi ima vlada največji vpliv, še toliko pomembnejša.

Ste kandidat za župana Ljubljane. Kaj je botrovalo vaši odločitvi, da kandidirate za to funkcijo, glede na to, da imate dobro službo v eni od uglednih bank?

Tej odločitvi sta botrovali predvsem dve dejstvi. Prvič, ni treba biti gospodarstvenik, da vidiš, da v Ljubljani ni pravega napredka. Vsi materialni pogoji za razvoj so dani za kaj takega. Zaradi netransparentne porabe denarja, zaradi sebičnih interesov posameznih lobijev, tudi korupcije, zaradi pomanjkanja vizije razvoja in še bi lahko našteval naš razvoj zaostaja za realnimi možnostmi. Z istim denarjem bi se dalo narediti veliko več. In drugič, ker sem s tem pridobil možnost spremeniti usodo Ljubljane, s tem pa tudi Slovenije, ki se ji je napovedovala. Ljubljana ne sme biti mesto uveljavljanja sebičnih, koristoljubnih interesov ljudi, ki v vsaki stvari gledajo predvsem na to, kaj bodo oni ali kdo od njihovih imeli od tega.

Ob uradni podpori za kandidaturo s strani Zbora za Ljubljano ste dejali, da boste spet dokazali, kaj je Ljubljana kot slovenska metropola in kaj kot glavno mesto Slovenije v Evropi. Na kaj ste mislili pri tem in kakšni so vaši načrti?

Kar se programa tiče, mislim predvsem na dvoje. Na eni strani na dejstvo, da je končno država leta 2004 sprejela zakon o glavnem mestu, a je ta na žalost še vedno mrtva črka na papirju. Pri slednjem manjka izvedbeni akt, pismo o nameri, ki naj bi bilo podpisano med

predsednikom vlade in županom ali županjo Ljubljane, v njem pa naj bi bili zelo podrobno opredeljeni skupni projekti, ki morajo dobiti svojo konkretizacijo v državnem in mestnem proračunu. S tem bi bistveno povečali investicije v Ljubljani. Prizadeval si bom, da bi dejansko skupaj z vlado do takega dokumenta čim prej prišlo in da bi se na ta način dejansko opredelilo zelo konkretno sodelovanje med vlado ali državo in mestom.

Na drugi strani, kar zadeva Ljubljano kot slovensko metropolo, pa je več stvari, ki bodejo v oči in od katerih bi jih naštel samo nekaj.

Na eni strani, kar potrjujejo tudi ankete, je največji problem v Ljubljani promet – tako mestni kot primestni. Dogovor med mestom Ljubljano in primestnimi občinami, ki naj bi reševal te probleme, je mrtva črka na papirju. Nič se ne dogaja. Nič se ne dela. Tudi to je eden od razlogov, da toliko avtomobilov vsak dan prihaja v Ljubljano. Podobna je situacija med mestno občino in univerzo. Tudi tukaj je bil podpisan dogovor, a je ostal bolj ali manj samo na papirju. Volja je bila izkazana, akcije pa ni bilo nobene. Mladi si zaslužijo več pozornosti tako glede bivalnih prostorov kot študijskih aktivnosti.

Kaj pa promet?

Pri prometu je kar nekaj projektov, ki se kot jara kača vlečejo že od časa pred drugo svetovno vojno. Tukaj mislim na železnico in tramvaj, na poglovev proge v mestnem središču ali pa na traso, ki poteka skozi mesto. Ta projekt je zelo povezan z možnostmi, ki jih ima Ljubljana kot stičišče petega in desetega evropskega prometnega koridorja, da bi za te projekte črpala evropska sredstva.

Ne glede na te velike projekte, pri katerih je nujno sodelovanje med mestom, državo in uni-jo, pa je več manjših, ki ne zahtevajo tolikšnih investicij, zahtevajo pa večjo mero pozornosti, iznajdljivost, predvsem pa željo, da bi mesto naredili dejansko bolj evropsko.

V kakšnem smislu?

Naj pojasnim, kaj imam v mislih. Če začnem na Prešernovem trgu; nujno bi bilo, da bi današnjo lekarno umaknili s te lokacije, da se v tej stavbi odpre Prešernova kavarna. Taka, kot ►

► je bila že pred vojno, kajti vsa evropska mesta imajo na najznamenitejših trgih tudi najbolj kvalitetne tovrstne gostinske lokale. Lekarna bi morala dobiti dostopnejšo lokacijo. Nadalje bi kazalo na tem trgu kot tudi na Wolfovi ulici takoj zamenjati granitne kocke in jih nadomestiti s temeljnim kamnom, tako da bi mestno središče postalo ljubljanski »Stradun«.

Tako, kot je zdaj, kaže predvsem naš odnos do urejenosti. Sprehodite se po Wolfovi ali Čopovi ulici proti pošti in videli boste, kako obstoječi tlak propada, propadli kamen zalivajo z asfaltom – kako nedostojno metropole in njenih meščanov!

Če prečkamo križišče pred pošto in gremo proti Tivoliju, nas je lahko sram, ko se sprehodimo po pasaži Nebotičnika, saj je dejansko kot predor, v katerem ni življenja, ni leska, ki ga poznajo evropske metropole s svojimi galerijami, kjer se navadno bohoti najlepša, najbogatejša arhitektura z različnim marmorjem.

Slovenska prestolnica Ljubljana ne sme biti mesto uveljavljanja sebičnih, koristoljubnih interesov ljudi.

Ko stopiš iz pasaže in pogledaš kvišku, žalostno ugotoviš, da je Nebotičnik že 15 let zaprt in da se na njem nič ne dogaja oz. da stvari vključno z grškim meandrom propadajo. Če se napotiš naprej do Tivolija, vidiš, kakšna je skrb za ta park – tu bi moral biti botanični vrt, poln cvetja!

Skratka, to je nekaj drobnih stvari, za katere ne bi potrebovali velikih denarjev. Potreba je po večji skrbi, občutku za estetiko in za zavedanje, da je Ljubljana glavno mesto, zato moramo svoje ravnanje in svoja hotenja usmeriti v take aktivnosti. Prav tako smo v centru pozabili na starejše, vsaj kar zadeva majhne prodajalne z živili in drobnimi tehničnimi stvarmi.

V enem izmed intervjujev ste dejali, da še vedno ni pisma o nameri med predsednikom vlade in županom MOL, pri čemer gre v bistvu za dogovor o ureditvi medsebojnih razmerij med državo in mestom. Pričakujete, da boste takšno pismo lahko podpisali, in katere stvari se bodo zaradi tega v mestu izboljšale?

Prepričan sem da. Naredil bom vse na strani mesta, da se ta dokument čim prej podpiše, da se čim prej opredeli. Hkrati bo treba popolniti velik manjko, saj Ljubljana nima vzpostavljene dejanske zemljiške evidence. Obstaja ogromna vrzel med stanjem v poslovnih knjigah na eni strani in dejanskim stanjem na drugi, na kar je nekajkrat opozorilo tudi računsko sodišče. To omogoča tudi divjo privatizacijo, ko se parkirišča, zelenice, kjer se igrajo naši otroci, nekega dne spremenijo v gradbišče. To je treba preprečiti in takšna funkcionalna zemljišča vrniti ljudem, ki so

jih na neki način ogoljufali »spretniži«, s tem da so izkoristili luknje v zakonih.

V MOL so javne finance že vsa leta velika rakasta rana, čeprav zdajšnja županja zatrjuje, da so se stvari uredile?

Kaj si lahko mislite o mestnih financah, ko enkrat slišite, da so bankrotirale, enkrat, da imajo celo denarne viške? Najprej bo treba narediti skrbni pregled in ugotoviti, kaj se dejansko dogaja. Če gre za malverzacije, osebno okoriščanje, je treba takoj začeti z ustreznimi postopki. Nujno bo treba sprejeti tudi kodeks etičnega obnašanja. Predvsem pa bo treba z lastnim zgledom kazati, kako je treba delovati. Brez tega ni mogoče zmanjšati korupcije, okoriščanja in vsega tistega, kar ni ponos ne mestu ne komerkoli drugemu.

Velik problem so tudi stanovanja oziroma predraga zemljišča, ki zvišujejo cene stanovanj. Kako nameravate urediti ta problem?

Predraga zemljišča so posledica poslovanja, ki smo mu priče. Prvič, kot sem že dejal, na tem področju vlada kaos, ni vzpostavljena evidenca; drugič, nezazidljive površine znotraj cestnega obroča bi spremenil v zazidljivost. S tem bi dobili priložnost urbanistično urediti ta območja, kjer bi svoj prostor dobili tudi parki in igrišča.

Na ta način bi se povečala ponudba zemljišč, kajti tako astronomske cene, kot so v Ljubljani (300 evrov za m² ali pa celo več kot 1000 evrov za m²) je težko najti v znanih evropskih prestolnicah. Špekulacije, ki nastajajo pri prometu z zemljišči, so samo dokaz

neurejenosti in dokaz, da mesto obvladujejo določeni lobiji. Danes najlepše zaslužiš, če kupiš kmetijsko zemljišče, malo počakaš, potem pa se to zemljišče nenadoma spremeni v zazidljivo. Nujno je treba preprečiti divjo privatizacijo javnih površin v stanovanjskih soseskah kot tudi v mestnem središču.

Za znižanje cen novogradenj bi veliko naredili tudi s podaljšanjem prog mestnega potniškega prometa in s kakšno dodatno, saj je to v neposredni povezavi. S temi ukrepi bi bistveno povečali ponudbo zanimivih zazidalnih zemljišč in s tem znižali njihovo ceno. Pridobili bi vsi, ki iščejo stanovanja, izgubili pa predvsem mešetarji, tisti, ki so do sedaj drago izkoriščali obstoječe stanje.

Kaj menite o vzpenjači na Ljubljanski grad glede na to, da je stala je dvakrat več, kot je bilo načrtovano? Je ta čas zares potrebna?

Projekt vzpenjače ni nov, že pred drugo vojno se je govorilo o tem. Proti samemu projektu nimam nič. A pogledjmo v Salzburg ali Prago, kako so tam grajske vzpetine povezane z nižjim delom mesta. Ob tem se sprašujem, kako to, da ni hkrati rešen tudi problem parkiranja. Še bolj pa se sprašujem, ali je bil ta projekt res prednost in ali ga ne bi bilo smotrnejše zgraditi po sistemu javno-zasebnega partnerstva, pa čeprav malo kasneje.

Dejali ste tudi, da se boste zavzemali za pocenitev življenja v Ljubljani. Kako bi to uredili oziroma kaj lahko župan naredi na tem področju. Navsezadnje smo te dni slišali, da se je parkirnina v mestu v kratkem času zelo podražila.

Že iz dosedanjih odgovorov je videti, kaj se lahko naredi na trgu nepremičnin, na trgu stanovanj, zato sem prepričan, da je to mogoče realizirati. Kar se tiče cene parkiranja, je tudi ta odraz pomanjkanja parkirišč in na drugi strani dejstva, da nekateri v tem segmentu že prehitevajo Evropo in izkoriščajo nastali položaj zaradi tega pomanjkanja.

Tudi pri tem bi moralo imeti mesto večje ingerence in ob modelu javno-zasebnega partnerstva in sistemu koncesij bi morala tako mesto kot država določene cene imeti vedno pod nadzorom.

Trg republike je v zasebni lasti. Kaj, menite, lahko kot župan naredite, da se ta vrne v javno dobro oziroma spet postane mestna last?

Tudi v tem primeru se sprašujem, kako neodgovorno so ravnali nekateri ljudje v mestni upravi v preteklosti. Sprašujem se, koliko insajderskih informacij skozi različne organe je bilo uporabljenih za formiranje te zasebne lastnine. Takega primera ne poznam nikjer v tujini. Sam bom naredil vse, da se ta madež oziroma to dejanje, ki je bilo storjeno, povrne v prejšnje stanje, kot se temu reče, seveda na zakonit, korekten način.

Če bi bili uspešni pri svojih prizadevanjih za vrnitev Trga republike v mestno last, kaj bi naredili potem – bi bilo na ploščadi še zmeraj parkirišče?

Po mojem prepričanju si Ljubljana zasluži več trgov, na katerih ne bo pločevine, na katerih bo življenje, rastlinje, drevesa in ljudje. Zavzemam se za to, da se Kongresni trg, ta enkratni trg, zapre za promet, da se odstrani pločevina, da se na tem trgu naredi, če hočete, neke vrste kopija Trga Navona v Rimu. Ob znanih objektih, ki obdajajo trg, ob zgodovini, ki se je na tem trgu dogajala, naj bi Kongresni trg tudi v prihodnje postal stičišče ljudi, meščank in meščanov, od najmlajših do najstarejših obiskovalcev. Pod njim naj bi zgradili garaže in jih povezali z garažami pod Trgom republike, tako da bi bila to največja garaža v središču mesta. Trg pa bi s svojim zelenjem drugače zadihal in dajal sprehajalcem dodatno mero kisika, ki ga tako potrebujemo.

Kaj pa Holding mesta Ljubljane?

Holding mesta Ljubljane sta presojali ustavno in računsko sodišče. Vsekakor pri sedanjem statusu ne bi kazalo ostati, kajti svoje funkcije, združevalne in usklajevalne, upravljanja s finančnimi sredstvi nikakor ne opravlja. V tujini, npr. v Nemčiji, imajo to zelo dobro urejeno in ni pravega razloga, da tega ne bi mogli tako urediti tudi pri nas. Po-

tem se ne bi več dogajalo, da imajo posamezna podjetja v holdingu presežke, ki jih tako neproduktivno uporabljajo, kot je bil nakup banke SIB s strani Energetike.

Kako bi presekali bogatenje z zemljišči in s stanovanjsko graditvijo ter uredili vpise v zemljiško knjigo?

Kot sem že poudaril, brez evidence noben korak ni mogoč. Za to so potrebna sredstva, ki pa jih v proračunu za prihodnje leto ne zasledimo. Kako so lahko ljudje tako neodgovorni, nezainteresirani? Ali pa si še naprej želijo takšnega stanja in ribarjenja v kalnem in na ta način dosegajo visoke cene za posameznike oziroma posamezne interesne skupine.

Za Zorana Jankovića, enega od županskih kandidatov, smo v našem tedniku že ugotovili, da ni mož beseda, da hitro pozabi na svoje obljube, kar je slaba popotnica za volivce. Za vas je beseda, kot smo lahko prebrali, tako kot v financah zadolžnica. Boste držali svoje obljube?

Absolutno. Preden izrečeš prvo besedo, moraš dvakrat premisliti, ker ljudje si zapomnijo. Zelo neresno je govoriti, kdaj bo kaj narejeno, kasneje pa ugotavljati, da nimamo dovolj denarja, da ni zainteresiranih investitorjev, da ostajamo pri golih obljubah. Celo če je dovolj denarja, je pri mnogih stvareh

potrebno soglasje mestnih svetnikov. Govorjenje je navadno »flancanje«, če uporabim besede gospoda Jankovića. Vsak kandidat, če je resnično pošten, lahko govori le o svojih programskih ciljih. In pretekla dejanja vsakega med nami kažejo, kako bomo najverjetneje ravnali v prihodnosti.

V čem se vaš program razlikuje od programa zdajšnje županje in vnovične kandidatke ter programa Zorana Jankovića? Katere so bistvene razlike, na podlagi katerih bi se volivci odločali, komu naj dajo svoj glas?

Glejte, resnici na ljubo naj poudarim naslednje. Če primerjam svoj program s programom gospoda Jankovića, potem je že na prvi pogled očitna razlika. Prvič, v zelo konkretnih številkah, ki jih gospod Janković navaja, v točno določenem času, kdaj bo kaj naredil, tako da iz tega lahko človek sklepa, da želi vzpostaviti popolnoma nov sistem upravljanja mesta, kar pomeni, da bo odločitve sprejemal sam. To pomeni, da bi morala imeti on in njegova lista absolutno večino v mestnem svetu – pa še takrat bi vsi drugi morali misliti tako kot on. Samo na ta način, poudarjam, samo na ta način lahko nekdo zagotovi, da bo vse izpolnil tako v času kot po številkah, sicer se tega ne da narediti. Da ne govorim o tem, da bi za izpolnitev samo tistih obljub, za katere garantira, potreboval štiri kompletne mestne proračune. In iz česa bodo potem plačani vrtci, zaposleni v mestni upravi ...? Sam izrazito nasprotujem pristopu, katerega rezultate sedaj vidimo na Madžarskem.

Na drugi strani so programi, ki jih ima sedanja županja, prav zaradi dejanj v preteklosti zame pod velikim vprašajem, kajti če štiri leta niso bila dovolj za realizacijo danih obljub, se sprašujem, kaj se bo spremenilo, da bo v prihodnje drugače.

Še nekaj je, po čemer se izrazito razlikujem od gospoda Jankovića. Veliko večino projektov je mogoče uresničiti zgolj s strpnim iskanjem soglasja in podpore tako v mestnem svetu kot v državi. Gospod Janković je do sedaj pokazal, da zna izkoriščati priložnosti. Nikjer pa še nisem zasledil, da bi znal s tekmeci poiskati skupne interese, da bi mu zaupali. Ali da bi pomagal svojim dobaviteljem, da bi se skupaj razvijali. Če seveda kdo ne misli, da je samo stiskanje dobaviteljev tisto, kar jim koristi. Politika zahteva sposobnost sodelovanja in vzpostavljanja zaupanja tudi s tekmeci. Velikih projektov ni mogoče uresničiti brez sodelovanja mestnih svetnikov in države. Zaupanja pa ni mogoče pridobiti, če s svojimi dejanji nisi že do sedaj dokazoval, da upoštevaš tudi tuje interese. Drugače ljudje ves čas razmišljajo, kaj se skriva za tvojimi predlogi, kje jih boš prelisčil ...

Verjamete v zmago?

Verjamem.

Praznično leto Slovencev

V. M., foto: arhiv Demokracije

Pred sto leti se je rodil eden najvidnejših slovenskih etnologov Niko Kuret. V zgodovino slovenske etnologije se je zapisal s svojim monumentalnim delom *Praznično leto Slovencev*. Založba Družina ga je izdala v tretjem ponatisu.

Prvna izdaja *Prazničnega leta* je izšla v štirih knjigah v letih 1965 in 1971 pri Mohorjevi družbi. Drugo izdajo, ki jo je letos založba Družina izdala v tretjem ponatisu, je Kuret dopolnil z novimi podatki. Kuretovo *Praznično leto* je najpomembnejša knjiga naše etnologije. In kaj je praznično leto? Predvsem je to zelo natančen in obsežen popis slovenskih šeg, navad in praznovanj skozi štiri letne čase.

Prazniki in šege Praznični časi in prazniki s svojimi šegami so mejniki v ljudskem življenju. Današnjemu času, ki vnovič terja vsestransko potrdilo naše samobitnosti, bo Kuretovo *Praznično leto* dobrodošlo in celo nujno potrebno. Saj zlasti šege pričajo o

ustvarjalnosti vsakega naroda. Potrjujejo spoznanje, da je znal naš preprosti človek obredno oblikovati, poglobljati in bogatiti svoje življenje ob letnih časih cerkvenega leta. Pri tem ni zavrgel vse predkrščanske dediščine, se je pa oklenil krščanske blagovesti. Njegovo praznično leto priča, da je bilo ljudsko življenje v prejšnjih dobah bogato, bogatejše, kot si ga predstavlja današnji civiliziranec. Temu ostaja to življenje tuje spričo njegovega racionalizma in kot načelnemu nasprotniku vsakega mita in vsake mistike. Druga misel pa je, da je v primerjavi z razgibanostjo in vsebinskim bogastvom praznovanj v prejšnjih dobah naš čas neprimerno siromašnejši.

Čas je prejšnje načine življenja in z njim povezane navade

ter običaje spremenil, tudi zakril, niso pa izginili iz zakladnice našega izročila. Nasprotno, mnogo tega se še ohranja pri življenju in nam ga bogati. Vse pa ostaja del narodove kulturne dediščine. V

Niko Kuret

njej korenini sedanost, iz nje raste prihodnost naše omike.

Kmečko praznično leto Praznično leto, kot ga predstavlja Kuretovo delo, je v bistvu naše kmečko praznično leto. Kot tako je del naše kmečke omike, ta pa je bila na Slovenskem do druge svetovne vojne – v nasprotju z evropskim Zahodom – prevladujoča oblika naše ljudske omike sploh. Nastajajoče nove družbene plasti so prihajale v glavnem iz kmečkega okolja in so dolgo ohranjale stik z njim. Nič ni torej čudnega, da se je narodopisje dolgo časa ukvarjalo predvsem s kmečko omiko. Zadnji čas je seveda povzročil zanimanje za »način življenja« vseh plasti v družbi in se ne omejuje več le na preteklost.

Za ilustracijo pogledajmo, kaj vse vsebuje (Kuretovo) praznično leto za čas jeseni, v katerem smo zdaj. Snov je razdeljena v štiri sklope. V prvem so prikazani svetniki v kimavcu: sv. Notburga, Marija sedem žalosti, sv. Matevž, sv. Mavricij, sv. Kozma in Damijan ter mihélovo. O vseh je Kuret zbral bogato ljudsko izročilo naših prednikov. Prav tako za drugi sklop (in vse druge), ki mu je dal naslove: *Iz planine v dolino*, *Spet pojdemo brat*, *Jesensko delo* in *Poljši lov*. Sledijo svetniki v vinotoku: sv. Gal, sv. Luka, sv. Vendelin, sv. Uršula, sv. Simon in Juda in sv. Volbenk.

Podrobno je prikazano ljudsko čaščenje naslednjih svetnikov v listopadu: vsi sveti, sv. Lenart, martinovo, sv. Katarina in sv. Andrej. V zadnjem sklopu (za jesen) so prikazane naslednje šege, navade in prazniki: počitek, god, žegnanje, sejem, kvatre, primicija (nova maša) in na božjo pot. Samo naštetih jesenski čas obsega v Kuretovi knjigi več kot dvesto strani izjemnega besedila o naši dediščini.

Gasparijeve ilustracije Obsežno delo *Praznično leto Slovencev* – Družinina izdaja v dveh zlatih knjigah obsega skupno kar 1250 strani – je bilo sad dolgoletnega dela etnologa Nika Kureta. O njem je dejal: »To knjigo sem pisal dvanajst let /.../ To so štiri knjige, razdeljene po štirih letnih časih, vsega skoraj 1400 strani. Omejil sem se na tako imenovane starosvetne običaje, torej tiste, ki v današnjem času že ginejo, ker jih ljudje pozabljajo /.../ V knjigi sem obdelal posamezne cerkvene praznike in najvažnejša kmečka opravila v posameznih letnih časih (setev, košnjo, žetev, trgatve). Poudarek je seveda bil na običaju: kakšni običaji so bili povezani s tem. Nekateri so danes še ohranjeni (vsaj delno), drugi pa so že zgodovina. To sem poskušal v teh knjigah ohraniti ...«

Založba Družina Kuretovo *Praznično leto Slovencev* znova daje na trg iz zmeraj znova potrjenega prepričanja, da hrani naše izročilo zakladnico vrednot, ki bi morale trajno ostati v naši zavesti, mnogo naj bi jih pa še naprej živelo z nami in z našimi zanam-

ci. Knjigi sta bogato ilustrirani z barvnimi reprodukcijami ilustracij Maksima Gasparija, ki je bil naš največji slikar slovenskih šeg, navad in praznikov.

Izjemen opus Niko Kuret se je rodil pred sto leti v Trstu, zato je bilo letošnje leto v znamenju stote obletnice njegovega rojstva. Leta 1930 je diplomiral v Ljubljani iz romanistike in primerjalne književnosti, leta 1946 pa še iz etnologije. Na SAZU je leta 1956 doktoriral z disertacijo *Slovenske pastirske in zibalne koledre*. Od leta 1954 do upokojitve leta 1979 je bil zaposlen na Inštitutu za slovensko narodopisje SAZU. Leta 1989 je postal izredni, leta 1991 pa je bil izvoljen za rednega člana SAZU. Že leta 1947 je pripravil načrt za ustanovitev Komisije za slovensko narodopisje takratne Akademije znanosti in umetnosti in s tem postavil temelje za Inštitut za slovensko narodopisje.

V slovenski etnologiji je bil od petdesetih let 20. stoletja pobudnik in začetnik etnološkega filma kot dokumentarnega in raziskovalnega pripomočka, spodbujal je izdelavo etnološke bibliografije in etnološkega slovarja. Pomembno je njegovo prizadevanje za dejavnost skupine Alpes Orientales. Po drugi svetovni vojni je prvi razvijal uporabno etnologijo (prispevki o ljudski kulturi na ljubljanskem radiu in drugih množičnih občilih, oživljanje folklornih prireditev, etnologija in turizem). Njegov obsežni in mednarodno odmevni znanstveni opus z začetkom raziskovanja iger (*Vesela dom* 1–3, 1942; *Igra in igrača v predšolski dobi*, 1959; *Vesele ure*, 1969) odseva osredinjenost na raziskave šeg, izročila maskiranja in ljudskega gledališča. O izrazito mejnem področju med igrami in šegami je leta 1958 pisal v razpravi *Ljubljanska igra o paradižu in njen evropski okvir*, v monografijah *Ziljsko štehvanje in njegov evropski okvir* leta 1963 in slovenska koledniška dramatika leta 1986.

Praznično leto in jaslice Sistematična spoznanja o letnih šegah je zbral v monografijah *Praznično leto Slovencev*, ki so prvič izšle med letoma 1965 in 1970 in drugič leta 1989, ter leta 1981 v

knjigi *Jaslice na Slovenskem*. V tujem znanstvenem tisku je predstavljaj slovenske maske, izčrpno pa jih je leta 1984 obdelal v knjigi *Maske slovenskih pokrajin* in v razpravah o tipologiji, fenomenologiji mask in nosilcih. Razvoj ljudskega gledališča je strnjeno obravnaval v literarnem leksikonu *Duhovna drama* leta 1986. V štirih snopičih *Slovensko Štajersko pred marčno revolucijo 1848*, izšli so med letoma 1985 in 1993, je uredil in prevedel topografske

podatke iz Gothove topografije. Udeležil se je številnih mednarodnih znanstvenih srečanj in na njih predaval zlasti o primerjalnih vidikih družbene in duhovne kulture Slovencev. Za svoje delo je prejel številne nagrade.

Niko Kuret je delal vse do zadnjega. Življenje mu je namenilo skoraj devetdeset let; umrl je 25. januarja 1995. S svojim delom, predvsem s *Prazničnim letom Slovencev*, se je za vedno zapisal v slovensko znanstveno zgodovino. **D**

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

RADIO VELENJE

Radio Ognjišče, Trg Brolo 11, Koper

Štajerci,

P O Z O R !

Radio Ognjišče lahko po novem ujamete na spremenjeni frekvenci

104,5!

Prijetno poslušanje!

RADIO OGNJIŠČE

Spomini predvojnega liberalca

V. M., foto: Bor Slana

Ladislav Bevc je bil eden vodilnih liberalcev med vojno na Slovenskem, po vojni pa tudi v emigraciji, kamor se je umaknil pred komunistično revolucijo. Založništvo Jutro je izdalo njegove spomine kot še en kamenček k slovenski zgodbi.

» S tem, da je preprečil infiltracijo v Sokol I na Taboru, si je moj oče nakopal smrtno sovraštvo komunistov. Mislim, da je pravi čudež, da med vojno ni padel pod krogami kakega 'narodnega heroja', kot v Sloveniji zdaj pravijo rabljem. To še toliko bolj, ker je zlasti pozimi skoraj vsak dan vozil mojo sestro in mene s sankami na sprehod po samotnih poteh okoli Šišenskega hriba. Po drugi strani pa mislim, da je bila njegova in naša sreča, da je bil primoran oditi v svobodni svet, kjer smo se mu šele po desetih letih komunističnega ujetništva lahko pridružili in spet zaživel človeka dostojno življenje.

Grčarice Tako imenovani zaveznički – zaveznički Stalina – so ob kapitulaciji naročili italijanski vojski, naj bo na uslugo komunistom, tako da so ti lahko z artilerijo uničili operativni del Sokolske legije v Grčaricah. Tam so zajeli in nato

pobili veliko očetovih prijateljev in sodelavcev, od katerih sem jih nekaj poznal.

Gestapo je nazadnje le odkril del Mihajlovičeve organizacije in je očeta aretiriral ravno za Božič leta 1944. Dobre štiri mesece je prebil v ječi, a v Dachau ga niso mogli odgnati, ker so Američani že preveč razbili železnice. Nekaj tednov preden so komunisti okupirali Ljubljano, so Nemci na intervencijo četniškega generala Damjanovića izpustili očeta in njegove prijatelje iz zapora.«

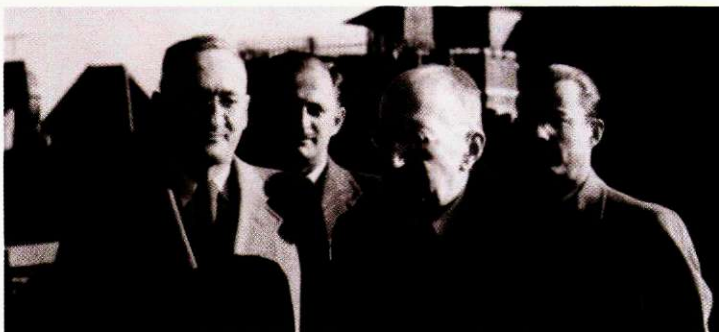
Tako je v spremni besedi v knjigi *Spomini* Ladislava Bevca zapisal njegov sin Vladislav. Kdo je bil Ladislav Bevc? Bil je rojen leta 1890 v Škocjanu na Dolenjskem. Diplomiral je kot gradbeni inženir na Tehniški visoki šoli na Dunaju. Po študiju je delal v državnih službah na Primorskem. Med prvo svetovno vojno je bil na frontah v Rusiji in v Franciji.

Starosta Sokola V Ljubljani je bil tehnični višji svetnik na banovini v odseku za graditev

hidravličnih naprav, cest in mostov, hkrati je šest let predaval na univerzi. Bil je član občinskega odbora in gremija v Ljubljani, predsednik občinskega tehničnega odbora in urbanistične komisije, odbornik Udruženja jugoslovenskih inženjerov v Beogradu, predsednik Društva rezervnih oficirjev, starosta Sokola I na Taboru, član odbora Saveza jugoslovenskega Sokola v Beogradu in podpredsednik Demokratskih akademikov. Za svoje delovanje je bil odlikovan z redom svetega Save, belega orla in jugoslovanske krone ter z bolgarskim redom za državljanske zasluge.

Med drugo svetovno vojno in revolucijo je bil član tajnega Sokolskega vojnega sveta, ki je organiziral odpor proti okupatorju, ter član vodstva Demokratske stranke v Ljubljani. Leta 1944 je bil izvoljen v Slovenski narodni odbor, ki je bil najvišje politično telo demokratskih strank na Slovenskem; član SNO je bil do smrti in kot tak se je moral pred komunistično okupacijo Slovenije ob koncu vojne umakniti iz domovine.

Po štirih letih bivanja v begunskih taboriščih v Italiji je leta 1949 odšel v Združene države Amerike, kjer je živel v kraju Napa v Kaliforniji; tja ga je povabila sestra z družino. Bil je pooblaščen inženir v Kaliforniji, od leta 1959 pa tudi častni član Ameriškega društva gradbenih inženirjev. Leta 1963 mu je Tehniška visoka šola na Dunaju podelila zlato inženirsko diplomu kot priznanje za petdeset let strokovnega delovanja. Od leta 1950 je bil predsednik, od leta 1988 pa častni predsednik Slovenske demokratske stranke v tujini. Leta 1974

Slovenski demokrati v New Yorku leta 1953: Ladislav Bevc, dr. Bojan Ribnikar, dr. Bogumil Vošnjak in dr. Bogdan Drnovšek

je bil izvoljen za starosta Jugoslovanskega Sokola v svobodnem svetu. Umrle je 29. novembra 1988.

Umik pred revolucijo V spominih, ki so bili že pred leti ponujeni v objavo vodilni slovenski založbi in jih ta po dolgem mencanju ni objavila, Ladislav Bevc dokaj podrobno opisuje svojo življenjsko pot od mladosti prek šolanja, prve svetovne vojne, svojega dela med obema vojnoma, medvojne preživetja do povojnega begunstva in življenja v ZDA. Bil je protikomunist, ker kot demokrat kaj drugega v času komunističnega nasilja ni mogel biti. V knjigi so posebej zanimiva pričevanja o dogajanju na Taboru, kjer so se komunisti z zvijačami poskušali polastiti sokolske organizacije. Kot vse druge sta vojna in revolucija tudi njega močno preizkušala, dokler ga niso Nemci konec leta 1944 aretirali. Le bližanje konca vojne je njegovo skupino ujetnikov rešilo, da ga niso odpeljali v nemško taborišče. Pred koncem vojne so ga izpustili. Z umikom na Koroško se je rešil komunistične aretacije. Posebej zanimivi so opisi življenja v begunskih taboriščih v Italiji.

Sokolska legija Naj povzamemo nekaj odlomkov iz knjige, v kateri Ladislav Bevc opisuje, kako so ga aretirali Nemci. »Decembra 1944 je Gestapo odkril zalogo orožja, ki ga je zbiral Sokolska legija. Tudi Sokolska legija si je nabavljala orožje, zlasti strojnice. Legija je imela neznan mesečno dotacijo od komande Jugoslovanske vojske v domovini, tako da je lahko kupila kakšno orožje pri skorumpiranih okupatorjevih uradnikih. Strojnica se je na primer dobila za šest tisoč lir. Skladišča Sokolske legije Gestapo ni odkril. Po odkritju orožja Slovenske legije je bil na začetku decembra aretiran Ivo Kermavner, načelnik Slovenske legije, z vrsto drugih legionarjev.

Po vojni so se v nekaterih krogih slišale domneve oziroma postavljala vprašanja, ali niso slovenski klerikalci izdali vodstva slovenskega ravnogorskega pokreta Gestapu. Domneva, da so klerikalci izdali vodstvo ravnogorskega pokreta Gestapu, je že po prej povedanem absurda, njim je pripadala Slovenska legija, ki je v obrambnem

S predstavitev knjige na Svetovnem slovenskem kongresu 28. septembra; z leve Ljubo Sirc, Vladislav Bevc in urednik založbe Jutro Stane Kodrič

smislu sodelovala s Sokolsko in Narodno legijo. Na začetku decembra 1944 je Gestapo odkril v Ljubljani nekomunistično protiokupatorsko organizacijo, ki ji je pripadal tudi Sokolski vojni svet s Sokolsko legijo. Postopoma so se začele aretacije, očitno na podlagi zasliševanja aretiranih, 23. decembra je prišla vrsta name.

Aretacija Okrog šestih zvečer sem 22. decembra 1944 odhajal iz urada tehničnega oddelka banke uprave v Gajevi ulici domov. V veži me je prestregel tajnik Narodnega odbora dr. Marjan Zajec in mi izročil v pregled in oceno načrt zakona za vojsko in obrambo. Nerač sem to vzel na takšnem mestu ob pozni uri, ker sem moral domov po zatemnjenih ulicah. Ker je tajnik vztrajal, da je nujno, sem se vrnil v pisarno, tam prečital in vložil na skrito mesto v omaro med načrte, nakar sem šel domov. Za drugo jutro sem bil domnjen s šoferjem, da me je peljal po kolovrat, ki si ga je moja soproga Ivanka želela za Božič. Kolovrat mi je priskrbel Račič, ki je bil strokovnjak za ljudsko umetnost in obrt. Naročil sem šoferju, naj pelje kolovrat Ivanki, sam pa sem šel v urad, vendar kakšne pol ure prepozno.

Pred vrati pisarne je stal oškornjen človek, ki me je nagovoril slovensko in se predstavil kot Dolinar, agent Gestapa, po poklicu šofer iz Litije. Napovedal mi je aretacijo ter ukazal, naj grem z njim še v pisarno, da oddam uradne stvari. Iz pisarne sem telefoniral šefu Ruehu; ko je prišel, sem mu povedal, kaj se je zgodilo, in mu izročil petsto lir s prošnjo, da obvesti Ivanko in ji izroči denar. Vtem se je gestapo-

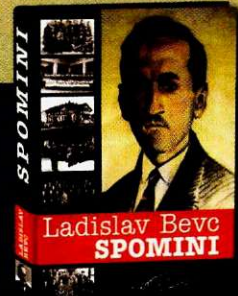
vec vmešal, rekoč, da bom ta denar sam potreboval, nakar sem mu rekoč odgovoril, naj to prepusti moji presoji. Kmalu nato sta vstopila brez trkanja načelnik Sokolske legije Edi Antosiewicz, ki je vsako jutro prihajal na razgovor o sokolskih stvareh, kakor tudi Etbin Bežek, ki je bil moj glasnik. Antosiewicz je začuden pogledal nas tri v pisarno, a je razumel moj pogled in premik oči ter se brez besede hitro umaknil.

V primežu Gestapa Gestapovec me je gnal v Slavijo, poslopje če-

ške banke, ki ga je Gestapo zasedel za svoj glavni stan. Prignal me je pred zasliševalca Chalupskega, ki je bil znan po svoji brutalnosti in morilskih podvigih. Njegova priljubljena metoda zasliševanja je bila, da je postavil žrtev na stol in mu okoli vratu nataknil zanko, pritrdjeno na kljuko v steni, stol pa izmaknil, da se je pričel obešeni daviti. V zadnjem trenutku, ko se je žrtev že pošteno dušila, je Chalupski spet postavil stol. Včasih pa se je Chalupskemu ponesrečilo in se je žrtev zadušila. Za menoj sta stala dva gestapovska stražarja, pripravljena, da na povelje izvršita kakršno koli nasilje. Soočili so me z že prej aretiranim Ivom Kermavnerjem, iz česar sem sklepal, da so izsilili iz njega priznanje, da sva bila v zvezi. Pri soočenju ga je gestapovec prisilil, da mi je vpričo njega povedal – Kermavner je začel po slovensko, toda gestapovec mu je takoj ukazal, da mora govoriti nemško – »Ljudje so vse povedali.« ...

Kot vidimo, so Bečevi spomini dokaj podrobni in tudi zato zanimivi in dragoceni. ■

www.demokracija.si/knjigarna

Ladislav Bevc: SPOMINI

Obseg: 312 strani.

Zanimiva spominska pripoved gradbenega inženirja Ladislava Bevca, ki je bil že pred drugo svetovno vojno zelo dejaven na različnih področjih in v slovenski javnosti dobro znan.

Med drugo svetovno vojno je bil član Sokolskega vojnega sveta, ki je organiziral odpor proti italijanski in nemški okupaciji, ter član vodstva Demokratske stranke v Ljubljani. Leta 1944 je bil izvoljen v slovenski narodni odbor, katerega član je bil do smrti. Kot član Narodnega odbora je zapustil domovino, preden so jo okupirali komunisti. Iz Evrope ga je življenjska pot vodila v ZDA.

**Cena knjige za bralce tednika Demokracija je
4.990,00 SIT / 20,82 EUR.**

Redna cena knjige je 5.800,00 SIT / 24,20 EUR. Naročila sprejemamo
po e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu 01 230 06 66.

knjigarna

DEMOKRACIJA

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV, informativne cene v evrih so preračunane iz tolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR je 239,64 SIT.

Knežje mesto

Petra Janša foto: vir STO/ D. Mladenovič

Kjer se Voglajna izljuje v Savinjo in ta naredi okljuk proti Savi na jugu, se razteza Celje (241 m), po velikosti tretje mesto v Sloveniji. Ostanke materialne kulture pričajo o bogatih in bur- nih zgodovinskih stoletjih. Sprva **Keleia**, naselbina Keltov, v kateri so kovali noriški denar, se je v času cesarja Klavdija razvila v najpomembnejši rimski trg in kot **Celeia** veljala za pomembno gospodarsko in vojaško središče. Tudi danes je Celje mesto z ži- vahnim kulturnim in turističnim utripom, razvitim družabnim življenjem, trgovsko-obrtnim in sej- skim središčem ter privlačno okolico.

»**Druga Troja**« Središče Savinjske regije in celotne- ga območja od Rinke do Sotle je že nekaj stoletij Celje. Že v času starejše železne dobe, za časa Kel- tov, je na terasah pod Miklavškim hribom zrasla prva znana naselbina, izjemen prometni pomen pa so mestu prvi določili Rimljani pred dva tisoč leti.

V času cesarja Klavdija (41–45) je Celeia z nazi- vom **Municipium Claudia Celeia**, ki je ležala ob **jantarjevi poti**, dobila mestne pravice. V drugem stoletju je doživela tak razcvet, da so jo poznejši viri poimenovali »druga Troja«. Celjan Tit Valerij Kle- mens, pogumni vojščak, se je prebil celo v rimski sen- nat. Številne arheološke najdbe, ki so prišle na dan ob graditvi novih hiš ter s sistematičnimi arheološkimi izkopavanji, so nam razkrile vso veličino in pomen bogate rimske province. Eden najlepših ohranjenih primerov je ostanek glavne ulice, ki je potekala v smeri vzhod–zahod, na dvorišču mestnega gradu, kjer potekajo arheološka izkopavanja. O načinu ži- vljenja rimskega človeka in njegovih običajih pričajo številni najdeni predmeti, ki jih hrani **Pokrajinski muzej v Celju**. Urejena ima tudi dva lapidarija z ostanki arhitekturnih členov in napisanimi kamni.

V 4. stoletju po Kristusu ustanovljena celjska škofija je kljub močnim barbarskim vpadom delo- vala vse do konca 7. ali celo do začetka 8. stoletja, ko je mesto zajel zgodovinski mrk.

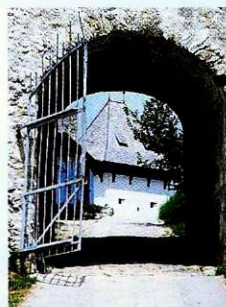
»**Danes grofje Celjski in nikdar več**« Savinjska grofija se omenja že leta 980, zvezde Celjskih gro- fov pa so v prvi polovici 15. stoletja tako zasijale, da je začela nastajati nova Celjska dežela. Ni bilo mo- goče drugače, kot da je **nemški cesar Sigismund Luksemburški**, ki je bil poročen z Barbaro Celj- sko, Celjane leta 1436 povzdignil v državne kne- ze. Celje je postalo upravno središče velikanskega dinastičnega ozemlja, ki so ga Celjski poskušali državno zaokrožiti. V njihovem času je prej trška naselbina dobila mestne pravice in se kot **knežje mesto** gradbeno, gospodarsko in kulturno močno razvila. Za časa zadnjih celjskih knezov je bilo Ce-

lje **edino pravo središče humanizma in renesanse na Slovenskem**. Celjani so bili politiki evropskega kova. Ker so vedeli, da je bolje Habsburžane pustiti pri miru, so se obrnili proti vzhodu in med drugim leta 1441 obkolili Zagreb in meščane prisilili, da so priznali oblast **Friderika in Ulrika Celjskega**. Njihove lovke na vzhodu so segale daleč, predaleč, po Evropi pa so se povezali s skoraj vsemi vladarskimi družinami.

Leta 1456, ko so v Beogradu ogrski tekmeči usmrtili grofa Ulrika II., je krik »Da- nes grofje Celjski in nikdar več« pretrgal vladavino in mesto je prešlo pod Habsbur- žane. Kljubovalo je nesrečam in sovražnikom (poplavam, Turkom), a se še naprej razvijalo in utrjevalo svoj položaj enega najpomembnejših mest Spodnje Štajerske s cvetočo trgovino in obrtjo. Železniški tiri so leta 1846 prinesli tudi industrializacijo, ki je zaznamovala konec starih časov in prehod v novo, razburljivo stoletje.

Grad grofov Celjskih Ostanke gradu stojijo na dominantni točki, na hribu, jugovzhodno nad starim mestnim jedrom. Grad je bil v lasti Vovbrških, kasneje Žovneških svobodnikov, kasnejših Celjskih grofov (po letu 1333) in knezov. Po umoru zadnjega iz rodbine Celjskih leta 1456 je prešel v deželno knežjo posest.

V 17. stoletju je počasi propadal in bil ob koncu tega obdobja prvič brez strehe. Leta 1755 je grad kupil grof Gaisruck in ga začel uporabljati kot kamnolom. Njegovo delo je v začetku 19. stoletja nadaljeval kmečki lastnik Andrej Gorišek. Po letu 1846 so zidove zavarovali in ruševine začeli počasi obnavljati. Vzdrževanje in popraviljanje zidov Celjskega gradu je tako najstarejša nepretrgana akcija prenove v Sloveniji. Grajski kompleks sestavljata vzhodno predgradje z visokim **Friderikovem stolpom** kvadratnega prereza na vzpetini in zahodno predgradje z gospodarskimi in vojaškimi objekti ter vodnjakom. Osrednji bivalni del je bil dodatno zavarovan z notranjim jarkom. Najstarejši del gradu je razvit iz stanovanjskega stolpa z obzidanim dvoriščem iz prve polovice 13. stoletja, ko so ga pozidali Vovbržani (prvič posredno omenjen leta 1241). Od 13. do 16. stoletja so grajske stavbe širili po grajskem griču. Nastal je eden najbolj razsežnih srednjeveških gradov v Sloveniji. Imel je trojno obrambno obzidje in široke obrambne järke. Dozidavali, dodatno utrjevali in popravljali so ga še ob koncu 16. stoletja. Z obnovami in prilagajanjem je dobil letno gledališče in razgledne terase.

Pelikanov stolp

Friderikov stolp

Stari grad

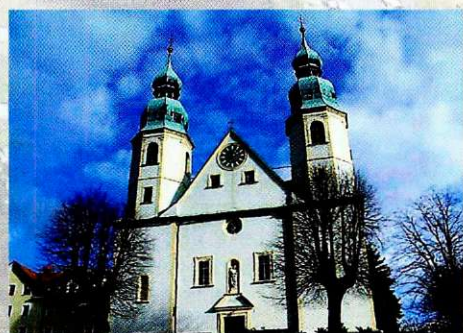
Celjski dom

skih) pa **mestne cerkve**, med njimi **opatijska cerkev sv. Danijela**, ki je glavna celjska cerkev, in obnovljeno **srednjeveško obzidje** pričajo o nekdanji moči in slavi »druge Troje«.

Že kratek sprehod po mestu vam bo nevsiljivo razkril arhitekturne bisere iz še drugih, kasnejših obdobj. Stara grofija, v kateri domuje **Pokrajinski muzej**, tako predstavlja enega najlepših primerov **renesančne arhitekture** na Slovenskem. V muzeju si med drugim lahko ogledate zanimivo zbirko svetovne popotnice in pisateljice ter pesnice **Alme Maximiliane Karlin (1889–1950)**, ki je bila rojena v Celju in je znala slovensko, čeprav je bil njen materni jezik nemščina. Študirala je v Londonu. Leta 1921 je izšel njen prvi roman *Moj mali Kitajec*. Leta 1918 je odšla za devet let na pot okoli sveta, o čemer je napisala veliko knjig in imela tudi potopisna predavanja po Evropi. Nacisti so njene knjige zažgali, med okupacijo pa je bila preganjana in zaprta v Mariboru. Objavila je 22 knjig, predvsem za odrasle pa tudi za mladino – v nemščini, francoščini, angleščini in

Svetovna popotnica Alma M. Karlin (1889–1950)

Cerkev sv. Jožefa

Ostanki obzidja, kjer je stala tudi hiša Alme M. Karlin

Heraklejevo svetišče

finščini ter po drugi svetovni vojni tudi v slovenščini, čeprav je bila na Slovenskem dolga desetletja prezrta.

Na baročni blišč spominjata **Marijino znamenje** na Glavnem trgu in **Prothasijev dvorec** s prekrasno poročno dvorano. Klasicistično arhitekturo ponazarja stari celjski magistrat, v katerem že več desetletij deluje **Muzej novejšje zgodovine**. Celje ob koncu 19. in na začetku 20. stoletja vam lahko pričara vrsta stavb v različnih zgodovinskih slogih: od čudovitega **neorenesančnega Narodnega doma** do impozantne **neogotske Nemške hiše**, danes **Celjskega doma**. Mlajše so seveda mojstrske stvaritve znamenitega arhitekta Jožeta Plečnika, zlasti prelepo poslopje nekdanje **Ljudske posojilnice** na vogalu Vodnikove in Stanetove ulice. ■

Duša Evrope

Slovenska matica

Drago Jančar je nedvomno eden naših najvidnejših pisateljev in esejistov. Slovenska matica, kjer je urednik, mu je pravkar izdala knjigo *Duša Evrope*, ki je bila, kar je že samoumevno, izbrana za najboljšo esejistično knjigo leta (Rožančeva nagrada). V njej so zbrani esejistični zapisi, ki jih je že objavil v različnih publikacijah, na koncu pa je dodan izbor pisem, odlomkov iz intervjujev in utrinkov o nekaterih pomembnih temah našega vsakdana.

Umirajoči Evropejci

Cankarjeva založba

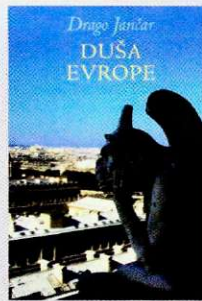
Evforija nastale združene Evrope rada poudarja prednosti projekta v globalizacijskih okvirih, malo pa se ukvarja s skupnostmi, ki so se kot otoki jezikovnih ali nacionalnih manjšin doslej ohranile v klasičnih državah. Nova logika, oprta le na ekonomsko realnost, jih je postavila v novo ranljivost in zdi se, da utegnejo Kočevarji, Lužiški Srbi in še nekaj drugih malih entitet prav kmalu ostati le še zapis v dokumentih. Karl-Markus Gauss, eminentni avstrijski intelektuallec (lanski nagrajenec Vilenice), je prepotoval Evropo, da je napisal knjigo esejev o teh na propad obsojenih Evropejcih.

Baški zbornik

Tolminski muzej

V *Baškem zborniku* je objavljenih 14 različnih strokovnih prispevkov, ki vsak s svojega zornega kota govorijo o življenju in zgodovini omenjenih krajev. Dr. Dragica Turnšek je v svojem prispevku predstavila geološko zgodovino Hudajuzne in okolice, arheolog Drago Svovljak je prispeval članek o arheoloških najdbah na Koritnici, dr. Igor Dakskobler je pisal o gozdni vegetaciji, mag. Drago Trpin o cesarskih gozdovih na Tolminskem, mag. France Baraga je v svojem prispevku predstavil vizitacijske zapisnike župnije Nemški Rut. Janez Dolenc je napisal prispevek o vsakdanjem življenju v Rutu med obema vojnama, Marta Berginc o starih hišnih imenih v župniji Podbrdo, mag. Silvo Torkar je prispeval dva članka: *Hudajužna in Obloke v terezijanskem katastru 1752* in *Zemljepisna imena v zgornji Baški dolini*. V nadaljevanju najdemo še članek o Petru Kusterlu – dvojniki cesarja Franca Jožefa (Cveto Zgaga), o uporništvu v Podbrdu in okolici (Janko Valentinčič), o demografiji vasi Stržišče, Kal, Grant in Rut (Marjana Barbič) ter o zgodovini osnovne šole na Grahovem (Helena Bizalj). Nadja Valentinčič Furlan je napisala članek o vizualnih zapisih v zgornjem delu Baške doline.

1.

1.

2.

3.

4.

Osnove strojništva

Tehniška založba Slovenije

V učbeniku *Osnove strojništva 1* (avtorica je Erika Broz Žižek) so podana temeljna znanja za branje in razumevanje tehnične dokumentacije in uporabo računalnika ter računalniških programov kot pripomočka pri nastajanju tehnične dokumentacije. S spoznavanjem omenjenih vsebin bo uporabnik razvijal sposobnost tehniškega komuniciranja, se identificiral s poklicem ter navajal na natančnost in zanesljivost pri delu. Besedilo je podprto s 414 slikami in pojasnili. Učbenik skupaj z delovnim zvezkom sestavlja celovito učno gradivo za predmet osnove strojništva 1 v prvem letniku srednjega poklicnega izobraževanja v modelu skupnega izobraževanja v strojništvu in za predmet risanje v drugem letniku programa strojnik gradbene mehanizacije. Snov je razdeljena na sedemnajst poglavij: strojništvo, tehnično risanje, geometrijske konstrukcije, projekcije, kotiranje, risanje prerezov, stanje površin, tolerance mer, tolerance oblike, lege in teka, tehnična dokumentacija, zgradba in delovanje računalnika, računalniška programska oprema, okna, programi za delo z besedilom in s tabelami, komunikacija na spletu, računalniško podprto risanje – CAD.

Zlatnik polne lune

Celjska Mohorjeva družba

Božidar Radoš, dr. dent. medicine, je svoj veliki tekst pisal več let. Izdal ga je pod naslovom *Zlatnik polne lune* in obsega 592 strani. V prvi vrsti gre za spomine (podnaslov knjige je *Moje dvajseto stoletje*), ki pa so delno pisani v literarni formi. Sledimo življenjski zgodbi ljudi, avtorjevih starih staršev, staršev, njega samega, skozi trpke in vesele čase po drugi svetovni vojni, veliko je razmišljanj o življenjskih situacijah, tudi kritično o družbenem režimu, v katerem je živel. Čustveni vrh pripovedi je pretresljiv opis izgube žene in dnevniki zapisniki njenih poslednjih dni. Avtor je veliko potoval po svetu in v knjigi se sprašuje,

kateri družbeni sistemi, ki jih je na svoji poti srečal in občutil, so slabi in kateri so boljši od drugih. Tudi odnos do narave je zelo močan in njegovo sporočilo je, da je človeštvo svoj odnos do narave povsem zavozilo.

Maribor

Založba Mladinska knjiga

Tujejezična brošura (angleščina, nemščina, italijanščina), kot jo imamo o Ljubljani in Sloveniji, je zdaj na voljo tudi o drugem največjem mestu Mariboru. Besedilo je napisal Marjan Rastresen, knjižico večjega formata (30 strani, 20 x 26,5 cm) pa odlikujejo odlične fotografije, ki predstavijo najlepše plati tega mesta.

Prva pomoč

Prešernova družba

Ljudje v nujnih primerih potrebujemo pomoč. Pomagati ljudem v nujnih primerih ni le etično vprašanje, temveč nas k temu zavezuje tudi zakon. Ob nezgodi ali v drugem nujnem primeru smo dolžni pomagati v mejah svojih zmožnosti. Prešernova družba je zato izdala priročnik *Prva pomoč – pomagam prvi*, ki je usklajen s najnovejšimi priporočili na področju prve pomoči. Prvotno nemško izdajo so uskladili z znanji, ki jih v Sloveniji uči Rdeči križ. Oblika knjige in slikovni material v njej sta zasnovana tako, da sta za uporabnika kar najbolj prijazna in pregledna. Posameznik, ki se znajde v položaju, da mora pomagati poškodovancu ali nenadno obolelemu, bo s pomočjo te knjige hitro našel temeljna navodila in ukrepe za prvo pomoč. Snov je razdeljena na štirinajst poglavij: pravilno ravnanje pri nezgodah in v drugih nujnih primerih, takojšnji ukrepi za reševanje življenja, nevarne krvavitve in amputacijske poškodbe, poškodbe glave, trebuha in prsnega koša, poškodbe in oskrba ran, poškodbe pri športu in zlomi kosti, toplotne poškodbe, nezgode z električnim tokom, zastrupitve in kemične opekline, akutna obolenja, infektivne bolezni, otroške bolezni.

KNJIGA MESECA OKTOBRA

USPEŠNICA

Državna ureditev Republike Slovenije

**Uredniki: prof. dr. Rafael Cijan,
mag. Jurij Toplak, Tadej Dubrovnik**

Obseg: 376 strani, format: 17x24,5 cm, trda vezava

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja države in ustavne ureditve Republike Slovenije. Poleg besedila najpomembnejših predpisov s področja državne ureditve, organov oblasti, človekovih pravic, volitev in referendumov ter ustavnega sodstva daje tudi pregled nad postopkom pred ustavnim sodiščem in nekaterimi njegovimi odločitvami. Knjiga je opremljena tudi z vzorci vlog pred ustavnim sodiščem in z uvodnimi pojasnili prof. dr. Rafaela Cijana, mag. Jurija Toplaka in Tadeja Dubrovnika.

Redna cena: 8.500,00 SIT / 35,46 EUR

Pri nakupu knjige meseca oktobra
vam priznamo **20% POPUST**,
zato boste zanjo odšteli le 6.800,00 SIT / 28,37 EUR.

Naročniki tednika Demokracija pa
boste deležni **30% POPUSTA**,
zato boste za knjigo odšteli le 5.950,00 SIT / 24,82 EUR.

Akcijska ponudba velja do 31. oktobra 2006 oz. do razprodaje zaloga. Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

☐ **Naročam knjigo Državna ureditev Republike Slovenije**

Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 230 06 61.**

Naročila sprejemamo tudi po **e-pošti knjigarna@demokracija.si** ali po telefonu **01 230 06 66.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Podoba iz sanjske Avstralije

To pot moramo prehoditi

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

To pot moramo prehoditi in ji prisluhniti vsak zase in vsi skupaj in tokrat začutiti, kako čas prebira kosti. Tako je zapisal pesnik Peter Košak leta 1981 v Melbournu-Elwoodu v Avstraliji v pesniški zbirki z naslovom Ko misel sreča misel.

In to pot do samostojnosti in svobode smo Slovenci zares prehodili skupaj. Ali smo skupaj tudi ostali, je drugo vprašanje. Našo pot do svobode, po kateri je tudi sam vedno hrepenel, je ves čas spremljal pesnik Peter Košak. Rojen je bil leta 1943 v Mariboru, nekaj časa je živel v avstrijskem Gradcu. Ker je zelo zgodaj spregledal represije tedanjega režima v domovini, je preživel hude stiske. Vedno je bil svobodnjak in je omejitve, ki jih je prinašalo življenje v domovini, težko prenašal – prav zato se je tudi odločil domovino zapustiti. Svoboda se mu je nasmehnila leta 1964, ko se je izselil v Avstralijo in nekaj let potoval po tej veličastni celini, jo spoznaval in srkal vase njene značilnosti. Kasneje se je ustalil v Melbournu. Do leta 1982 je živel sam zase in se ni povezoval s slovenskimi rojaki v Avstraliji, vendar je ves čas spremljal dogajanje v Sloveniji. Ves čas je hrepenel po večji notranji svobodi in jo iskal ter uresničeval v ideji budizma in modrosti indijskih gurujev. V Indijo se je po modrost in svobodo tudi pogosto

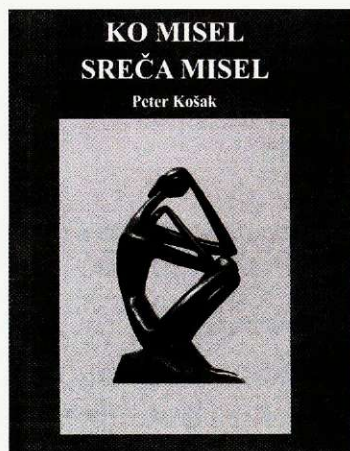
zatekal, tam si je želel tudi končati svojo življenjsko pot, kar se je res zgodilo leta 1994.

Soneti iskanja Prva pesem Petra Košaka je bila objavljena leta 1976 v melbournskem slovenskem društvenem glasilu Vestnik, nato pa so leta 1979 njegove pesmi velikokrat brali v slovenski oddaji na avstralski etnični radijski postaji 3 EA, kjer je bila ena od urednic Stanka Gregorič, ki je na izid pripravila tudi pričujočo zbirko Košakovih pesmi Ko misel sreča misel. Dolga leta Peter Košak ni objavljala, vendar je intenzivno ustvarjal

ter zbirko *Soneti iskanja* izdal v samozaložbi leta 1982. Njegove pesmi so bile v Sloveniji objavljene leta 1981 v reviji Dialogi ter nato še v Sodobnosti, Književnih listih in v slovenskih izseljenskih publikacijah, kot sta Slovenski izseljenski koledar in Rodna gruda. Izbor njegovih pesmi je dostopen tudi na spletnem Stičišču avstralskih Slovencev <http://www.glas-slovenije.com.au>.

Peter Košak in Saluk Peter Košak je bil tudi med pesniki in pisatelji slovenskega »čudeža na peti celinu«, ki so svoja dela objavili v dveh

Zbornikih avstralskih Slovencev, 1985 in 1988. Med avstralskimi Slovenci je veljal za nesporno pesniško avtoriteto in se je Saluku (SALUK – Slovensko-avstralski literarnoumetniški krožek) pridružil pravzaprav po naključju, predvsem zaradi prijateljskih stikov z nekaterimi njegovimi člani. Košak je bil svetovljanski pesnik, ki se ni prepuščal otožnosti in nostalgiji po domovini, v poeziji je raje izražal svoja čustva do univerzalnega sveta, ki ga je obdajal. Najbolje izražena konstanta njegovega pesniškega ustvarjanja je igra z besedami, pesmi so polne nenehnega menjavanja razpoloženja: ljubezen je nežna ali pa je sploh ni, domovina je mati ali pa bolečina. Drugi najizrazitejši temi njegove poezije sta Bog in stiska posameznika v razčlovečenem svetu, ki ne pristaja na utečene vzorce in norme, posmehuje se institucionalizaciji Cerkve in hkrati obsoja popačen odnos do Boga. V svojem komponiranju ni ničesar prepustil naključju, saj je skrbno pazil na ritem in rimo, zato ni nenevadno, da se je v začetkih svojega pesnjenja ukvarjal predvsem s sonetno pesniško obliko. **D**

Pesnik Peter Košak

Evropski dan jezikov

Od leta 2001, ki ga je Svet Evrope razglasil za evropsko leto jezikov, je 26. september evropski dan jezikov. Njegov namen je spomniti na jezikovno raznolikost v Evropi, hkrati pa ljudi spodbuditi k učenju tujih jezikov, zato na ta dan v članicah unije potekajo različne prireditve in dejavnosti, v okviru katerih se je mogoče seznaniti z načini učenja jezikov. Evropsko leto jezikov je osvetlilo vrednost jezikovne raznovrstnosti in pokazalo, kako pomembno je vsem državljanom ponuditi priložnost, da razvijejo vsaj določeno raven razumevanja več jezikov. Cilji evropskega leta jezikov so bili dvigati jezikovno zavest in uveljavljati jezikovno dediščino Evrope, spodbujati vse državljane Evrope k učenju jezikov, tudi manj razširjenih, in podpirati vseživljenjsko učenje jezikov kot odzivanje na gospodarske, družbene in kulturne spremembe v Evropi. Po podatkih lanske javnomnenjske raziskave Eurobarometer polovi-

Slovenci smo poliglotti

ca Evropejcev pravi, da govorijo vsaj en tuj jezik. Se pa razmere med članicami precej razlikujejo. Tako na Madžarskem in v Veliki Britaniji tuj jezik govori manj kot tretjina prebivalstva, približno tretjina pa v Italiji, na Portugalskem in v Španiji. Po drugi strani pa vsaj en tuj jezik govori 99 odstotkov Luksemburčanov. V Sloveniji po lanskem podatkih Eurobarometra vsaj en tuj jezik govori 89 odstotkov ljudi, s čimer se država uvršča na šesto mesto med članicami unije. Slovenci med tujimi jeziki najpogosteje govorijo hrvaško (61 odstotkov), sledita angleščina (56 odstotkov) in nemščina (45 odstotkov). L. H.

Zakon o obveznem izvodu

Odslej le štirje obvezni izvodi

Zakon o obveznem izvodu publikacij, ki je nadomestil stari zakon o pošiljanju tiskov, bo začel veljati 19. oktobra. Združenje za tisk in medije pri GZS želi opozoriti na nekatere novosti, ki jih glede na prejšnjega prinaša novi zakon. Založniki opozarjajo na problematiko drobnega tiska, ki ga bo, kot določa zakon, treba pošiljati v Narodno in univerzitetno knjižnico (NUK) v Ljubljani. Novi zakon k pošiljanju drobnega tiska ne zavezuje le založb, ampak tudi vse gospodarske subjekte, ki s tem večinoma še niso seznanjeni. Drobn tisk se je sicer zbiral tudi doslej, le da so morale doslej tiskarne pošiljati ga NUK. Novi zakon v primeru neupošteva-

nja predvideva sankcije. Založniki tudi menijo, da je definicija drobnega tiska, kot je zapisana zakonu, preširoka, saj pod drobn tisk denimo sodijo tudi vabila na javne prireditve, ki jih mora vsak, ki jih natisne, pa četudi na svoj osebni tiskalnik, v štirih izvodih poslati v NUK. Potem so tu še zelo dragi veliki plakati in poslovna poročila. Sicer pa so založniki z novim zakonom precej zadovoljni, saj med drugim zmanjšuje število obveznih izvodov s 16 na 4. Dosedanja obveznost, ki je predvidevala 16 izvodov, je bila precej problematična, še posebej pri nizkih nakladah, denimo pri pesniških zbirkah, ki včasih izidejo le v 300 izvodih. Tudi to, da je po novem zavezanec za oddajo obveznega izvoda založnik in ne več tiskar, je po mnenju založnikov dobra rešitev. Založniki se ne strinjajo le z določili zakona glede subvencioniranih knjig, saj menijo, da bi to moralo biti predmet medsebojnih pogodb in razpisnih pogojev in ne zakona. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 5. 10. 2006

19.30 Slovenska filharmonija: Ainhoa Arteta (Španija), sopran & Roger Vignoles (Velika Britanija), klavir – klasična glasba. Baskovska sopranistka Ainhoa Arteta je nastopala že v najpomembnejših glasbeno-gledaliških hišah po svetu.

19.30 MGL: J. Masteroff, F. Ebb, J. Kander: Kabaret – muzikal

20.00 MGL: Snježana Premuš: Zgodbe o telesu 2 – ples

PETEK, 6. 10. 2006

19.30 SNG Drama: Arthur Schnitzler: Prostrana dežela

20.00 Cankarjev dom: Big Band RTV Slovenija & Dennis Mackrel (ZDA), bobni – džez

20.00 MGL: Snježana Premuš: Zgodbe o telesu 2 – ples

SOBOTA, 7. 10. 2006

19.30 MGL: J. Masteroff, F. Ebb, J. Kander: Kabaret – muzikal

19.30 Cankarjev dom: Vokalna skupina Lan, Tamburaški orkester Dobreč – folklorna glasba. Tamburaški orkester Dobreč, ki ga od leta 1993 vodi Anton Grahek, izvaja belokranjske ljudske, slovenske narodne in zabavne skladbe, priredbe evergreenov in klasične glasbe. Vokalna skupina Lan izvaja priredbe ljudskih pesmi.

NEDELJA, 8. 10. 2006

19.30 Stolnica (cerkev sv. Nikolaja): Pevci in instrumentalisti stolnice v Trstu in pevski zbor Ave

PONEDELJEK, 9. 10. 2006

19.30 Cankarjev dom: Sina & Stucky (ZDA / Švica): Toluheischis Vorläub / Tobelhansova preteklost – glasbeni in vizualni performans. Projekti sta pripravili narečna pevka Sina in džezovska pevka Erika Stucky v sodelovanju z igralcem bastube Johnom Sassom.

TOREK, 10. 10. 2006

20.00 Slovenska filharmonija: Kvintet Slowind in gostje: Heinz Holliger (Švica), oboa; Alexander Lonquich (Nemčija), klavir; Muriel Cantoreggi (Nemčija), violina – klasična glasba

19.30 MGL: Boris A. Novak: Lipicanci gredo v Strasbourg. Spričo agonije, ki jo že dlje časa doživlja Kobilaria Lipica, se trije lipicanci – žrebca Maestoso in Siglavy ter kobila Europa – pritožijo Evropskemu sodišču za človekove pravice v Strasbourg.

SREDA, 11. 10. 2006

19.30 Slovenska filharmonija: Godalni kvartet Artis (Avstrija) – klasična glasba

19.30 MGL: Boris A. Novak: Lipicanci gredo v Strasbourg

ALPE ADRIA "ZELEN VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Hudičevka v Pradi

Monika Maljevič

V očarljivem svetu newyorške mode, kjer je številka 34 nova 36 in kjer je številka 36 nova 38, kjer je slaba dnevna pričeska lahko pogubna za kariero, je revija Runway sveti gral.

Da je Runway postal modna biblija New Yorka in zatorej tudi sveta, je Miranda podirala vse, kar ji je stalo na poti ... med drugim dolgo vrsto asistentov, ki ji niso bili po meri. V tej službi ne more preživeti nihče, ki ima samospoštovanje, pa vendar bi za to priložnost ubijalo na milijone Newyorčank. Delo Mirandine asistentke bi lahko na stečaj odprlo vrata diplomantki Andy Sachs (Anne Hathaway). Ker je prej piflarka kot strokovnjakinja za modo, izstopa v majhni vojski osebja Runway – kjer so same supervitke modne dive, ki po manhattanškem štabu revije topotajo s svojimi visokimi petkami. A ko Andy nastopi službo, se ji posveti, da sta za uspeh v industriji potrebna več kot vnetost in odločnost. In najzahtevnejša preizkušnja stoji pred njo od nog do glave oblečena v Prado. Miranda lahko zavrti modni svet kot košarkarsko žogo, a se nadvse zabava, kadar najema asistentko, ki se nato na vso moč trudi, da bi jo obdržala. Andy je povsem napačna za to mesto. Vendar ima nekaj, česar drugi nimajo ... noče odnehati. Da bi postala popolna asistentka, se bo morala v Mirandinih očeh povsem preobraziti. Na veliko grozo svojega fanta (Adrian Grenier) se prav kmalu začne pogovarjati v modnem žargonu, brezhibno poskakuje v manolkah in Dolceja nikoli ne zamenja z Gabbano. A čim več življenja vidi skozi Mirandine oči, bolj ji postaja jasno, da je Mirandin svet prekrasen, a osamljen – in da je včasih za velik uspeh treba ogromno žrtvovati ... a za kakšno ceno?

Žrtvovanj Mednarodna knjižna uspešnica Lauren Weisberger je bila kar šest mesecev na seznamu najbolje prodajanih knjig

The Devil Wears Prada

Režija: David Frankel

Scenarij: Aline Brosh McKenna po zgodbi Lauren Weisberger

Produkcija: Karen Rosenfelt, Joseph M. Caracciolo Jr., Wendy Finerman

Igrajo: Meryl Streep, Anne Hathaway, Emily Blunt, Stanley Tucci, Adrien Grenier, Tracie Thomas, Simon Baker

Premiera: 5. 10. 2006

Distribucija: Continental Film

New York Timesa in so jo prevedli v 27 jezikov. Režiser David Frankel, ki se je s svetom mode ukvarjal že v odmevnih nadaljevalkih Seks v mestu in Entourage, pravi, da se ni odločil za na prvi pogled logično upodobitev Mirande kot nekakšnega demona, ampak se je odločil raje resno raziskati njeno neumorno prizadevanje za popolnost »in koliko mora žrtvovati, da se lahko odlikuje. Veliko sijajnih žensk je tako uspešnih kot Miranda Priestly in zlahka jih je kritizirati, ker je delo zanje na prvem mestu. Moške zaradi tega le redko kritizirajo. Miranda je ogromno žrtvovala, da je prišla na vrh in

tam ostala. Ljubite jo ali sovražite (večina jo sovraži), vendar nihče ne more zanikati, da je v največji meri njena zasluga, da je nastal ta neverjetni imperij». »Miranda ima izjemno moč na trgu,« pravi Meryl Streep. »Oblikuje okus in trende in torej tudi trg. Dela pod precejšnjim pritiskom in poveljuje velikanski ladji.« Miranda, poudarja Frankel, hodi po tanki črti med komično hudobijo in pristno žalostjo. »Ključni del izjemne nadarjenosti Streepove je sposobnost združiti komedijo in dramo. V realnosti zna najti tisto, kar je zabavno, zato nimaš nikoli občutka, da je prisiljeno.« **D**

Pridite in preverite, kdo bo rekel bobu bob

Poned., 9. 10., ob 16. uri Maribor Narodni dom Povezovali bosta Zora Štok in Branka Bezjak.	Torek, 10. 10., ob 17. uri Ljubljana Hotel Domina, dvorana Janus Povezovali bosta Urška Mlinarič in Martina Budal.	Četrtek, 12. 10., ob 17. uri Ptuj Narodni dom Ptuj Povezovala bo Darja Lukman Žunec.
Petek, 13. 10., ob 17. uri Murska Sobota Gledališka dvorana v soboškem gradu Povezoval bo Branko Žunec.	Poned., 16. 10., ob 17. uri Celje Narodni dom Celje (mestna občina Celje) Povezovala bo Marlen Premšak Sever.	Torek, 17. 10. ob 17. uri Ravne Glasbeni dom Povezovala bo Karin Potočnik.

Večerova soočenja
bodo javna,
zato vas vabimo,
da se jih udeležite.

Svoja vprašanja za kandidate lahko oddate na
spletnem naslovu www.vecer.com/volitve2006

VEČER

Lomilec stereotipov

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Kia magentis 2,0 CRDi EX executive

Ne marate korejskih avtomobilov? Še vedno mislite, da je vse, kar pride iz Koreje, sto let za leseno žlico? Kia magentis je pravo zdravilo za vaše stereotipe, če je pod motornim pokrovom dvolitrski turbodizelski motor, pa je re-

nje emisijskega standarda Euro4. Motor, ki je serijsko opremljen s 6-stopenjskim ročnim menjalnikom, doseže največjo moč 103 kW (140 KM) in največji navor 305 Nm med 1800 in 2500 vrtljaji. Tako pravi teorija. V praksi se izkaže kot izredno tih, sicer malo

habilitacija skoraj zagotovljena. Da korejski avtomobili niso več pojem nezanesljivosti, pove dejstvo, da zasedajo čedalje višja mesta na lestvici zanesljivosti.

Ponosen na motor Začnimo pri motorju. Ne le da je eden izmed tišjih nasploh, temveč je resnično prava izbira za ta avto. Gre za 2,0-litrski štirivaljni motor z neposrednim vbrizgom goriva prek skupnega voda druge generacije, variabilnim turbopolnilnikom VGT z električnim krmiljenjem, štiriventilsko tehniko in serijskim filtrom trdnih delcev DPF za lažje izpolnjeva-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	KIA MAGENTIS 2,0 CRDI
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1991
moč v kW (KM) pri vrt./min	103 (140) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	305 pri 1800-2500
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4735 x 1805 x 1480
medosna razdalja v mm	2720
prtljažnik v litrih	420
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1525 (520)
največja hitrost v km/h	201
pospešek 0-100 km/h v s	11,0
poraba (po normah EU) v l/100 km	8,1/5,0/6,0
poraba na testu v l/100 km	7,2
cena vozila v SIT	5,199.900

zaspan brez pomoči turbine, ko pa se zbudi turbina, dobro vleče in požene 4,7 metra dolgo limuzino do potovalnih hitrosti v spodobno kratkem času, pri tem pa porabi dobrih 7 litrov plinskega olja na 100 km. Poraba bi res lahko bila kakšen liter nižja, vendar pozor; magentis tehta več kot poldrugo tono, kar je verjetno glavni razlog za tolikšno porabo. Tako lahko z enim tankom prevozi okoli 800 km, česar bodo manj veseli delničarji slovenskih naftnih družb, ker ne boste prav pogosti obiskovalec bencinskih servisov. Moti tudi malce nemiren tek motorja, saj ob pritisku na stopalko za plin občasno nemirno cukne. Menjalnik je sicer natančen, vendar so njegovi gibi malo predolgi, tako da boste ob naglem pospeševanju imeli veliko dela z desno roko. Malo slabšo oceno si avtomobil zasluži pri voznih lastnostih. Volan daje premalo povratnih informacij. Na podvozje so pri Kii sicer ponosni, vendar je pretrdo, da bi lahko rekli, da je zelo udobno, hkrati pa premeško, da bi dovoljevalo bolj dinamično vožnjo skozi ovinke. V sveženj premeških komponent sodita tudi stopalka

za sklopko in sedeži, ki pa povrh vsega trpijo še za pomanjkanjem bočnega oprijema. Konec koncev magentis niti ni namenjen priganjanju skozi ovinke. Najbolje se počuti na avtocestnih ravnicah.

Oblika ne navduši Oblika je še eno poglavje, kjer si magentis ne zasluži visoke ocene. Preveč je konservativna in premalo drzna. Čeprav so jo zrisali v treh studijih: v Evropi, Aziji in ZDA. Glede na dejanski videz se zdi, da je imel evropski oblikovalski studio še najmanj besede pri končnem izdelku. Ampak napredek od prejšnjega modela je opazen. So se pa zato bolj potrudili v notranjosti kabine. Razveseljujejo predvsem številna odlagalna mesta in priročni predalčki, ki vedno pridejo prav. Materiali na armaturni plošči so prijetni na otip in tudi nasploh v kokpitu ne najdemo cenenosti. Tudi za varnost so dobro poskrbeli. Testni model je bil tako opre-

mljen z varnostnimi blazinami in zavesami, sistemi ABS, ESP, TCS in BAS. Tudi karoserija je čvrsta, saj je izdelana iz dvakrat trše pločevine kot pri predhodniku. Testni magentis stane 5,2 milijona tolarjev, bolj kot cena sama pa razveseljuje pogled na seznam serijske opreme pri modelu 'EX executive'. Tam je samodejna klimatska naprava, potovalni računalnik, daljinsko osrednje zaklepanje z alarmom, že omenjene varnostne blazine in zavesa, električni pomik stekel spredaj in zadaj, električno nastavljiva in ogrevana zunanja ogledala in še bi lahko naštevali. Sam bi dodal še tempomat, kar poviša ceno za okroglih 300 tisočakov; tako opremljeni magentis stane okroglih 5,5 milijona tolarjev.

Blizu Evropejcem Ugled znamke je še vedno daleč najslabša lastnost tega avtomobila. In marsikdo ga prav zato ne bi in ne bo kupil, čeprav Kia dokazuje, da je na pravi poti v približevanju evropskim kupcem. Napredek v kakovosti je več kot očiten, s tem pa padajo tudi nekateri stereotipi. **D**

Pariz 2006

JESEN NE PRINAŠA LE ODPADLIH LISTOV, temveč tudi celo vrsto novosti v avtomobilski branži. Izdelovalci so komaj dočakali pariški salon, da bi pokazali svoje zadnje dosežke, od katerih jih je veliko prav zdaj zapeljalo na ceste, nekaj pa jih bo še počakalo na izboljšave, da bodo primerni za serijsko izdelavo. Najvidnejši serijski avtomobili letošnje avtomobilске razstave v Parizu so bili novi alfa romeo 8C competizione, audi R8, ford mondeo, kia cee'd, mercedes-benz CL, mini, mitsubishi pajero, nissan qashqai, opel antara in volvo C30 ter cel kup konceptov, od katerih so verjetno najzanimivejši renault twingo, volkswagen iroc, toyota auris, suzuki splash, peugeot 908 RC, hyundai arnejs, citroën C-metisse in chevrolet WTCC ultra.

Audi R8

Renault twingo

Volvo C30

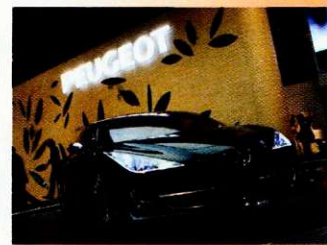
Ford mondeo

Mercedes-benz CL

Alfa romeo 8C competizione

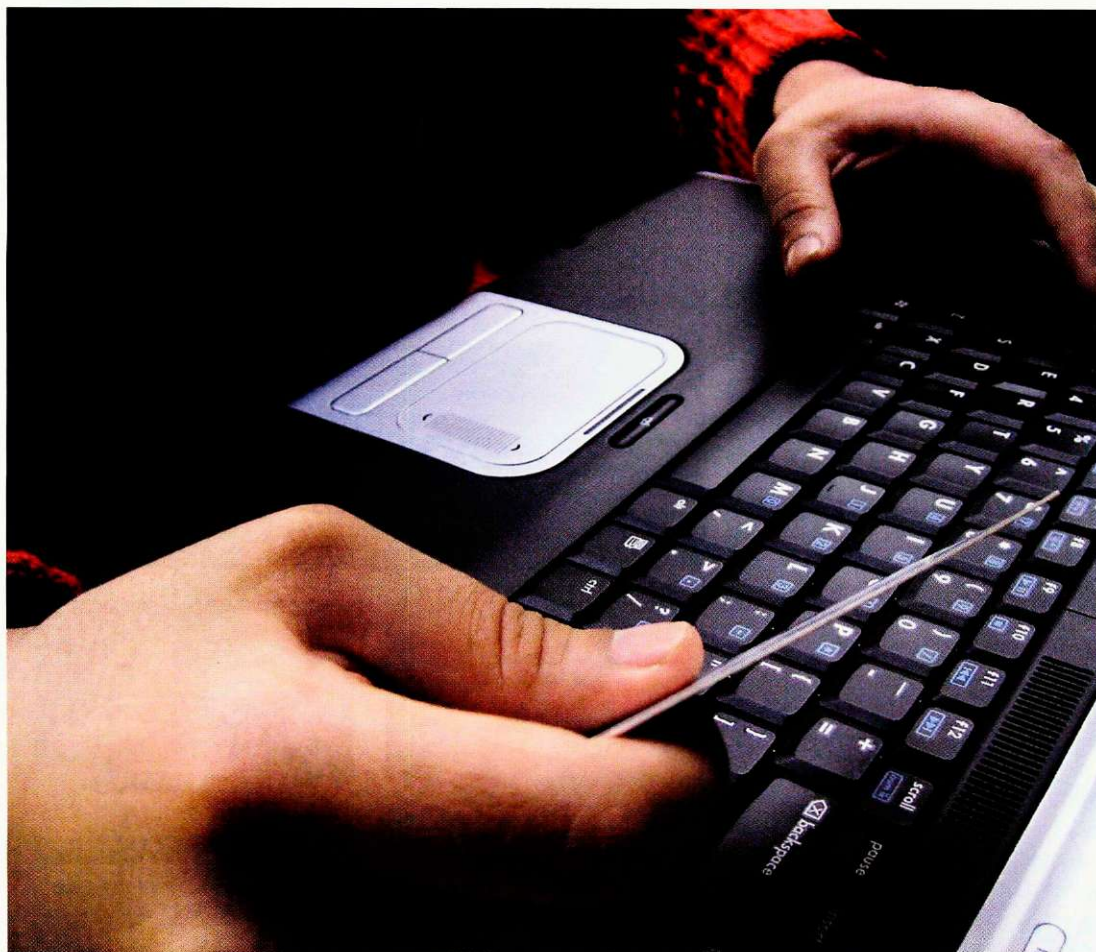
Peugeot 908 RC

Radio Krka
106.6 MHz

Zapravljanje iz naslanjača

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Nakupovanje prek svetovnega spleta postaja čedalje bolj priljubljeno opravilo nakupovalnih navdušencev, kar so začeli spretno izkoriščati tudi trgovci. Internetni kupci in trgovine tako rastejo kot gobe po dežju.

Po raziskavi, ki jo je okotbra lani opravila svetovno znana družba za raziskave trga ACNielsen in je zajela 21.000 anketirancev iz 38 držav, je do zdaj prek interneta že kupovalo več kot 627 milijonov ljudi, kar je več kot desetina vse svetovne populacije. Ljudje po ugotovitvah iz raziskave največ kupujejo videokasete (kar 34 odstotkov), DVD in računalniške igrice (22 odstotkov), letalske karte (21 odstotkov) ter oblačila, obutev in modne dodatke (okoli 20 odstotkov). Večina plačil (59 odstotkov) se izvede s plačilnimi karticami (prevladuje Visa)

ali prek bančnega transferja (23 odstotkov), medtem ko je v Evropi zelo razširjeno tudi plačilo po povzetju.

Največ v Evropi in S. Ameriki

Kot je ugotovila raziskava, največ ljudi, ki kupujejo prek interneta, prihaja iz Evrope in Severne Amerike, kar je glede na to, da imata ti dve celini statistično gledano največ računalnikov, razumljivo. Največ prek interneta kupujejo Nemci in Angleži; pri njih je internetna trgovina najbolj razvita, saj je tam prek interneta kupovalo že 95 odstotkov vseh uporabnikov interneta, naj-

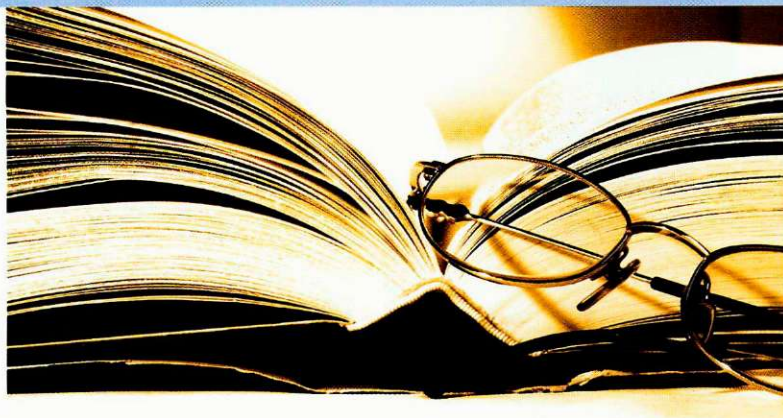
manj pa v Latinski Ameriki, kjer je prek interneta kupovala okoli polovica njegovih uporabnikov. V Latinski Ameriki tako kupec v povprečju kupi tri izdelke na mesec, medtem ko v Nemčiji in Angliji vsak kupec v povprečju mesečno kupi od šest do sedem izdelkov. Kot je ob predstavitvi

raziskave dejal vodja raziskav za internetno industrijo pri ACNielsnu David Boyd, raziskave kažejo jasen trend naraščanja globalnega internetnega nakupovanja. »Pri tem je najbolj zanimivo to, da manj razviti trgi naraščajo hitreje od najbolj razvitih, kar pomeni, da se na manj razvitih trgih nakupovanje povečuje hitreje kot na razvitejših. Tako ni več daleč čas, ko se bodo ti trgi izenačili,« je dejal Boyd. Trend hitrejšega naraščanja uporabe interneta je pojasnil s tem, da imajo manj razviti trgi več rezerve pri razvoju od razvitejših, kjer je trg že precej zasičen.

Privlačna preprostost Ob naraščanju nakupovanja prek interneta se seveda marsikdo sprašuje, odkod takšno navdušenje nad njim. Kot pojasnjuje Boyd, je takšno nakupovanje priljubljeno predvsem zato, ker je preprosto in ne vzame veliko časa. »Kaj je lepšega, kot da ste pozimi lepo doma, zaviti v odejo pijete čaj in gledate televizijo, vmes pa še skočite malo v trgovino. Ali pa ste dolgo v službi, mudi se vam domov in nimate časa, da bi kupili stvari, ki jih nujno potrebujete. Sedete za računalnik, kliknete nekajkrat z miško, in ko pridete domov, vas stvari že čakajo pred vrati. Res je sicer, da stvari pred nakupom ne vidite, zaradi česar tvegate, da vam dostavijo nekakovostne izdelke, a ko enkrat izdelke poznate, je to najpreprostejša rešitev,« pravi Boyd. Poleg preprostosti in časa, ki ga prihranite pri tovrstnih nakupih, Boyd povečanje zanimanja za nakupe pripisuje tudi trgovinam, ki ponujajo tovrstno nakupovanje. »Tr-

Internetne trgovine rastejo kot gobe po dežju.

Prek interneta se najbolje prodajajo knjige.

Slovenci smo povprečni internetni nakupovalci.

govine, ki ponujajo internetno nakupovanje, rastejo kot gobe po dežju. To je posledica predvsem nizkih stroškov, ki jih imajo z njimi trgovci. Za takšno trgovino potrebujete veliko manj ljudi kot za običajno. Ne potrebujete razkošnih poslovnih prostorov in razstavnih površin. Zadostuje eno samo skladišče. Ne potrebujete elitnih lokacij, kamor postavite trgovino, in podobno. Vse to znižuje stroške odprtja trgovine, zato jo lahko odpre že skoraj vsakdo,« pravi Boyd. Razlog za povečevanje

nakupovanja prek interneta vidi tudi v tem, da so obstoječe trgovine prilagodile svoje poslovanje in ponujajo nakupe prek interneta. »Prodaja prek interneta nikakor ni več v pristojnosti samo manjših specializiranih trgovin, ampak jo imajo praktično že vse večje trgovske verige. Ker slednje obvladujejo večji del kupcev, se temu primerno povečuje tudi nakupovanje prek interneta. Poleg tega tovrstne trgovine danes prodajajo praktično vse, kar si zaželite, to pa pomeni, da s tem

zadovoljujejo potrebe širokega kroga kupcev,« dodaja.

Sicer pa se po njegovem mnenju nakupovanju prek interneta obeta bleščeča prihodnost. »Ljudje imajo čedalje manj časa, internetne trgovine pa se temu uspešno prilagajajo, kar vodi k temu, da nekateri klasičnih trgovin ne vidijo po več mesecev. In ta trend se bo samo še povečeval,« je dodal Boyd.

Kaj pa Slovenci? Kot je februarja letos v svoji raziskavi ugotovila

tržnoraziskovalna hiša GfK Gral-Iteo, smo Slovenci po nakupih prek interneta glede na raziskavo ACNielsen nekako primerljivi s prebivalci Latinske Amerike oziroma še nekoliko zaostajamo za njimi. Tako je v preteklem letu prek interneta nakupovalo okoli 50 odstotkov njegovih uporabnikov, prek spleta pa so v povprečju kupili okoli tri izdelke. Pri tem so največkrat kupili knjige, računalniško opremo, vstopnice, letalske vozovnice ter oblačila in obutev. **D**

gorenje
pininfarina

Gorenje Pininfarina navdušuje s klasičnim minimalizmom in elegantnimi futurističnimi linijami. Oblikovanje, ki presega minljivost časa, zagotavlja večnost bivanja.

Raziščite podrobnosti in odlike nadčasovne oblike na www.gorenje.com

LEPOTA, KI OSTAJA

Dejan Madjarevič je zmagal že v prvem nastopu.

Pretep v živo

Lovro Kastelic, foto: Gregor Pohleven

Po zgledu izjemno priljubljenih prireditev v mešanih borilnih športih je slovenski menedžer in promotor Zlatko Mahič izpeljal že drugi World Freefight Challenge.

Zlatko Mahič je želel pod zaščitnim znakom WFC združiti borce vseh svetovnih verzij in borilnih veščin. Po majski premieri v koprski Bonifiki so se borci v seriji World Freefight Challenge tokrat sešli v ljubljanski Hali Tivoli.

Tehtanje Dan pred tem je bilo v Hotelu Domino slovesno teh-

tanje ... Vidno ponosni Zlatko Mahič je nemara pričakoval še nekoliko večji medijski odziv. Tehtanje orjaških borcev je namreč minilo pravzaprav brez ene same kamere. Tam pa je bil Nenad Latinčič, nekakšna Mahičeva desna roka, direktor in trener beograjskega shooto kluba in šovmen, vse v eni osebi. Tam je bila tudi povsem navadna elektron-

ska tehnika. Mikrofon je prevzel Latinčič, v beograjskih shooto krogih znan tudi kot bata Nele. Čisti intelektualac. V ozadju je igral prijeten džez; v ospredju pa je navduševala »neprirojena« angleščina: »Frst vi vil ček ju, bikos vi hef tu mejk akreditejšn!« 18 borcev se je mirno hodilo tehtat, bata Nele in Mahič pa sta strokovno odmerjala njihovo

težo. »Said Khalilov – sikstiseven koma for kilo! Hi fajt for Raša!« Brazilac Nascimento je bil le za las pretežak. Mahič in bata Nele sta mu pomežiknila in zlahka uredila situacijo: »Vi mejk uan kilo daun! Okej?« Ok. Potekalo je neverjetno mirno, opazno je bilo veliko medsebojnega spoštovanja. Vse do prvega junaka sobotnega večera – Brazilca Peleja. Tako poln adrenalina bi pregriznil vrat še Zlatku in Nenadu, če bi mu bilo dovoljeno. Ker ni – nasploh je edino zahrbtnen boj v tem športu strogo prepovedan – je bata Nele podivjanega konja spretno umiril: »Hej, ju ar veri polajt gaj. Step tu d desk end plis tejk jor akreditejšn.« Jose »Pele« Landy se je nenadoma popolnoma umiril. Trznil je le še enkrat – ko ga je oplazila eterična misica Maša Pfeifer, ki se je prišla skupaj z mično prijateljico objemat in nastavljat. Bato Nele je vse orjake pozval k fotografiranju: »Vi vil tejk a fju pikčrs vid ju end vid dis bjutiful lejdis! Sou hu is merid, ju ken liv! Ha, ha, ha...«

Angleščina je kot jezik, ki ga govori ves svet, z nenačrtovanim vdorom najrazličnejših intonacij, fonoloških procesov, slovničnih napak in izgovorjav razvila t. i. neprirojeno angleško izgovarjavo, ki je medtem postala že pravi lingvistični fenomen. V primeru naših južnih bratov in sester je razvila tudi značilno izgovarjavo, z npr. večno palatalizacijo dentala r, težavami z angleškimi diftongi itd.

Mengšan zmagal stoje WFC ima predvsem revijalni značaj in omogoča vse številčnejšim privržencem tega športa iz Sloveni-

tv PRIMORKA

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

DNEVNIK TV PRIMORKA

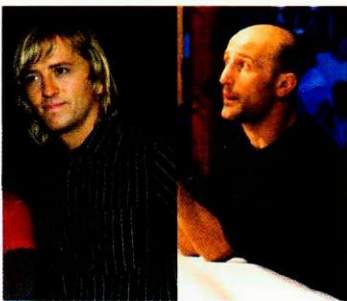
Od ponedeljka do petka ob 20.00

je, Hrvaške in preostalih okoliških držav videti tudi nekatere že uveljavljene ase. Med nastopajočimi je bilo že v Kopru mogoče videti na primer Evangelisto »Cyborg« Santos in Edsona Draga, ki sta takoj zatem že začela nastopati v svetovno znani »pride« organizaciji.

Hala Tivoli je tokrat gostila zanimivo občinstvo. Zbral se je celoten cvet vseh slovenskih telesnih stražarjev in varnostnikov. V spomin so si prizadevali vtisniti čim večje število novosti in primerjati svoje znanje z njihovim. Eden izmed njih, Nenad Milikić – naturščik in občasni estradnik, je bil za Ruse. »Raspaljut!«

V ringu je bilo vse bolj živahno. V prvem boju je bil Brazilc Nascimento že popolnoma na tleh. Dobival jih je po obrazu, a je bolgarskega borca v zadnjem trenutku vendarle presenetil in prisilil k

Zlatko Mahić & Nenad Latinčič
sta priredila pretep v živo.

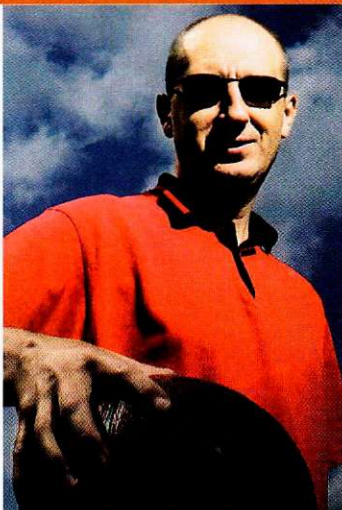
vdaji s smrtonosnim nožnim prijemom jiu-jitsu. Lahko bi ga zadavil ... Kri je iz boja v boj vse močnejše špricala; slovensko občinstvo pa je nestrpnost pričakovalo peti dvoboj. S Srbom Nikolićem se je namreč pomeril 33-letni Mengšan Dejan Madjarevič. Za petkratnega državnega prvaka v tajskega boksu je bil v takšni konkurenci to ognjeni krst. Zadnje tri mesece se je intenzivno pripravljaval v fitnesu. Manjka mu le še nekaj telesne mase, da bi se enakovredneje kosal z najboljšimi. V ring je šel povsem sproščen. Glede na to, da je izvrsten z nožnimi in ročnimi tehnikami udarcev, je bila njegova taktika izogibati se boju na tleh, pa čeprav je tudi v tej prvini v zadnjem obdobju močno napredoval. Po uvodnem gongu se je zvesto držal te taktike. Vseh petnajst minut se je bojeval stoje. Srb ga nikakor ni mogel spraviti na tla. O »wrestlingu« ni bilo ne duha ne sluha; bil je to taktičen boksarski dvoboj, obogaten z nožnimi in s kolenskimi vložki.

V takšnem boju je bil Srb povsem brez ideje in naposled je po točkah s 3:0 tudi izgubil. Dejan je bil presrečen, premiera je uspela. »Bila je to zanimiva izkušnja, za naprej pa še ne vem. Najprej moram sanirati vse poškodbe!« je dejal in se posvetil še zadnjim štirim dvobojem.

Brez kaskaderjev V prvem Finec Rupponen preseneti z bodrilno uverturo, s samim bojem pa malo manj. Nostalgichen valček finske dive Annikke Tähti iz zgodnjih 50. let je žal premalo, da bi zapeljal favoriziranega Nizozemca Rodneyja Faverusa. Naposled se mora Finec vdati. V nasprotju z njim se do samega konca bojuje srbski junak dneva Miodrag Petković. Sprva se počasni velikan ne želi zoperstaviti in se samo izmika brkatomu Italijanu Piscioti. Potem pa bato Nele znova vzame stvar v svoje roke in po mikrofonu zavpije: »Pa jebote Petko, slušaj me: U DESNO!« Dvorana se zakrohota, Petko se razpre, nemudoma popije nekaj gorkih in se utopi v mlaki

lastne krvi. V predzadnjem dvoboju atraktivni Francoz Babene že v prvih sekundah dobesedno zalima Damirja Mirenića. Hrvat se z ogromno buško nad desnim očesom vda in poišče pomoč pri reševalcih. Vrhunec večera je pospremljen z žvižgi, saj so izjemno zanimiv boj na koncu skrojili sodniki – v korist Brazilca Peleja, za katerega je navijala tudi celotna primorska smetana s Hrvatcem na čelu. Telesni stražar Nenad Milikić je bil vidno besen. Navijal je namreč za Shlemenka. »Raspaljut pa kalektivi!«

Prireditve je uspela. Oče Zlatka Mahića, ki je bil prav tako med občinstvom, je bil ponosen na svojega sina. Tudi edini slovenski kaskader Rok Cvetkov je bil prijetno presenečen. Namesto sobotnega akcijskega filma si je lahko skupaj z družino ogledal popolno akcijo (pretep) v živo. Brez kaskaderjev. Računalniške igrice so se torej dokončno preselile v ring ... **D**

Zupan za Evropo

Esad Babačić

Kljub neljubim peripetijam z novim imenom se je začela še ena sezona v jadranski ligi, ki naj bi zbrala vse najboljše z območja nekdanje skupne države.

Že na začetku smo bili priče slovenskemu derbiju, v katerem sta se udarila ljubljanska kluba, ki bosta tudi letos branila ugled naše košarke. Močno pomlajeni Slovan na koncu ni bil kos razglašeni Olimpiji, ki bo imela še precej dela, preden se uigra. Tako kot lani so se fantje s Kodeljevega odlično upirali in bili blizu vse do same končnice, v kateri pa se ni proslavil jamajški organizator igre Carr. Tudi sicer so plinarji zmetali stran preveč trojk, da bi lahko ogrozili starejšo sestro. Tako tesna tekma proti mlademu Slovanu je lahko resen opomin vodstvu Olimpije, ki se je letos okrepila tudi na račun svojega mestnega tekmeča. Po pričakovanju je največ pokazal Ender Arslan, kar se spodobi za prvega »playa« Turčije. Škoda le, da bomo lahko takšnega mojstra najverjetneje gledali le eno leto, saj se bo potem gotovo vrnil v objem svojega matičnega kluba. Navijači zeleno-belih se strinjajo, da ima nova Olimpija potencial, a bo treba še precej delati. Mahoričev as iz rokava bo gotovo Zupan, ki lahko zablesti tudi v evroligi. Pravzaprav sem o tem prepričan, saj ima fant izjemen občutek za koš in zelo mehko roko; za nameček se nikdar ne ustraši nasprotnika, o čemer smo se prepričali tudi lani. Menim, da bi moralo Mahoričevo diplomsko delo temeljiti prav na tem igralcu, ki potrebuje prave nasvete. Verjetno mu bo v pomoč tudi navzočnost Marka Miliča, ki bo v tem moštvu med drugim odigral vlogo starejšega brata. V tej sezoni bi se moral dokončno razcveteti Sašo Ožbolt, ki se je gotovo osvobodil strahov iz prejšnje sezone. Ko se bo v končno sliko vklopil še Jurkovič, bomo dobili solidnega evroligaša, ki se mu ne bo treba tresti za uvrstitev med šestnajst najboljših. Kaj več od tega bi bilo preveč drzno napovedovati, saj so najboljša evropska moštva iz leta v leto močnejša. Vse več je namreč takih, ki se raje odločajo za Evropo, kjer lahko igrajo in so zato še zelo dobro plačani. Bili bi zadovoljni, če bi bil Tivoli spet enkrat težko osvojljiva trdnjava, v kateri lahko padejo tudi najbogatejši evropski klubi. Če pa bo tu in tam presenetil kateri od velikanov, ne bomo preveč žalostni. Le da bo ozračje spet takšno, kot smo ga pod Rožnikom vajeni, pa bomo vsi veseli.

Silvo Plut je sklonil glavo in zaprl oči.

Plut se je sesedel na klop

Bogdan Sajovic, foto: Gregor Pohleven

Silvu Plutu je bila za umor Ljubice Ulčar in poskus umora njenega moža Mirka izrečena najvišja kazen v Sloveniji, trideset let zapor. Njegov odvetnik se bo nanjo pritožil.

Razglasili so jo z malce zamude, ker je neznanec okoli poldneva poklical na sodišče in dejal, da je v poslopiju na Tavčarjevi nastavljena bomba. Ob razglasitvi sodb se je Plut sesedel na klop. Trideset let zapor za umor Ljubice Ulčar, deset let zapor za poskus umora njenega moža Mirka in še pet mesecev za brutalen pretep slednjega je pripeljalo do tega, da je ljubljansko sodišče izreklo novo najvišjo zagroženo kazen v Republiki Sloveniji. Zbir kazni je sicer dobrih štirideset let, a po kazenskem zakoniku je bilo mogoče morilcu, 38-letnemu Silvu Plutu, izreči največ tridesetletno kazen.

Vprašanje je bilo, ali bodo v ponedeljek sploh razglasili sodbo, kajti ob 11.33 je za sedaj neznani "šaljivec" klical na sodišče in dejal, da je v prostorih na Tavčarjevi skrita bomba. V dobrih desetih minutah so varnostniki spravili iz

poslopja približno osemsto ljudi, okoli 12.30 pa se je redno delo nadaljevalo.

Okovanega Silva Pluta so pripeljali v sodno dvorano, kjer ga je pričakalo več snemalcev, fotoagrafov, novinarjev in tudi radovednežev, med katerimi je bilo veliko na sodišču zaposlenih dam. Zanimivo, svojcev umorjene Lju

bice Ulčar ni bilo opaziti, čeprav zahtevajo na desetine in celo stotine milijonov tolarjev odškodnine tako od Pluta osebno kot od države, ki naj bi mu bila po njihovem mnenju omogočila, da je umoril nesrečno Ulčarjevo.

V obrazložitvi kazni je sodnica omenila, da je Plut nedvomno kriv; da je 23. februarja letos v večernih

urah vstopil v hišo Ulčarjevih na Dolgem Brdu in tam počakal zakonca Ulčar. Maščevati se je namreč želel Mirku, ker naj bi ga bil na policiji "potunkal" v zvezi z ropom pošte in trgovine v Polhovem Gradcu oziroma v Moravčah. Plut je menil, da je zato moral pobegniti v Srbijo in da so ga kasneje priprli tudi v Sloveniji. Plut je tako prese-netil Ulčarjeva v zgodnjih jutranjih urah, ko sta se vrnila domov, in ju, oborožen z nožem in sekiro, prisilil, da sta šla v sobo. Tam ju je zvezal, nato pa se je začel izživljati. Ljubici je porezal s telesa obleko, jo z nožem rezal po telesu (njen mož je bil medtem zvezan in pokrit z odejo, Plut pa mu je zagotovil, da bo prišel tudi on na vrsto), ji z brivskim aparatom pobril spolovilo, končno pa je nesrečno mater dveh otrok, ki je skupaj z možem ves čas prosila za milost, zvlekel v kopalnico in ji prerezal vrat. Njenemu možu se je medtem uspelo osvoboditi vezi, a je strahopetno pobegnil iz hiše in poklical policijo.

Sesedel se je Sodišče je menilo, da je Plut nedvomno moril na grozovit način in iz nizkotnega maščevanja in bi, potem ko je umoril Ulčarjevo, verjetno ubil tudi njenega moža. Zato mu je izreklo za prvo dejanje najvišjo kazen tridesetih let zapor, za drugo pa deset let. Plut, ki se je po izreku tridesetletne kazni sesedel na klop in je malo manjkalo, da bi zajokal, je dobil formalno še pet mesecev zapor, ker je deset dni pred umorom pred gostinskim lokalom pretepel Ulčarja.

Odvetnik Silva Pluta se bo pritožil, ker meni, da je bil Plut, ki je po njegovo motena oseba in naj bi bil pred umorom popil okoli tri litre piva, zaradi vsega tega vse-kakor precej zmanjšano prišteven in bi v bistvu moral v določeno ustanovo in ne v zapor. Sodišče je menilo drugače, in čeprav sodba še ni pravnomočna, bo moral Plut na izid pritožbe počakati v priporu. Ne nazadnje je specialni povratnik, ki je bil pred šestnajstimi leti obsojen za podobno dejanje na petnajst let zapor, poleg tega pa mu bodo v Srbiji, kjer je krajši čas živel, v odsotnosti sodili za še en brutalen umor mlade ženske. V Srbiji ga bodo, če bo spoznan za krivega, obsodili celo na štirideset let zapor. **D**

Zaradi lažne bombe je bila sodba izrečena z zamudo.

Je nanj vplival mlaj?

Mladenič iz Ljubljane je porezal žensko, udrihal s kladivom po ljudeh in steklih ter s pestjo pretepel še mimoidoči par.

Zelo verjetno je tudi mlaj povzročil, da se je enaindvajsetletniku iz Ljubljane popolnoma strgalo. Omenjeni mladenič je tako v nedeljo okoli trinajste ure na Rudniku čakal svojega znanca. Med čakanjem sta mu kdo ve zakaj šla na živce triintridesetletnik in enintridesetletnica, zato je stopil k njima in vsakega krepko mahnil s pestjo po obrazu. Laže poškodovana je potem zapustil, in ko je znanec prišel, je nasilnež sedel v vozilo in odpeljala sta se proti Mostam. Med potjo je mladenič spet izbruhnil in se začel prepirati z zancem. Ta pa je bil odločen in je sopotnika pri Karlovškem mostu preprosto vrغل iz avtomobila.

Razjarjenec je nato odšel peš proti Poljanam in mimogrede vlomil v hišo, ki so jo obnavljali, ter ukradel tesarsko kladivo in nož »olfa«. Tako oborožen je odšel naprej, mimogrede razbil dve oken-

ski stekli na bližnjih hišah, potem pa vstopil v frizerski salon. Začel je kričati, potem pa je šestdesetletno stranko porezal po vratu. Zgrožena frizerka je poklicala policijo, nasilni mladenič pa je medtem na isti ulici poskušal s kladivom udariti po glavi devetinštridesetletnega moškega, ki je stal pred svojo hišo. Le ta se je na srečo izognil udarcu, »kladivar« pa je zato stolkel vetrobran na njegovem avtu, potem pa še zadnje steklo na sosedovem. Končno je nasilnež prišel do štirih moških pred bližnjo trgovino, kjer je najprej udaril po glavi tridesetletnika, poskušal nato še drugega, tretji pa mu je kladivo izbil iz rok. Tedaj ga je bojevitost minila, pobrisal jo je proti Kodeljevemu in tam so ga nato prijeli. Poslali so ga v pripor, zagovarjati pa se bo moral zaradi poskusa umora, telesnih poškodb, grdega ravnanja, velike tatvine in poškodovanja tujih stvari. B. S.

SMRKAVA ROPARJA Zgodaj sta se na pot kriminala podala dva smrkavca iz Logatca, eden je star šestnajst let, drugi pa je zakonsko še otrok, saj jih šteje komaj štirinajst. Zgodaj tudi po času kaznivega dejanja, saj je bila ura komaj osem zjutraj, ko sta izvršila rop. V Plečnikovem podhodu sta prestregla štirinajstletnika iz Kranja in mu s silo odvzela približno tisoč petsto tolarjev. Oropani otrok je takoj obvestil policiste, ti pa so smrkava bandita, ki bi seveda morala sedeti v šoli, prijeli v bližnji gostilni, kjer sta zapijala naropani drobiž. Napisali so ovadbo, potem pa ju izročili srečnim staršem.

USTRELIL TUJEGA PRAŠIČA Na podeželju je nekako veljalo pravilo, da se hiše ne zaklepajo, še manj gospodarska poslopja, saj so načeloma sosedje vsi poštenjaki. Takšno idilo pa je v vasi pri Šentjerneju skalil neznani nepridiprav, ki se je očitno že začel pripravljati na zimo in nabirati ozimnico. Vstopil je namreč v hlev in tam s pištolo ustrelil prašiča. Očitno pa je bil plen pretežak, zato je ustreljeno žival pustil ležati in nato iz bližnjega kurnika raje sunil štirinajst kokoši! S plenom je izginil v neznano, lopova, ki je lastniku tako napravil za sto tisočakov škode, pa možje postave še iščejo.

Javni razpis: »Številčnejše slovenske družine 2006«

Slovenska konferenca SSK se zavzema za povezovanje Slovencev, ohranjanje slovenske samobitnosti, krepitev slovenstva in narodne enotnosti. Hkrati se zavzema za posebno varstvo otrok in družine, zato z zaskrbljenostjo spremlja podatke o upadanju števila rojstev med Slovenci. 20. 9. 1997 smo se na zboru Slovenske konference v Kranju odločili, da bomo vsako leto na razpis prijavljene številčnejše slovenske družine obdarili, staršem pa podelili javna priznanja.

Pogoji za prijavo na razpis za najštevilčnejšo slovensko družino so:

1. Podpisana izjava staršev o slovenskem državljanstvu staršev in otrok.
2. Družina je v preteklem koledarskem letu z novorojenčkom štela šest ali več otrok.
3. Vsaj polovica družinskih članov še ni polnoletna.
4. Prijave morajo prispeti v našo pisarno do 10. oktobra 2006.

Ves razpisni material je mogoče najti na spletni strani www.slokongres.com. Prijave pošljite na: Slovenska konferenca SSK, Cankarjeva cesta 1/IV, 1000 Ljubljana, Slovenija s pripisom: »Slovenska družina 2006«.

Za vse informacije smo Vam na voljo na telefonski številki 01 24-28-552 ali na e-naslovu ssk@siol.net.

Brezplačni oglas

RADIO

93.8 FM

GORENC

ELEKTROPROM

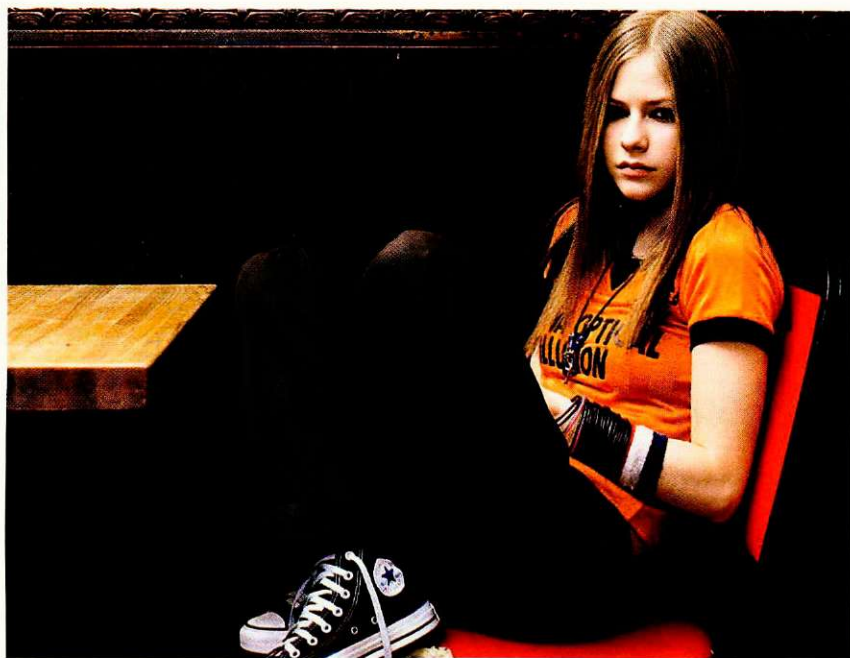
EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
 Loke pri Zagorju 22
 1412 KISOVEC
 tel.: 03 56 57 150
 fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEDMICA

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo
bližina
domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Popljuvala paparaca

Biti paparac je resnično nevhvaležna služba, njegovo početje pa je nadvse moteče in nikoli dobrodošlo. Seveda za tistega, ki mu je paparac za petami. Zaradi tega lahko povsem razumemo kanadsko pevko Avril Lavigne, ki je z nadležnim zasledovalcem obračunala na kraju samem. Pop punk princeska je pred kratkim praznovala 22. rojstni dan. A kot kaže, ji pozornost gverilskih fotografov nikakor ni godila, saj se je nadjne spravila s pljuvanjem. Sveže poročena zvezdnica je s svojim možem Deryckom Whibleyjem ravno zapuščala losangeleški nočni klub Hyde, ko so ji »na žulj stopili« fotografi, ki so želeli na hitro narediti nekaj posnetkov. Avril je menda enega izmed njih ozmerjala in mu na veselje svojih prijateljev, ki so se ob vsem skupaj lepo zabavali, pljunila v objektiv.

Make up2 dobrodošle v Srbiji

Skupina Makeup2 po izredno uspešnem avgustovskem koncertu v Beogradu dobiva številne ponudbe iz Srbije. Tako so nastopile na niškem rokovskem festivalu Nisomnia

2006, kjer so jih toplo sprejeli tako publika kot novinarji. Ti so Makeup2 označili za edino tovrstno rokovsko zasedbo na območju nekdanje Jugoslavije.

»Na začetku je bilo kar težko preklopiti iz slovenščine v njihov jezik, toda glede na to, da nas je pričakalo kar 11 televizijskih kamer, smo se potrudile in Slovenijo predstavile, kot se šika, tako na odru kot za njim,« sta po odmevni tiskovni konferenci dejali članici Eva in Ana. Dekleta so prvič predstavila tudi singel v srbskem jeziku.

Prave rokerice

Tina Maze je zaljubljena

Najlepša slovenska smučarka, Korošica Tina Maze, se je v javnosti pojavila s svojim srčnim izbrancem. Njen izvoljenec je 29-letni Ptujčan Michael Tosch, s katerim sta se spoznala prek interneta, prvič pa sta se videla šele na olimpijskih igrah v Torinu. V nekem slovenskem tabloidu so zapisali nekaj izjav Tininega »filozofa«, ki med drugim pravi: »Ko sem ji pojasnil, da je največji šampion doslej bil Rok Petrovič in ne Bojan Križaj, je takoj razmejila svoje zmotno dojemanje sistema smučarske zveze in se v ta sistem pravilno umestila.« Pa o tem, da bo poskušala smučarska zveza onemogočiti njuno romanco: »Tega me ni strah, ker vem, da je Tina trdna oseba, ki točno ve, da ne spada v krog agresivnih maničnih depresivk v krogu izgubljenih iluzij.« Zanimivo.

Zaljubljena smučarka

J-Lo bi rada zanosila

Latino pevka in igralka sanja o družini.

Latino pevka in igralka Jennifer Lopez sanja o naraščaju. Šušljanje, da bo J-Lo z umetno oploditvijo poskušala zanositi z možem Marcom Anthonyjem, je preraslo v glasne govorice. 37-letna zvezdnica naj bi bila pacientkam na kliniki za umetno oploditev zdravstvenega centra Cedars-Sinai v Los Angelesu zaupala, da sanja o dveh otrocih. »Jennifer je dejala, da hoče dva otroka, da je pred kratkim začela zdravljenje in da komaj čaka na družino,« je za britanski časnik The Sun dejala ena izmed pacientk Cedars-Sinai.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija**
☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo**
☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije**
☐ Albert Svetina: **Od osvobodilnega boja do banditizma**
☐ Janez Janša: **Okopi**
☐ Janez Janša: **Premiki**
☐ Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili**
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije**
☐ Viktor Miklavčič: **Pričevanja**
☐ Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne**
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti**
☐ Vasja Klavara: **Predel 1809**
☐ Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske**
☐ Jože Dežman: **Moč preživetja**
☐ Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo**
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja**
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo**
☐ Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe**
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi**
☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.**
☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.**
☐ Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora**
☐ Eiletz: **Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918**
☐ Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier**
☐ Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)**
☐ Vasja Klavara: **Koraki skozi meglo**
☐ Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli**
☐ Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor**
☐ Ive A. Stanič: **V objemu osvoboditeljev**
☐ Jože Zemljčič: **Življenje je večna borba**

2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 6.200,00 SIT / 25,87 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 6.700,00 SIT / 27,95 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 4.990,00 SIT / 20,82 EUR
 8.500,00 SIT / 35,46 EUR
 4.900,00 SIT / 20,44 EUR
 5.500,00 SIT / 22,95 EUR
 3.906,00 SIT / 16,29 EUR
 6.727,00 SIT / 28,07 EUR
 5.500,00 SIT / 22,95 EUR
 6.510,00 SIT / 27,16 EUR
 990,00 SIT / 4,13 EUR
 10.850,00 SIT / 45,27 EUR
 4.991,00 SIT / 20,82 EUR
 6.510,00 SIT / 27,16 EUR
 5.300,00 SIT / 22,11 EUR
 1.085,00 SIT / 4,52 EUR
 1.085,00 SIT / 4,52 EUR
 4.449,00 SIT / 18,56 EUR
 6.696,00 SIT / 27,94 EUR
 4.232,00 SIT / 17,65 EUR
 3.840,00 SIT / 16,02 EUR
 6.460,00 SIT / 26,95 EUR
 4.400,00 SIT / 18,36 EUR
 3.000,00 SIT / 12,51 EUR
 2.500,00 SIT / 10,43 EUR
 2.000,00 SIT / 8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

*Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.*

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

☐ **Naročam tednik Demokracija**

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno* ☐ 4 x letno (9% popust) ☐ 2 x letno (10% popust) ☐ 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec, ☐ invalid, ☐ brezposeln, ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Dobri nameni

Magična gledalka

Stara modrost pravi, da je tudi pot v pekel velikokrat tlakovana z dobrimi nameni. Tak občutek sem dobila minuli torek ob oddaji Tarča z Lidijo Hren.

Ambiciozno zastavljena oddaja, ni kaj. Za cilj si je zadala poiskati odgovor na vprašanje, zakaj ostajajo naše velike afere neraziskane oziroma kakšen je njihov konec. Oddaja, ki se je začela z zelo veliko ambicijo, pa me je na koncu pustila lačno, brez pravega odgovora na vprašanje oziroma s sugeriranim odgovorom, da je pri nas pravzaprav vse v redu, da smo nekje v povprečju po raziskanosti zadev in da so morda vsega krivi mediji, ki stvari prenapihnejo. Ne glede na to, da je lahko takšen odgovor marsikomu všeč, saj so naši mediji precejkrat res vse graje vredni, pa to gotovo ni pravi odgovor. Ne more biti!

Pa pogledimo! Zasedba je bila vrhunska. Prva tožilka v državi Barbara Brezigar, prvi sodnik Franc Testen, prvi policist Jože Romšek, univerzitetni teoretik Vid Jakulin in razvpiti odvetnik Stojan Zdolšek (mimogrede, njegovo forsiranje v oddajah TVS se mi ne zdi upravičeno, kot da bi bil v Sloveniji edini odvetnik, ki zna pred kamerami kaj povedati). Znova odlični prispevki z eno naših največjih stanovanjskih afer Zbiljskim gajem, zaradi katerega je še danes na elastiki 34 kupcev. Skratka, odlično in jasno pripravljene slikovno-vsebinski uvodi od Triglava, Rdečega križa, Oriona do operacijskih miz KC. Prva se je začela truditi z iskanjem odgovora, kam so se izgubile naše afere in v kakšni fazi so danes, Barbara Brezigar, ki ji je resnici na ljubo treba priznati, da je še največ povedala, a je kasneje odvetnik Zdolšek njene teze hitro relativiziral. Dejala je namreč, da ozračje preiskavam ni bilo naklonjeno (znameniti rek, kako so vsi nedolžni, dokler jim krivda ni dokazana, ki smo ga poslušali skozi vsa 90.

leta), da se sodna preiskava vleče in da sodišča velikokrat postavljajo previsoke standarde. No, Zdolšek o kakšnem sistemu v krizi ni želel nič slišati, pač pa je zatrdil, da je vse skupaj posledica tranzicije! (Pa kaj potem? Bili smo v tranziciji. Ali to že kaj opravičuje? Ali zaradi tega ni treba raziskovati gospodarskega kriminala in se nanj v vseh pojavnih oblikah ostreje odzivati???) Samo Brezigarjeva je v bistvu poskusila iskati odgovor na glavno vprašanje. Vsi drugi gostje so se zadovoljili s premetavanjem

dejstev, ki jih sicer že poznamo. Prvi sodnik v državi je trdil, da delajo čisto v redu (ali tej tezi v prid res govori zadnje razpise sodbe?), prvi policist se je zadovoljil z opisi postopkov in omenil znano dejstvo, da tisto, kar policiji zadošča, ne zadošča nujno tudi tožilcem, kaj šele

sodniku, in tako do bridkega konca. Ne vem, zakaj je potem sledila še debata o tožilki Gjorkoševi, ki je po odločitvi policije varovana oseba. Pričakovala sem drugačno, bolj k iskanju odgovora usmerjeno debato, morda takšno, kot jo imajo v svojih krogih ob jutranji kavi. Vsi so namreč prišli v oddajo zato, da branijo svoje sodelavce, svoj stan, ne pa zato, da bi se trudili poiskati odgovor na vprašanje, ki mu je bila oddaja namenjena. Očitno pri večini gostov ne gre za zavedanje o resnosti tega problema. Ne vem, koliko je za to kriva voditeljica Lidija Hren in kje je oddajo narobe zastavila. Če jo sploh je! Ali pa je bila oddaja zastavljena ambiciozno z resnim namenom najti odgovor na vprašanje, pa se je na koncu vse skupaj izteklo v to, kar smo videli. Tudi prav. Prav za medije! Da jim ne bo kdo kdaj očital, da so prav oni »zamrazili«, ker so molčali. **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Začetek tedna bo potekal počasi, potem pa se bo začelo odvijati s svetlobno hitrostjo. Dvignite rit in se začnite ukvarjati s pomembnimi stvarmi, sicer vas utegne čas prehiteti. Premislite in naredite vse, kakor je treba.

Bik
21.4.-21.5.

Kdaj je vaše življenje postalo mehiška nadaljevanka, se vprašajte. Potrudite se in se izvilite iz te nemogoče situacije, saj bo res preveč, če se boste še naprej pustili teptati. Morda bo za vas dobro, da greste za nekaj časa iz mesta.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Ko boste sredi najbolj razgretega dela in vam bo vse šlo zelo dobro, vas bo precej presenetila neka manj prijetna novica. Nič se ne bo zgodilo brez vas, zato naj se vam ne mudi. Spodbudite svoje prijatelje, naj bodo veseli.

Rak
22.6.-21.7.

Slabo počutje lahko preženete samo z delom ali s športom, zato se spravite k sebi in ne delajte več neumnosti – ne posedajte več doma. Petek bo najboljši dan za izlet, ki ga lahko podaljšate še na ves konec tedna. Zelo dobre volje boste.

Lev
22.7.-21.8.

Če imate razlog za sumničenje kogar koli, ki se smuka okoli vaše družine, se potrudite, da boste temu človeku ves čas za petami. Mogoče boste ugotovili, da so vaše skrbi upravičene. Konec tedna bo romantičen in lep, kakor ste si želeli.

Devica
22.8.-21.9.

V četrtek in petek posvetite svoje misli temu, kar imate radi, tako se boste počutili zelo dobro tudi, če vas bo kdo hudo sekiral. Prepustite se naključju in videli boste, da je mogoče uspeti tudi, če samo zaupate v dobro in delate po svoji vesti.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Precej neprijetno je, da ste ostali skoraj brez denarja, zato ste zelo živčni. Konec tedna vas bo mučila nostalgija po morju in počitnicah, vendar boste kmalu prišli na realna tla, zlasti zato, ker vas bo poklical nekdo iz knjižnice in vas spomnil na dolg.

Škorpion
23.10.-21.11.

Počutili se boste kot piščanec, ki se je pravkar izlegel. Ste na robu novega sveta in novega življenja. Polni boste navdušenja in vseh mogočih idej o tem, kaj vse bi lahko počeli. Zdaj vam ostane le še to, da greste v akcijo.

Strelec
22.11.-20.12.

Sanje bodo te dni vaša glavna skrb in prav nič vas ne bo skrbelo za druge ljudi okoli vas. Rajši se vzemite v roke in ne razmišljajte več o stvareh, ki se ne bodo zgodile. Pripravljene bodite na to, da se vam uresniči nekaj, kar ste si dolgo želeli.

Kozorog
21.12.-19.1.

Ne samo da imate dobre pogoje, pač pa ste tudi na zelo dobrem položaju med ljudmi in na srečo vam nihče nič ne more. Naredite vse, kar je treba, in se posvetite izpopolnjevanju v službi. Zagotovo ne boste obžalovali svoje odločitve.

Vodnar
20.1.-18.2.

Počutite se ranljive in nikakor si ne boste mogli predstavljati, zakaj vam ne uspe na področju, ki ste si ga izbrali. Rajši se pomirite in pomislite, da bi bilo bolje, če bi se obrnili po kakšno pomoč. Končno boste spoznali, da ste lahko uspešni tudi drugače.

Ribi
19.2.-20.3.

Raje ne plavajte v temne vode, saj ne boste mogli predvideti, kaj je tam. Ves teden boste mislili na sestanek, ki je napovedan za konec tedna. Konec tedna se boste sprostili in se odpočili.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

➤ **2.10.1869** se je rodil indijski politik, bореc za neodvisnost Mahatma Gandhi (velika duša).

➤ **2.10.1990** je predsedstvo SFR Jugoslavije sklenilo, da bo poveljstvo 5. vojaškega območja v Zagrebu prevzelo poveljevanje nad slovensko TO.

➤ **2.10.1991** je skupščina Republike Slovenije odvzela zveznim organom vse pristojnosti nad Slovenijo in sklenila, da mora JLA zapustiti slovensko ozemlje najpozneje do 18. oktobra.

➤ **3.10.1829** se je v Solkanu rodil major Andrej Komel pl. Sočebčan. Bil je vztrajen bореc za slovenščino in utemeljitelj slovenskega vojaškega izraza.

➤ **3.10.1858** se je rodila italijanska gledališka igralka Eleonora Duse. Igralec, ki je trpel zaradi nesrečne ljubezni, se ji je potožil: »Tudi Tolstoj je vedel, da prihaja vse slabo iz žensk.« Eleonora mu je odgovorila: »Seveda. Tudi moški prihajate iz žensk.«

➤ **3.10.1929** so na seji ministrskega sveta Kraljevine SHS sprejeli zakon o novem imenu države Kraljevina Jugoslavija, ki ga je predlagal kralj Aleksander Karađorđević.

➤ **3.10.1990** je prišlo je do vnovične združitve obeh Nemčij.

➤ **3.10.1990** sta republiška sekretarja za notranje zadeve in obrambo Igor Bavčar in Janez Janša predstavila Manevrsko strukturo narodne zaščite kot novo slovensko oboroženo silo.

➤ **4.10.1582** so na ukaz papeža Gregorja XIII. pri štetju izpustili 10 dni, ki jih je nanese razlika zaradi nepravilnega obračunavanja sončnega leta, in naslednji dan prešli na 15. oktober.

➤ **5.10.1713** se je rodil glavni pisec velike francoske Enciklopedije Denis Diderot. Rekel je: »Zakoni naj bodo strogi, ljudje pa prizanesljivi.«

➤ **5.10.1954** so podpisali londonsko spomenico o soglasju med vladami Italije, Združenega kraljestva, ZDA in Jugoslavije, ki ugotavlja, da mirovne pogodbe o STO ni mogoče izvesti. Zato naj bi obe vojaški upravi izročili civilnim: italijanski upravi v coni A in jugoslovanski v coni B, razširjeni z delom cone A.

➤ **6.10.1848** se je začela na Dunaju tretja splošna vstaja. Cesarski dvor in vlada sta pobegnili v Olomouc, državni zbor pa so premestili v južnomoravsko mesto Kromeriž.

➤ **7.10.1950** so kitajske čete zasedle Tibet.

➤ **8.10.1826** se je rodil slovenski politik, pisatelj in praktični jezikoslovec Luka Svetec. Po njegovih predlogih smo Slovenci dosegli enotnost knjižnega jezika.

➤ **8.10.1917** je umrl voditelj demokratičnega krila SLS in oče majniške deklaracije Janez Evangelist Krek. Na njegovem pogrebu je njegov prijatelj in soborec dr. Anton Korošec izrekel znamenite besede: »Dvignite glave, kajti približuje se vaše narodno odrešenje.«

POGLED NAZAJ (OD 25. 9. DO 1. 10.)

Muslimani v Jeruzalemu

Ko je leta 1147 spodletel drugi križarski pohod, so začeli muslimani spet utrjevati svojo moč. Jeruzalemski kralj Almarik I. je začel neuspešni napad na Egipt in s svojim spodrsrljajem pripomogel k vzponu muslimanskega vodite-

lja Saladina, ki mu je uspelo združiti prej razcepljeni muslimanski svet in ga usmeriti v napad na Jeruzalemsko kraljestvo. Saladinova vojska je **2. oktobra 1187** vkorakala v Jeruzalem, in ta je za vedno ostal v rokah muslimanov.

Po njegovem padcu so si jeruzalemski kralji izbrali za novo prestolnico Akon, iz katerega so opazovali počasno usihanje svojega kraljestva v 13. stoletju, čeprav so si ga ves čas prizadevali znova zasesti. Leta 1291 so muslimani izgnali križarje tudi iz Akona. Preselili so se na Ciper, kjer je kraljeva družina Lusignan vse do 15. stoletja vladala pod naslovom jeruzalemskih kraljev.

Kocbekov nastop

Edvard Kocbek je **4. oktobra 1946** na sestanku, sklicanem na njegovo željo, z vodilnimi člani KPS analiziral politično podobo Slovenije. Opozoril je na nepojasnjeno usodo domobrancev in čistk v prvih mesecih po vojni,

vlogo politične policije, na sodne procese ... Kocbek je povsem nedvoumno in neposredno povedal, kakšne so bile politične razmere v Sloveniji: »Komunistična stranka ima v rokah vso državno oblast, zakonodajno in izvršilno, ima odločujoč vpliv na sodišča, vojsko. V njenih rokah je tajna politična policija, ona vodi oficijelno politično organizacijo, postavlja sekretarje vseh OF odborov, ki dejansko odločajo v vseh krajih, okrajih in okrožjih. Partija ima v rokah vse množične organizacije, tako OF, AFŽ in ZMS. V rokah ima ves tisk, kar ga je. Uravnava sindikate, fizkulturo. S posebno vnemo se posveča šolstvu in vzgoji. Partiji obvladajo vse ključne gospodarske postojanke, ki so prešle v državno last. Izven partije ne obstoja niti ena samostojna in od nje neodvisna organizacija. Oblast partije je torej totalna.« Kocbekove pripombe so ostale zaprte med štirimi stenami.

Po brionskem moratoriju

V noči na **8. oktober 1991** se je iztekel brionski moratorij na uresničevanje deklaracije o neodvisnosti Slovenije. Po njegovem izteku so nastale nove okoliščine, zlasti z zaostrovanjem agresije na Republiko Hrvaško in potekom moratorija, s katerim je bila Republika Slovenija zavezana, da odloži uveljavljanje

svojih osamosvojitvenih odločitev. Zato je predsedstvo Slovenije sklenilo predlagati štabu Vrhovnega poveljstva oboroženih sil SFRJ pogovor o načinu umika pripadnikov Jugoslovanske armade iz Slovenije. O tem predlogu je Slovenija obvestila tudi Evropsko skupnost in mirovno konferenco v Haagu.

V zvezi s predlogom, da bi se preostala tehnika in pripadniki Jugoslovanske armade iz Slovenije umaknili prek ozemlja Italije in Madžarske, je bilo na seji predsedstva ugotovljeno, da Republika Slovenija o tem ni dobila nikakršnih uradnih predlogov niti s strani Jugoslovanske armade niti s strani evropske dvanajsterice. Zato je predsedstvo Republike Slovenije sklenilo, da zunanje ministrstvo pošlje noto Italiji in Evropski skupnosti, s katero bo izrazil nestrinjanje, da jo kot podpisnico brionske deklaracije in suvereno državo poskušajo zaobiti. Slovenija ni želela sodelovati v nikakršni aktivnosti, ki bi koristila agresiji in oteževala ustavitev sovražnosti na ozemlju Hrvaške.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisma, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 38/12

Stanovnik brani neubranljivo (1)

Stanovnikove »cvetke«
Demokracija je 21. septembra v 38. številki hkrati z mojim odgovorom Janši, Blažiču in Nežmahu na naslovnici z debelimi črkami zapisala ob moji fotografiji: »Zagovarjal poboje v imenu višjih ciljev«. Če bi glavni urednik prečital moj polemični odgovor, bi v njem zasledil stavek »Linč so poboji, ne pa sodba!« Toda gospod Berlec si očitno zastavlja drugačen cilj, ko pravi: »V nadaljevanju bomo navedli nekaj Stanovnikovih 'cvetk', ki ga spravljajo v močno nenavadno luč.« Da ne bi z molkom pomagal zavajati javnosti, se oglašam s komentarjem teh »cvetk«.

Prva »cvetka«, ki jo gospod Berlec obširno obdeluje in opremlja z insertom, izvira iz cvetličnjaka gospe Alenke Puhar. Ta »cvetka« je bila že demantirana na drugem pogovoru pri predsedniku republike 10. novembra 2003. Nepoučenemu bralcu moram pojasniti, da je gospa Puharjeva v svojem uvodnem referatu citirala ponaredek Intervjuja z Janezom Stanovnikom, ki so ga leta 1953 v Ameriki objavili trije mladeniči, ki so se predstavili kot študenti, ki pripravljajo seminarско nalogo o Jugoslaviji. Do današnjega dne mi ostaja skrivnost, zakaj me je gospa Puharjeva v svojem prispevku promovirala v »ambasadorja«, študente pa v »kongresnike«, čeprav je iz in-

ternetnega posnetka videla – in v tiskanem besedilu tudi popravila –, da sem bil »svetnik«, »kongresniki« pa navadni državljani, v resnici pa provokatorji takrat slovitega ameriškega fašističnega antikomuniste, senatorja Joesa McChartyja. Žalostno pa je dejstvo, da se pol stoletja po tem, ko je predsednik Eisenhower z energičnim korakom napravil konec fašističnemu terorizmu, ki je ogrožal ameriško demokracijo, te metode nadaljujejo in uveljavljajo pri nas. Američani to metodo nemoralnega novinarstva imenujejo »character assassination«.

V čem je pravzaprav bistvo te »cvetke«? Stanovnik naj bi bil trem ameriškim študentom med drugim izjavil: »Ob koncu zadnje vojne je Sovjetska Rusija morala ubiti dva ali tri milijone kmetov, da so izenačili lastništvo kmetij in primerno razdelili bogastvo.« Ne samo ta izjava – ki je očitno podlaga za manipulacijo na naslovni strani Demokracije –, ampak celotni »intervju« prikazuje Stanovnika kot zagrizenega stalinista in monstroznega zagovornika političnih zločinov. Zato se predvsem postavlja vprašanje, kako je v zgodnjih 50. letih tak Janez Stanovnik sploh prišel v Ameriko, ne pa na Goli otok.

Zgodba, ki je doslej nisem javno oglašal, je bila sledeča: Julija leta 1948 je umrla moja prva žena – partizanska bolničarka Marja Simončič – in mi pustila dva sinova: Tineta, ki je bil star štiri tedne, in Aleša, ki je bil star dve leti, jaz pa 26 let. Posledice te katastrofe si vsakdo lahko sam predstavlja. Postal sem samotar in se posvetil študiju filozofije. Ob delu v Kardeljevem kabinetu (Kardelj je bil takrat tudi zunanji minister) pa sem spoznaval bistvo sovjetskega sistema. Tako sem ob neki priložnosti na debatnem klubu v zunanjem ministrstvu dobesečno izjavil: »V ameriškem New dealu je več socializma kot v Sovjetski zvezi.« To je vzbudilo vihar v centralnem komiteju Srbije, kjer je profesor Davidović-Kepo zahteval, da me izključijo iz partije. Stvar je bila pa toliko bolj neprijetna, ker sem bil šef Kardeljevega kabineta. Zato so naložili Veljku Vlahoviću – tudi članu CK Srbije in Kardeljevemu namestniku –, da stvar nekako

»uredi« brez večjega škandala. In tako sta Kardelj in Vlahović našla rešitev, ki naj bi bila kazen, zame pa je bila nagrada in je odločila mojo nadaljnjo življenjsko pot – poslali so me v Ameriko. To je seveda moje osebno pričevanje, ki ni nikakršen dokaz.

Dokaz mojih takratnih pogledov in prepričanja pa je moja korespondenca s članom Politbiroja Centralnega komiteja KPJ Milovanom Djilasom, ki jo je on objavil v reviji Komunist (maj-avgust 1952). Gre za razpravo o tem, ali je sovjetska birokratska vrhuška »klasa ali kasta«. Dokaj dolgo pismo Djilasu končujem na str. 47 s sledečimi besedami: »Mislim, da svetovni proletariat ne bi bil niti bolj niti manj zmuden, če bi mu rekli, da sovjetska birokracija ni razred, ker nima zgodovinske perspektive razvoja, ali kasta, ker ne raste iz nasledstva, ampak iz nasilja, ampak mu enostavno rečemo, da je to grupacija nasilnikov-oligarhov, ki so sedli ljudstvu za vrat, izločili se iz družbe in zavladali nad njo, katerih se bo pa proletariat moral osvoboditi ob prvi priliki, ko mu bodo mednarodni odnosi to dovolili.« Ni kaj, tridesetletni mladenič s takimi pogledi naj bi v Ameriki branil te sovjetske in jugoslovanske »nasilneže-oligarhe« in opravičeval njihovo pobjanje milijonov kmetov?!

Druga »cvetka« so povojni poboji vrnjenih domobrancev. Sporna naj bi bila predvsem moja trditev, da »je žalostno poglavje povojnih pobojev, ki smo ga v zvezi borcev nekajkrat najodločnejše obsojili, odločitev jugoslovanskega centralnega vrha in ne lokalnih slovenskih oblasti«. Povojne poboje najodločnejše obsojam kot protipravno in nemoralno dejanje: postopek vojaške »trijaže« se ne more smatrati kot oblika vojnega sodstva, ker prizadeti niso imeli možnosti obrambe. Vztrajam pa pri trditvi, da je bilo to dejanje »državnega terorizma«, ne pa »partizanske anarchije«. Ti poboji so se opravliali v razmerah zavezniško priznane države in njene centralizirane vojaške in policijske sile. »Poveljniška odgovornost« zato pada na državo, ne pa na »partizane«.

S tem seveda ta zgodba ni kon-

čana. Odgovornost za to tragedijo je veliko širša. Dokumenti, ki so nam danes na voljo (glej: Arnež »SLS 1941–1945«), namreč govorijo, da so zavezniki obvestili slovenski del kraljeve jugoslovanske vlade v inozemstvu, da so se v Teheranu in na Jalti sporazumeli, da bodo »Hitlerjeve prostovoljce«, ki bi se zatekli na njihovo okupacijsko območje, vračali v dežele, kjer so opravliali zločinsko službo za Hitlerja. Dr. Krek (pa tudi Kuhar, Snoj, Cankar in Gabrovšek) so o tem obvestili domobranski vrh v domovini (Krenerja, Rožmana, Prezlja, Stareta in Šmajda), ta pa ni napravil ničesar, da bi še pred koncem vojne domobrance ločili od Nemcev in jih pridružili Titovim partizanom, kot jih je pozival minister Snoj in s svojim poveljem 12. septembra 1944 obvezal kralj Peter II. Karađorđević, ki to povelje končuje z besedami: »Vsi tisti, ki se naslanjajo na sovražnika proti interesom svojega lastnega naroda in njegove bodočnosti in ki se ne bi odzvali temu povelju, se ne bodo osvobodili izdajalskega pečata pred svojim narodom in pred zgodovino.«

Tretja »cvetka« so »teroristične oblike« tigrovskega delovanja. Te besede sem uporabil v pogovoru na POP TV v oddaji na večer po Janševem govoru na Mali gori aprila 2005, ker sem želel predvsem pokazati, da so bile oblike tigrovskega boja drugačne od partizanskih. TIGR namreč v dvajsetletni italijanski zasedbi Primorske ni mogel razviti diverzantsko-gverilske oblike odpora, ampak je zato uporabljal druge oblike rezistence, ki sem jih jaz nesrečno imenoval »teroristične«, pri čemer sem prezrl dejstvo, da je po 11. septembru 2001 beseda »terorizem« dobila drugačno konotacijo. Vodstvu Tigra sem se opravičil in oni so opravičilo z razumevanjem sprejeli. Moje občudovanje Tigrovskega boja – sam sem njegov član – je znano in izpričano v pisani in govornjeni besedi!

Četrta »cvetka« pa je izjava za črnogorsko Objedo, da bi bila slovenska »odcepitev samomor za Slovence«.

Kot predsednik predsedstva Republike Slovenije sem dobro poznal razmere in namere Miloševića in vojaško-partijskega kom-

► pleksa, kot nekdanji izvršni sekretar Ekonomske komisije OZN za Evropo pa sem sodeloval pri ustanavljanju OVSE in zato tudi dobro poznal stališče in obveze evropskih držav. Zato sem se zavedal štirih nevarnosti »odcepitev«: v retrospektivi danes ugotavljam, da sem se v treh motil, v eni pa ne. Zgodovinsko dogajanje je dokazalo, da nisem imel prav, ker sem se bal, da z ozirom na zunanjetrgovinsko navezanost na jugoslovanski prostor ne bomo mogli dovolj hitro preusmeriti svojega izvoza na Zahod. Zgodovina je pokazala, da so nam zahodne države – zelo prijateljsko naklonjene – odprle celotno kvoto nekdanje Jugoslavije in da smo zato hitro preusmerili nekdanji izvoz na trge v Zahodni Evropi. Zgodovina je prav tako dokazala, da je bil moj strah pred mednarodnim nepriznanjem in diplomatsko izolacijo – neutemeljen. Zahodne države so namreč zelo naklonjene prek Badinterjeve komisije sprejele konfederativno doktrino, da je »Jugoslavija v procesu razdruževanja«, in so zato sprejele stališče, da se Slovenija »osamosvaja«, ne pa »odceplja«. Tako pravno tolmačenje je zahodnim državam omogočilo, da so priznale državno neodvisnost Slovenije, ne da bi se odpovedale svoji obvezi v helsinškemu finalnemu aktu OVSE o »nedotakljivosti meja«. Prav tako je bil demantiran moj strah, da zahodne države ne bodo priznale »sukcesije državnih pogodb« vključno z italijansko mirovno in avstrijsko državno pogodbo in da bodo torej naše meje »odprte« in pod vprašajem. Čeprav je to pripeljalo do »španskega kompromisa«, je zgodovina

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV
97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

pokazala, da smo preskočili tudi to oviro. Žal pa se je pokazal kot upravičen moj četrti pomislek; izrazil sem ga Miloševiću, ko sem mu v Palači federacije ob neki priložnosti dejal: »To, kar delate v Srbiji, je vaša stvar. Ne silite pa preko Drine, kajti tam se bo zopet bliskal nož!« Moja napaka je bila, da sem to anekdoto povedal tudi po predavanju v Washingtonu na World Affairs Councilu, kar je razbesnelo Miloševića, zato je sprožil pravi pogrom proti meni. Žal pa je razvoj dogodkov dokazal, da sem imel prav! Čeprav je bila Slovenija relativno majhna, je predstavljala jeziček na tehtnici ravnotežja jugoslovanske federacije. Odhod Slovenije je namreč pomenil tudi za Bosno in Makedonijo – da ne govorim o Hrvaški – bistveno spreminjanje odnosa sil v federaciji, tako da tudi druge republike niso mogle obstati pod srbsko hegemonijo.

In peta »cvetka« o »desni roki Edvarda Kardelja«. Nosilec spomenice 1941 nisem »kljub temu«, ampak zato, ker sem bil član partičnega odbora OF na univerzi (glej: Ana Benedetič Slovenski študenti in univerza) in kot tak aretiran 28. oktobra 1941; brž ko pa sem februarja 1942 prišel iz zapora, sem odšel v partizane.

To, da sem služboval sedem let po vojni pri Kardelju, si štejem v čast! Komplimenta »Kardeljeve desne roke« pa ob vsej nečimrnosti ne morem sprejeti.

Je pa res, da nekateri novinarji poskušajo kriminalizirati dejstvo, da sem opravljal funkcijo šefa kabineta Edvarda Kardelja. Ko so lani odkrili Kardeljev telegram Kidriču, me je po mobilnem telefonu klical v Ženevo Jožko Možina s TVS. Hotel je vedeti, ali sem bil 25. junija 1945 v Beogradu. Na moje vprašanje, zakaj hoče to vedeti, mi tega ni hotel pojasniti. Isti večer pa je v večernem Dnevniku lagal, da sem bil takrat »pri Kardelju«, da pa nisem bil »dosegljiv« za komentar. Resnica pa je, da sem 25. junija 1941 sicer res bil v Beogradu, a ne »pri Kardelju«, ker sem bil načelnik oddelka na ministrstvu za konstituantno, ne pa še šef Kardeljevega kabineta.

Šesta »cvetka« naj bi bila obramba »brezmadežnosti NOB«. Veličino NOB sem branil in jo branim. Na tem stojim in padem! To pa ne pomeni, da ne vidim žalostnih dogodkov pa tudi zločinov, ki so se v tem boju dogajali, ali pa da jih skrivam. Vojna je zločin sama po sebi in v vojni se dogajajo zločini. Danes se to enostavno odpravlja z izrazom »kolateralna škoda«.

Toda resnici na ljubo moram priznati, da je bilo med vojno tudi bombardiranje Dresdna, ko je bilo v eni noči ubitih najmanj 30.000 ljudi – večinoma beguncev z Vzhoda, da je v ameriških ujetniških taboriščih od lakote in bolezni izginilo na stotine tisočev vojni ujetnikov, da o Hirošimi ne govorim. Toda kljub vsemu temu na Zahodu nikomur niti na pamet ne pade, da bi zato relativiziral veličino in veličastje zmage nad naci-fašizmom. Kajti zmaga nad Hitlerjem ni bila zgolj vojaška zmaga, ampak je bila predvsem zmaga civilizacije nad silami barbarstva in tiranije.

Janez Stanovnik, predsednik ZZB NOB, Ljubljana

št. 38/63

Žal ne gre za cesarjeva nova oblačila, ampak ... (2)

Predsednik zveze borcev (ZB) dr. Janez Stanovnik odgovarja (Demokracija št. 38) vsem tistim, ki obtožujejo njega in organizacijo ZB za sokrivo pri povojnih pobojih. Polemiko je sprožila oprostilna sodba proti majorju Ozne Mitji Ribičiču. Stanovnik sicer obžaluje povojne poboje vrtnjenih domobrancev, njihovih družin in ideoloških nasprotnikov revolucije, kateri na čast še danes stoji »nagravžen« spomenik na nekdanjem Trgu revolucije. Zaradi teh pobojev imamo danes v Sloveniji dobrih 400 doslej od-

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
† 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

kritih množičnih grobišč, v katerih leži prek 200.000 pobitih, med njimi je najmanj 14.000 do največ okoli 26.000 Slovencev, drugi so iz južnih delov nekdanje Jugoslavije. Kljub dejstvu, da so pri teh pomorih sodelovali tudi slovenski partizani (predvsem enote Knoja), je bil 15 let po propadu totalitarističnega režima postavljen pred sodišče edino Ribičič. Pa še v tem primeru je sodišče zavrglo razloge za nadaljnjo preiskavo in je Ribičiča oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov ter končalo postopek. Na ta način se je izognilo pričevanju številnih žrtev, ki so imele neposredno ali posredno opraviti z Ribičičem, ter podrobnejši razpravi o vseh obremenjujočih, posrednih dokazih, ki bi se lahko prišli na dan, če bi se razprava nadaljevala.

Stanovnik pripisuje vso krivdo za poboje »jugoslovanskemu centralnemu vrhu«. Ne reče naravnost, da je kriv Tito, ki ga ZB in njeni somišljeniki še danes častijo. Če bi napisal tako, bi pomenilo, da ZB s številnimi spomeniki, ko so npr. Titov spomenik v Velenju, napis NAŠ TITO na Sabotinu, Trg maršala Tita v Kopru itn., časti človeka, ki je – če sodimo po Stanovnikovem pisanju – glavni krivec za poveljne poboje in ki bi po današnjih merilih spadal na zatožno klop v Haagu. Spet drugič je po njegovo za poboje kriv »vrh zavezniške jugoslovanske armade«. Ta »vrh«, torej spet Tito, je med drugim odgovoren za poboje zavezniških padalcev, ki so se med vojno spuščali na osvobodeno ozemlje, da bi pomagali partizanom.

Pa vendar in kljub vsem Stanovnikovim opravičilom živijo med nami ljudje, ki so te masakre izvajali oziroma na nižjih poveljniških ravneh organizirali in nadzorovali. Ti morilci so prav tako odgovorni za žrtve slovenskega holokavsta. Mednje nedvomno sodi tudi Ribičič, ki pa ga naše sodišče očitno »ne sme obsoditi«, zato zavrača predlog za nadaljnjo preiskavo.

Zagotovo ni nobenega pisnega ukaza s Titovim podpisom, da je treba vse prej omenjene pobiti. Saj tudi v nacistični Nemčiji niso našli nobenega ukaza, da je treba pobiti 6 milijonov Judov in kake 4 milijone drugih »sovražnikov novega

reda«, na katerem bi bil Hitlerjev podpis. Edino v Rusiji so našli Stalinov podpis na dokumentu, ki je ukazoval poboje približno 14.500 poljskih častnikov, od katerih so prvih 4.500 našli Nemci leta 1943 v množičnem grobišču Katynskega gozda. Po zrušitvi komunizma so dale ruske oblasti te dokumente »na svitlo«, s čemer so priznali svojo krivdo, ki so jo vse dotlej pripisovali Nemcem.

Ker so za naše nekdanje oblastnike poveljni poboji zelo neprijetna zadeva, se dostikrat izgovarjajo na Francijo, češ da so tam po vojni še bolj na debelo pobijali. V resnici pa so tam po vojni in pred rednimi sodišči obsodili na smrt samo 2.071 državljanov, od katerih so jih usmrtili 768, drugim pa je predsednik de Gaulle spremenil kazen v dosmrtni zapor. Od približno 60.000 krivih in zaprtih do konca leta 1945 ni bilo tam niti enega, ki ne bi bil pravnomočno obsojen. Tistim fantom, ki so se dali zapeljati v kolaboracionistično »Milico«, »Legijo prostovoljcev« oziroma »Afriško falango«, je dal de Gaulle na izbiro zapor ali vojskovanje v Indokini. Za kaj so se odločili, si lahko predstavljamo. Dogajali pa so se tam tudi primeri, ko je ljudstvo vzelo pravico v svoje roke, kar pa je de Gaulle že po nekaj primerih zatrl in je dal vse krivce za linčanje strogo kaznovati. Pač pa so v Franciji med vojno v boju ali brez sodbe pobili okoli 17.000 kolaborantov. Pri teh eksekucijah so bili prvi komunisti, ki so si odpor skoraj v celoti podredili. Zato lahko domnevamo, da so bili (podobno kot -pri nas) pobitih nasprotnikov komunizma in ne prav kolaborantov. Povzetek: v Franciji, ki je v svojem evropskem delu štela 40 milijonov prebivalcev, so zaradi vojne oziroma zaradi kolaboracije pobili dobrih 18.000 državljanov, v Sloveniji, ki še danes nima niti dveh milijonov prebivalcev, pa leži približno 200.000 po vojni pobitih, ki jim niso nikoli sodili.

Po logiki, ki jo zagovarja dr. Stanovnik, v poraženi Nemčiji ne bi mogli kaznovati niti enega zločinca proti človeštvu, saj v tretjem rajhu ni bilo zakonov, ki bi prepovedovali genocid. Po njegovem bi bil za vse odgovoren »nemški

Slovenija – Sudan?

Marija Vodišek

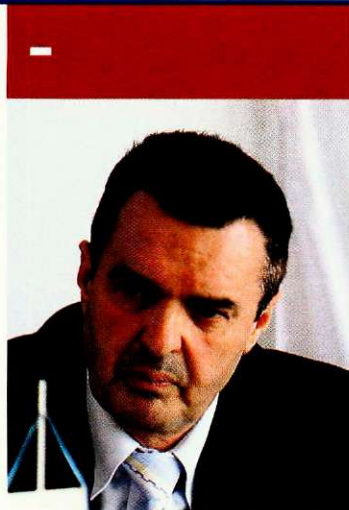
Je mogoča kakšna primerjava? Je in ni. To, kar se že več kot tri leta dogaja v Darfurju pred očmi vsega sveta in OZN, se je pred 60 leti dogajalo v Sloveniji, vendar skrito v temnih gozdovih. O množičnih poveljnih pobojih se je potihoma in v strahu govorilo že takoj po njih. Ne smemo pozabiti, da je nekaterim uspelo zbežati iz jam. Vsaka javna beseda o teh dogodkih pa je bila takoj kaznovana, največkrat s smrtjo. Prava odkritja so se začela šele po slovenski osamosvojitvi in »sestopu« KP z oblasti. Kdor je prebral članek Alenke Puhar v Sobotni prilogi Dela 23. septembra in si ogledal posnetke najdenega okostja, predvsem prestreljenih lobanj neznanih mladeničev, je lahko pretresen do dna duše. Po najdenih predmetih je dokazano, da so to bili ranjenci. Kako strašen zločin! Vprašanje, ki si ga moramo postaviti, je, koliko je bilo izvrševalcev teh zločinov in koliko teh nalogodajalcev in rabljev še živi. Nedvomno še kar nekaj, zato tudi tako silovit odpor ZZB, predvsem predsednika Janeza Stanovnika. Eno je namreč neizpodbitno, in sicer to, da so poboje izvrševali partizani. Prav vseeno je, ali so bili to Srbi, Hercegovci ali Slovenci. Po pričanjih so bili prav slovenski partizani najhujši, saj je pri njih pogosto šlo tudi za osebno maščevanje. Izgovor sodišča pri zavrnitvi obtožnice proti Mitji Ribičiču je bil, da ni dovolj dokazov, češ da je pod nekaterimi ukazi »nekdo« podpisan kot major Mitja. In se seveda ne ve, kdo je to. V Pregledu zgodovine Metoda Mikuža je za pismo, ki ga je IOOF poslal Mačku 1. okt. 1942, napisano, da so ga podpisali vsi člani IOOF in glavnega poveljstva. Vsi člani CK in Kocbek s praviimi imeni, drugi pa s svojimi ilegalnimi imeni. Predsednik ZZB Janez Stanovnik je vseskozi vedel za poveljne poboje in jih ni obsojal. Njegova večkrat ponovljena trditev, da so v zvezi borcev poveljne poboje »nekajkrat odločno obsodili«, ni resnična. Vedno kadar je bil govor o množičnih pobojih v Sloveniji, je ZZB v svojo obrambo navajala število tristo tisoč po vojni pobitih v Franciji. Podpisana sem marca 1994 prek Francoskega kulturnega centra v Ljubljani vložila prošnjo na Francoski arhiv v Parizu, da mi pošlje razpoložljive podatke o »somarnih« poveljnih pobojih oz. eksekucijah brez obsodb. V mesecu maju 1994 sem dobila obširen odgovor, ki ga hranim, da točnega števila tako pobitih nimajo, da pa je navedeno število močno pretirano, saj je general Charles de Gaulle vsakomur za tako dejanje zagrozil s takojšnjo sodbjo. Odgovor »Zgodovina Francije, str. 655 in 656« sem objavila v Slovenscu in še nekaterih publikacijah. Pri tem ne smemo pozabiti, da je imela Francija takrat 50 milijonov prebivalcev, Slovenija pa komaj 2 milijona. Med Slovenijo in Sudanom pa je še ena podobnost. Mednarodno kazensko sodišče ima zaupen seznam 51 krivcev za darfurske poboje, ki pa jih zaradi nasprotovanja sudanske vlade ne more postaviti pred sodišče. V Sloveniji pa po mnemju »demokatičnega« sodišča ni nobenega krivca za poveljne množične morije in kakor v Sudanu tudi v Sloveniji »prave priče«, ki so seveda največkrat sodelujoči v moriji, iz strahu molčijo. Oddaja Tarča (26. sept. 2006) da misliti, da se bo taka miselnost na sodišču še kar nadaljevala, ker je večina tam iz »pravega testa«.

politični vrh«, torej sam Hitler, ki pa je že konec aprila 1945 naredil samomor. (Tudi Izraelci ne bi smeli obsoditi in obesiti Adolfa Eichmanna, saj on sam ni moril Judov, temveč jih je le pošiljal na pobijanje.) Pa vendar je sodišče v Nürnbergu sodilo 24 glavnim voj-

nim zločincem predvsem na podlagi posrednih dokazov oziroma pričevanj še živih prič ter jih 12 obsodilo na smrt. Takšni dokazi, kakršne terja naše sodišče v primeru Ribičič, tam niso bili najpomembnejši za izrečene obsodbe.

Dr. Peter Starič, Ljubljana

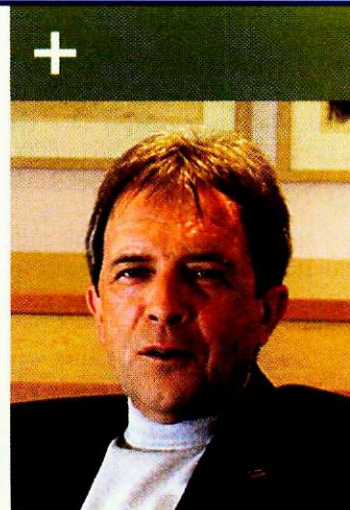
Politični semafor

Večni sindikalist Predsednik Pergama Dušan Rebolj je najboljši dokaz, da človek, sploh ko je starejši, le stežka menja svoje poglede in stališča. Rebolj, ki je sindikalist, odkar pomnimo, se nikakor ne more otresti svojega samoupravnosocialističnega pogleda na gospodarstvo. Slednje je dokazal tudi v nedavni oddaji Trenja, ko se je sicer strinjal, da je treba gospodarstvo narediti konkurenčno, hkrati pa zavrnil vse predloge, s katerimi bi to lahko naredili.

Odšel na Dnevnik Novinar Ali H. Žerdin je z Mladine odšel v časopisno hišo Dnevnik. Kot uradno pravi, ga zanimajo novi izzivi, zaradi česar se je odločil za novo službo. Nekateri namigujejo, da je pravi razlog za njegov odhod odgovorni urednik Mladine Jani Sever, ki vodi preveč radikalno levo usmerjeno uredniško politiko. Z Žerdinovim odhodom je največ izgubila Mladina, saj je tako ob enega redkih kolikor toliko verodostojnih »levih« novinarjev.

Borec za Schengen Potem ko so iz Bruslja sporočili, da schengenski režim na naših mejah ne bo začel veljati v začetku prihodnjega leta, je Miha Brejc poleg Boruta Pahorja eden tistih evropskih poslancev, ki so se temu dejavnje uprli. Brejc se je tako pretekli teden ob robu zasedanja evropskega parlamenta med drugim sešel s podpredsednikom evropske komisije Francom Frattinijem in ga prepričeval, naj Evropska unija izpolni svojo obljubo.

Spokorjeni oznovec

V 82. letu starosti je nedavno umrl Zdenko Zavadlav, eden redkih članov Ozne, ki je podobno kot Albert Svetina odkrito in javno govoril o povojnih pobojih. Rodil se je leta 1924 v Šoštanju. Leta 1942 se je pridružil partizanom. Kot član VOS in Ozne neposredno sodeloval pri številnih povojnih pobojih, ki jih je izvedla Ozna. Poboji so ga zaznamovali za vse življenje. Posebej ga je prizadel tisti, ko je moral po ukazu nadrejenega Vladimirja Majhna-Rafaela organizirati in nadzirati likvidacije nemških ujetnikov pri Arehu na Pohorju. Po tem dogodku se je, kot je dejal, začel spraševati, kam je zašlo slovensko skojevstvo in partizanstvo.

Zavadlav je bil tudi eden redkih, ki je neposredno ovrgel trditve najvišjih slovenskih oznovcev, češ da s poboji niso imeli nič, ker naj bi bila vse izvajala jugoslovanska Ozna, prav tako pa naj bi ukazi prihajali izključno iz Beograda.

Javno je povedal, da je jugoslovanska Ozna pobijala samo Hrvate in Srbe, medtem ko je bila za domobrance zadolžena izključno slovenska Ozna. Prav tako je razkril, da so ukaze za povojne poboje potrjevali v Ljubljani in da sta o tem odločala takratni načelnik Ozne Ivan Maček-Matija in njegov pomočnik Mitja Ribičič-Ciril. A. K.

Preprosto modra izbira

PRILAGODITE AVTOMOBILSKO KASKO ZAVAROVANJE SVOJIM ŽELJAM IN POTREBAM!

Mini kasko za mini skrbi
in maksí veselje!

Fleksi kasko za fleksi življenje
in svobodo gibanja!

Polni kasko za polno varnost
in popolno zadovoljstvo!

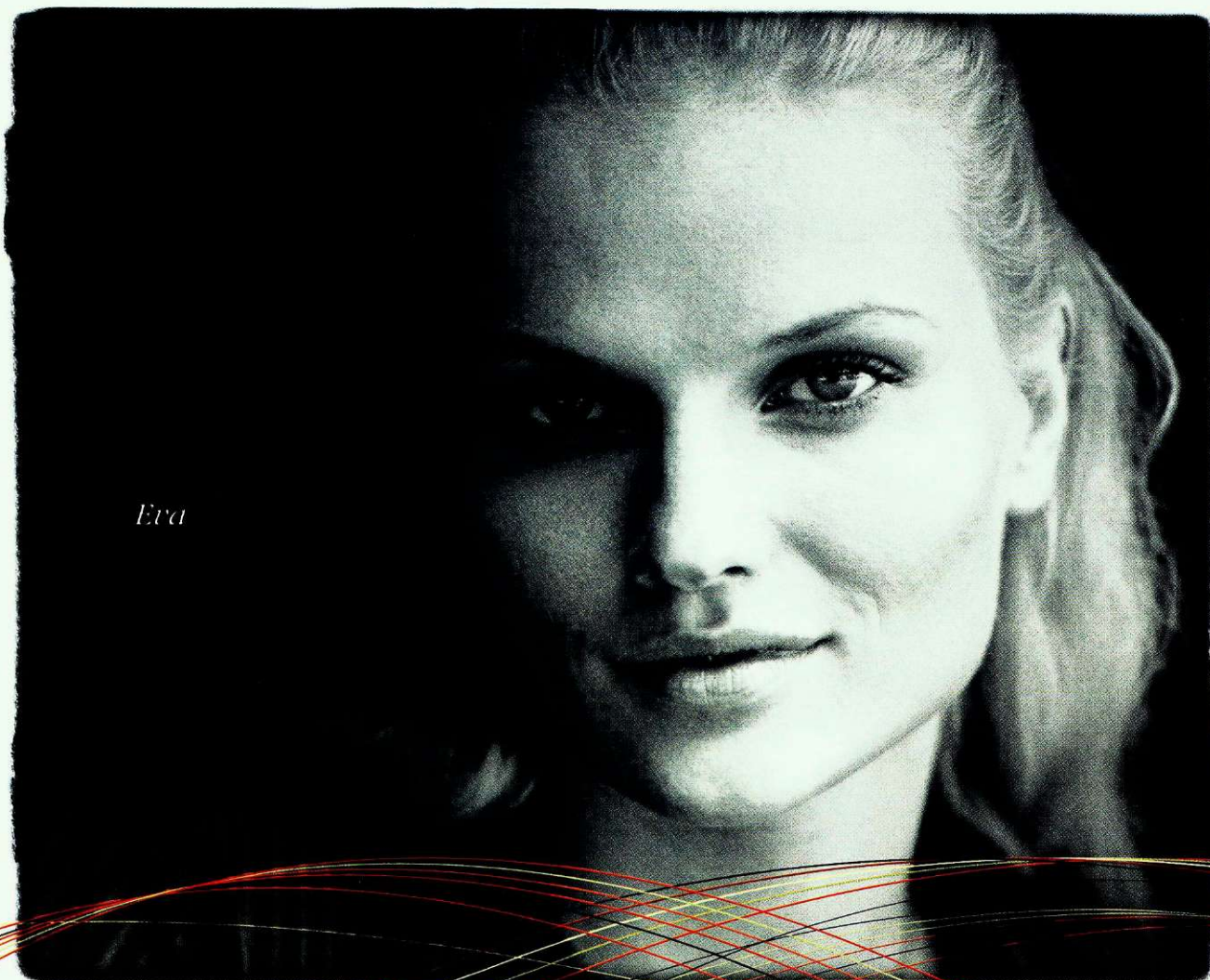
Super polni kasko za vse tiste,
ki presegate standarde!

Delni kasko za posebno samozavest
in za posebne priložnosti!

NOVOST! AŠA (Avto Šipa Asistenca)

S kom se videva Eva?

Eva

UMTS generacija odslej tudi v Mobipaketih!

MobiUMTStelefon*

Samsung SGH-Z105U

29.900 SIT

- GPRS/UMTS • videotelefonija
- odjemalec e-pošte • vrtljivi digitalni fotoaparati, ki omogoča snemanje videoposnetkov

Z Mobi UMTS vidiš, s kom govoriš in bliskovito pošiljaš posnete filmčke. S tabo so ves čas tvoji najbolj priljubljeni obrazi, novice, glasbeni spoti, igre, športi in filmski junaki – vse živo s Planeta.

Potrebuješ le nov MobiUMTStelefon in svojo SIM kartico.
Za popolno delovanje pošlji SMS s ključno besedo **UMTS** na **1918**.

Z MobiUMTS aparatom si hitreje naložiš originalne melodije z mobilnega Planeta.
Za Evino uspešnico **TI** znaš pošlji SMS z vsebino **OM EVA** na **1919**.

Informacije na brezplačnih številkah: naročniki Mobitel GSM/UMTS:
031/041/051 700 700, Mobiluporabniki: **031/041/051 121**, ostali: **080 70 70**.

mobi

ZA VSAK ŽEP

WWW.MOBITEL.SI

MobiUMTStelefon*

Motorola E1000

39.900 SIT

- GPRS/UMTS • videotelefonija • odjemalec e-pošte • fotoaparati, ki omogoča snemanje videoposnetkov • MP3 predvajalnik

* Napredaj le za obstoječe Mobiluporabnike.